

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC8001	6	VDU	Socialinių mokslų	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Klasikinės ir šiuolaikinės sociologijos teorijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Classical and Contemporary Sociological Theories.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Socialinio pažinimo specifika, svarbiausios socialinio pažinimo kryptys. Sociologijos atsiradimo prielaidos: Sociologijos teorijų objektas ir teorijų klasifikacija. Sociologijos pradžia: A.Comte'as, H. Spenceris, K. Marxas. Svarbiausios XIX-XX. amžių sandūros teorijos. Funkcionalistinės paradigmos atsiradimas: E. Durkheimas. Veiksimo teorijos atsiradimas : M. Weberio teorija, G. Simmelis ir socialinės sąveikos teorija. Neomarksizmas: G.Lukacas A.Gramsci. Simbolinio interakcionizmo pradininkai: G. Meadas ir savimonės teorija, H.Cooley'is: pirminės grupės, veidrodinės savimonės teorija. Fenomenologinė sociologija. A. Schutzas. Žinojimo sociologija: K. Manheimas Struktūrinis funkcionalizmas. (T.Parsonsas, R.Mertonas); Neofunkcionalizmas (J.Alexanderis); Konfliktų ir nekonfliktų teorijos (R.Darendorf, L.Coseris, R.Collins); Simbolinis interakcionizmas (H. Blumeris); Dramaturginė teorija (E. Goffmanas); Mainų teorija (P.Blau, G.Homans); Racionalaus pasirinkimo teorija. Etnometodologija (H.Garfinkelis); Tinklaveikos teorija; Neo-marksistai. Kritinė teorija: Adorno, Marcuse; Struktūracijos teorija A.Giddensas. Socialinės evoliucijos ir komunikacijos teorija J. Habermas. P. Bourdieu. Postmodernistinės sociologijos teorijos

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The subject of course. The problems of sociological knowledge. Historical sketch of Sociological Theory; The Rise of Sociological Theory: A.Comte, H.Spencer, K.Marx and marxism; The perspectives in sociology. Functionalism: E.Durkheim; M.Weber; G.Simmel and theory of saciation; V.Pareto; T.Veblen and critic of bourgeois; Neomaxism: G.Lukacs, A.Gramsci;; Chicago school: A.Small, E.Park, Thomas, F.Znanecky; Simbolical Interactionism: G.Mead and theory of self, H.Cooley: primary group, looking glass self; Sociology of Knowlegde: K.Manheim; Fenomenological sociology: A.Schutz. Introduction to subject. Classification of contemporary modern sociological theory. Structural Functionalism (T.Parsons, R.Merton); Neofunctionalism; J.Alexander) Conflict and neoconflict theory (R.Darendorf, L.Coser, R.Collins); Symbolic Interactionism (H.Blumer) and dramaturgical theory (E.Goffman); Exchange theory (G.Homans, P.Blau); Rational choice theory; Ethnomethodology (H.Garfinkel); Phenomenological sociology (P.Berger), Neo-Marxian Theory/Critical Theory; Agency-Structure (Giddens & Habermas); Postmodernism

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas reikalingas doktorantams atliekantiems tyrimus ir rašantiems disertaciją sociologijos kryptyje apie šiuolaikinės Lietuvos socialines problemas.

Dalyko tikslai

Supažindinti su sociologijos teorijų atsiradimu ir šiuolaikinėmis sociologijos teorijomis, išmokti taikyti sociologijos teorijas dabarties visuomenės socialinių problemų aiškinimui ir supratimui

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Tema. Sociologijos teorijos objektas. Sociologijos atsiradimo prielaidos. Sociologijos prieigų klasifikacija: objektyvistinė (pozityvistinė) ir subjektyvistinė (fenomenologinė) prieiga. Sociologijos teorijos pradžia: Švietimo epocha, A. Comte, H. Spenceris, K. Marxas.
2. Tema. Svarbiausios XIX-XX. amžių sandūros teorijos. Funkcionalistinės paradigmos atsiradimas: E. Durkheimas.
3. Tema. M. Weberio teorija.
4. Tema. G. Simmelis ir socialinės sąveikos teorija. Neomarksizmas: G. Lukacas A. Gramsci.

5. Tema. Simbolinio interakcionizmo pradininkai: G. Meadas ir savimonės teorija, H.Cooley: pirminės grupės samprata, veidrodinės savimonės teorija.
6. Tema. Žinojimo sociologija: K. Manheimas. Fenomenologinė sociologija. A. Schutz.
7. Tema. Struktūrinis funkcionalizmas: T. Parsonsas, R. Mertonas; Socialinė sistema : Niklas Luhmannas
8. Tema. Neofunkcionalizmas (J. Alexanderis);
9. Tema. Konflikto ir neo-konflikto teorijos (R. Darendorf, L. Coseris, R. Collins);
10. Tema. Simbolinis interakcionizmas (H. Blumeris);
11. Tema. Dramaturginė teorija (E. Goffmanas); Etnometodologija (H. Garfinkelis);
12. Tema. Mainų teorija (P. Blau, G. Homans); Racionalaus pasirinkimo teorija.
13. Tema Tinklaveikos teorija;
14. Tema. Kritinė teorija: Adorno, Marcuse;
15. Tema. Struktūracijos teorija: A.Giddensas. Galios samprata ir valdysenos teorija: M. Foucault.
16. Tema. Socialinės evoliucijos ir komunikacijos teorija J. Habermas.
17. Tema. Postmoderniosios ir poststruktūralistinės sociologijos teorijos: Jean Baudrillard Gilles Deleuze, Jean-Francois Lyotard, Jacques Derrida, Jacques Lacanas

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Sociologinių visuomenės ir jos procesų problemų identifikacija, kritiškas stebėjimas, aprašymas ir analizė, visuomenės ir jos procesų problemų sprendimo argumentuoti ir pagrįsti būdai bei Sociologijos teorijų taikymas visuomenės analizei.

Rekomenduojama literatūra

Nr	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas	Egzempliorių skaičius VDU bibliotekose arba nuoroda į el. šaltinį
<i>Pagrindinė literatūra</i>			
1.	2012.	Contemporary Sociological Theory. (eds. V.Calhoun, J. Gerteis, J.Moody. St. Pfaff, I. Virk).. Oxford Willey-Blackwell	1
2.	2013	S. Seidman Contested Knowledge. Social Theory Today Oxford: Balckwell	1
3.	2005	Leonavičius V. Norkus Z. Tereškinas A. Sociologijos teorijos. Kaunas: VDU leidykla.	20
4.	2010	Ritzer, George Modern Sociological Theory. Boston: McGraw-Hil	10
5.	2015	Cuff E.C., Sharrock W.W., Francis D.W. Perspectives in Sociology, London: Routledge	10
6.	2011.	Allan, Kenneth. Contemporary social and sociological theory: visualizing social worlds . London: Sage	1
7.	2000.	Nisbet R. Sociologijos tradicija. Vilnius: Pradai	5
8.	1970.	Marx Karl, Engels Friedrich. Komunistų partijos manifestas. Vilnius: Mintis.	1
9.	2000	Durkheim Emile. Sociologijos metodo taisyklės. Vilnius: Vaga	5
10.	1999	Durkheim Emile. Elementarios religinio gyvenimo formos. Vilnius: Vaga	5
11.	1997	Weber Max. Kapitalizmo dvasia ir protestantizmas. Vilnius: Pradai	5
12.	1991	Weber, Max. Politika kaip profesinis pašaukimas <i>Politologija</i> . P.27-61	1
13.	1990	Weber, Max. Mokslas kaip profesinis pašaukimas <i>Problemos</i> Nr 42. P.69-82..	1
14.	2007	Simmel G. Sociologija ir kultūros filosofija. Vilnius : Pradai	5
15.	2016	Albert M. Luhmann and System Theory. https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-7	1

16.	2021	Classical and Contemporary Sociological Theory Text and Readings 4th Edition Scott Appelrouth California State University, Northridge Laura Desfor Edles California State University, Northridge	1
17	2006	Handbook of Contemporary European Social Theory Edited by Gerard Delanty. NY: Routledge	1
18.	1009	Jean Baudrillard Simuliakrai ir simuliacija Vilnius: baltos lankos	3
<i>Papildoma literatūra</i>			
1.	1994	Collins R. <i>Four Sociological Traditions</i> Oxford Univ. Press	2
2.	2002	Szacki Jerzy Historia myśli sociologicznej. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe	1
2.	1971	Coser, Lewis A. <i>Masters of Sociological Thought</i> . New York, Harcourt Brace	2

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof. dr. Artūras Tereškinas

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC9020	3	LSMC		

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Sociologinių tyrimų metodologija ir šiuolaikiniai metodai I

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Methodology of Sociological Research and Contemporary Methods I

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Studijų dalykas skirtas supažindinti su sociologinių tyrimų metodologija ir šiuolaikiniais tyrimų metodais. Jame nagrinėjami bendrieji mokslinio pažinimo, tyrimų etikos, akademinio rašymo ir metodologijos pagrindai bei aptariami kokybiniai tyrimų metodai. Analizuojamos teorinių ir metodologinių priėgų pasirinkimo strategijos, pozityvizmo ir antipozityvizmo tradicijos, indukcijos ir dedukcijos ypatumai, duomenų rinkimo ir duomenų analizės metodai, gilinamasi į tyrimo dizaino ir atrankos sudarymą, aptariami konkrečių metodų privalumai ir ribotumai. Susipažįstama su lyginamojo metodo teikiamomis galimybėmis.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

This course introduces students to the methodology of sociological research and contemporary research methods. It covers the fundamentals of scientific inquiry, research ethics, academic writing, and methodology, with a focus on qualitative methods. Topics include theoretical and methodological approaches, positivist and anti-positivist traditions, induction and deduction, data collection and analysis, research design, sampling, and the comparative method.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Sociologinių tyrimų metodologijos ir šiuolaikinių metodų dalykas yra bazinis sociologijos krypties studijų dalykas. Sociologinio tyrimo epistemologinių pagrindų pažinimas ir kritinė refleksija leidžia suvokti sociologinio pažinimo specifiką, galimybes bei ribas. Metodologinių paradigmu ir su jomis susaistytų tyrimo metodų bei technikų įsisavinimas suteikia galimybę disponuoti tyrimo įrankiais bei gebėti juos adekvačiai taikyti socialinės tikrovės pažinimui.

Dalyko tikslai

Dalykas skirtas įgyti žinias ir gebėjimus, kurie būtini profesionaliai įgyvendinti visus sociologinio tyrimo etapus, o taip pat pasirengti kokybiškai atlikti disertacinį tyrimą.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Akademinė etika ir tyrimų etika. Etnocentrizmo ir vakarų centrizmo problema.
2. Akademinis rašymas. Kritinis mąstymas ir vertybinis neutralumas. Akademinio teksto rašymo technika. Viešo pristatymo ypatumai.
3. Pozityvizmo ir antipozityvizmo tradicijos socialinių mokslų metodologijoje.
4. Indukcinė ir dedukcinė prieigos.
5. Lyginamasis metodas. Lyginimas laike ir erdvėje. Metodo privalumai ir trūkumai.
6. Bendrieji duomenų rinkimo ir duomenų analizės principai. Paraduomenų svarba.
7. Tyrimo eiga. Atranka. Hipotezių / ginamųjų teiginių formulavimas.
8. Kokybinių tyrimų metodų apžvalga.
9. Kokybinių duomenų rinkimo principai ir technikos.
10. Kokybinių duomenų analizė ir rezultatų pristatymas.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Akademinės etikos principų išmanymas.
Kritinio mąstymo įgūdžiai.
Akademinio rašymo ir akademinio kalbėjimo įgūdžiai.

Tyrimų metodų įvairovės išmanymas ir gebėjimas tinkamai juos pasirinkti ir taikyti konkrečiose situacijose.

Empirinių tyrimų planavimo problemų išmanymas.

Kokybinių tyrimų atlikimo įgūdžiai.

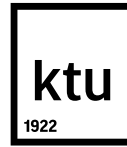
Rekomenduojama literatūra

Pagrindiniai literatūros šaltiniai:

1. Blaikie, N. 2009. *Designing Social Research*, 2nd Edition, Cambridge: Polity.
2. Brinkmann, S., Kvale, S. 2014. *Interviews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing*. London: Sage.
3. Burawoy, M. 2021. Decolonizing Sociology: The Significance of W.E.B. Du Bois, *Critical Sociology*, 47 (4-5): 545-554. Prieiga internete: <http://burawoy.berkeley.edu/Canon/Decolonizing%20Sociology%20-%20Du%20Bois.pdf>
4. Charmaz, K. 2011. *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide through Qualitative Analysis*. London: Sage Publications.
5. Creswell, J. W. 2014. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. London: Sage.
6. Creswell, J. W. 2012. *Qualitative Inquiry and Research Design: Chosing among Five Approaches*. London: Sage.
7. Denzin, N., Lincoln, Y. (eds.). 2005. *The Sage Handbook of Qualitative Research*. Sage Publications.
8. De Vaus, D. 2007. *Research Design in Social Research*. London: Sage.
9. Janušauskienė, D., Plepytė-Davidavičienė, G. 2025. Eurocentrizmas sociologijoje: kritika ir alternatyvos. *Filosofija. Sociologija*, 36(2), p. 111–119.
10. Jorgensen, P.S., Rienecker, L. 2003. *Kaip rašyti mokslinį darbą?*. Vilnius: Aidai.
11. Gaižauskaitė, I., Valavičienė, N. 2016. *Socialinių tyrimų metodai : kokybinis interviu*. Vilnius: Registrų centras.
12. Kapočiūtė, K. 2019. *Netikrų mokslo renginių atpažinimas. Gairės*. Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba. Prieiga internete: https://etikostarnyba.lt/wp-content/uploads/2019/11/Gaires_final.pdf
13. Kisely, S. 2019. Predatory Journals And Dubious Publishers: How to Avoid Being their Prey, *BJPsych Advances* 25: 113–119. Prieiga internete: <https://www.cambridge.org/core/journals/bjpsych-advances/article/predatory-journals-and-dubious-publishers-how-to-avoid-being-their-prey/9CFB3429F20BDFF51055D929C6DCB1C4/share/6f98a29c82146adb00ef7eb5c211b05884766867>
14. Lengermann, P.M., Niebrugge-Brantley, J. 1998. *The Women Founders: Sociology and Theory, 1830–1930*, McGraw-Hill, Inc. Ištrauka internete: https://nelsonssociology101.weebly.com/uploads/2/6/1/6/26165328/women_and_birth_of_soc.pdf
15. Kaplan, D. 2004. *The Sage Handbook of Quantitative Methodology for Social Scientists*. Sage: London.
16. Rienecker, Lotte; Jorgensen, Peter Stray; Skov, Signe. 2013. *The Good Paper: A Handbook for Writing Papers in Higher Education*. Samfundslitteratur.
17. Ritchie, J., Lewis, J. 2003. *Qualitative Research Practice*. London: Sage.
18. Seidman, I. 2005. *Interviewing and Qualitative Research*. London: Sage.
19. Tauginienė, L. ir kt. 2019. *Publikavimo etika. Gairės*. Lietuvos universitetų rektorių konferencija. Prieiga internete: https://www.istorija.lt/data/public/uploads/2022/04/5_publicavimo_etikos_gaires_2019.doc
20. Valantiejus, A. 2006. Sociologijos metodas. Istorinio proceso analizė, *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, 17: 42–60.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Vyriausioji mokslo darbuotoja dr. Diana Janušauskienė (LSMC).

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

STUDIJŲ MODULIO PROGRAMA (SMP)

Modulio pavadinimas

Sociologinių tyrimų metodologija ir šiuolaikiniai
metodai II / Methodology of Sociological Research and
Contemporary Methods II

Modulio kodas

Modulis atestuotas iki

Būtinai pasirengimas modulio studijoms

LT: Magistro laipsnis. Išklaudytas vienas socialinių
tyrimų metodų kursas bakalauro arba magistro studijose.
EN: Master degree. Completed one course in social
research methods at the undergraduate or graduate level.

Modulio tikslas

LT: Pagilinti žinias apie kiekybinių socialinių tyrimų metodologiją ir pagrindinius šiuolaikinius metodus bei išugdyti kompetenciją kritiškai vertinti kiekybinių tyrimų metodų taikymą rengiant kokybišką disertacinį tyrimą.
EN: To strengthen knowledge of quantitative social research methodology and modern methods of conducting quantitative social research and to develop competence to critically evaluate the application of quantitative research methods when preparing a high-quality dissertation.

Siekiami modulio studijų rezultatai, taikomi studijų ir studentų pasiekimų vertinimo metodai

Eil. Nr.	Studijų rezultatai	Studijų metodai	Studentų pasiekimų vertinimo metodai
1.	LT: Geba korektiškai suformuluoti kiekybinio socialinio tyrimo klausimą, problemą, tikslus ir uždavinius bei parinkti tinkamą strategiją suformuluotai problemai tirti. EN: Is able to correctly formulate the question, problem, aims and objectives of a quantitative social study and to select an appropriate strategy to investigate the formulated problem.	Paskaita / Lecture	Individualus darbas / Individual report
2.	LT: Geba pagrįsti tikimybinės atrankos metodo pasirinkimą bei antrinės duomenų analizės, apklausos ir kiekybinės turinio analizės metodų taikymo logiką. EN: Is able to ground the selection of a probability sampling method, and the logic of applying secondary data analysis, survey and quantitative content analysis methods.	Paskaita, Seminaras / Lecture, Seminar	Egzaminas komisijoje, Žodinis iliustruotas pranešimas, Individualus darbas / Examination by commission, Oral presentation, Individual report
3.	LT: Geba taikyti atvirojo mokslo principus atliekant tyrimus. EN: Is able to apply open science principles when conducting research.	Paskaita / Lecture	Egzaminas komisijoje, Individualus darbas / Examination by commission, Individual report

Eil. Nr.	Studijų rezultatai	Studijų metodai	Studentų pasiekimų vertinimo metodai
4.	LT: Geba kritiškai įvertinti kiekybinių socialinių tyrimų metodų privalumus ir trūkumus. EN: Is able to critically evaluate advantages and disadvantages of quantitative social research methods.	Paskaita, Seminaras / Lecture, Seminar	Egzaminas komisijoje, Žodinis iliustruotas pranešimas / Examination by commission, Oral presentation

Modulio aprašymas

LT: Studentai pagilina žinias apie kiekybinių socialinių tyrimų dizaino kūrimą ir įgyvendinimą, antrinę duomenų analizę bei tikimybinės atrankas, akcentuojant pažangių kiekybinių socialinių tyrimų metodų taikymą rengiant disertacinį projektą.

EN: Student strengthens knowledge about designing and implementing quantitative social research, secondary data analysis, and probabilistic sampling, with the focus on applications of advanced methods of quantitative social research for preparing a dissertation project.

Modulio paskirtis

Universitetinių studijų lygmuo		Dalykų grupė	Dalyko lygis
Pakopa	Rūšis		
Trečioji	Doktorantūra	Studijų krypties gilinimosi	Gilinamasis

Studijų kryptis, kryptių grupė pagal studijų kainų apskaičiavimo tvarką

Lingvistikos, literatūrologijos, kalbos studijų kryptys, istorijos, filosofijos, teologijos, paveldo studijų, religijos studijų, kultūros studijų, menotyros, ekonomikos, politikos mokslų, sociologijos, socialinio darbo, antropologijos, visuomeninės geografijos, informacijos paslaugų, komunikacijos, leidybos, žurnalistikos studijų kryptys, teisės, verslo ir viešosios vadybos studijų kryptių grupės.

Dalys (skyriai) ir temos

Eil. Nr.	Pavadinimai
1.	Kiekybinių tyrimų dizainai / Designing Quantitative Research
2.	Antrinė duomenų analizė ir atvirasis mokslas / Secondary Data Analysis and Open Science
3.	Atrankos kiekybiniuose tyrimuose / Sampling in Quantitative Research
4.	Apklausų tyrimai / Survey Research
5.	Kiekybinė turinio analizė / Quantitative Content Analysis

Žinių ir gebėjimų įvertinimo tvarka

Taikoma dešimtbalė kriterinė skalė ir kaupiamoji vertinimo schema. Modulio galutinį įvertinimą sudaro tarpinių atsiskaitymų ir galutinio atsiskaitymo pažymiai, juos padauginant iš svertinių koeficientų (procentinių dedamųjų) ir sandaugas susumuojant.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas	Leidinio KTU bibliotekoje		Ar yra KTU knygyne	Egz. sk. fakultete
		šifras	egz. sk.		
1.	Blair, G., Coppock, A., Humphreys, M. (2023). Research Design in the Social Sciences: Declaration, Diagnosis, and Redesign.			Ne	
2.	Sage Research Methods. https://methods.sagepub.com			Ne	
3.	Trzesniewski, K. H., Donnellan, M. B., Lucas, R. E. (2011). Secondary Data Analysis.			Ne	
4.	Bezjak, S., Conzett, P., Fernandes, P. L. et al. (2023). The Open Science Training Handbook: Open Science Basics.			Ne	
5.	Eichhorn, J. (2021). Survey Research and Sampling.			Ne	

Eil. Nr.	Pavadinimas	Leidinio KTU bibliotekoje		Ar yra KTU knygyne	Egz. sk. fakultete
		šifras	egz. sk.		
6.	Krippendorff, K. (2019). Content Analysis: An Introduction to Its Methodology (4th ed.).			Ne	

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas
1.	Creswell, J. W. (2014). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches (4th ed.).
2.	Smith, E. (2008). Using Secondary Data in Educational and Social Research.
3.	Bartling, S., Friesike, S. (2014). Opening Science: The Evolving Guide on How the Internet is Changing Research, Collaboration and Scholarly Publishing.
4.	Groves, R. M., Fowler Jr., F. J., Couper, M. P., Lepkowski, J. M., Singer, E., and Tourangeau, R. (2009). Survey Methodology (2nd ed.).
5.	Ruel, E. E., Wagner III, W. E., Gillespie, B. J. (2016). The Practice of Survey Research: Theory and Applications.
6.	Neuendorf (2017). The Content Analysis Guidebook (2nd ed.).

Užsiėmimams reikalingos auditorijos (patalpos), techninė bazė ir programinė įranga

Užsiėmimo tipas	Auditorijos (patalpos) tipas	Nominalus vietų skaičius auditorijoje	Būtina įranga / pastabos
Teorija	(Klasikinė) auditorija	10	kompiuterinė darbo vieta su projektoriumi
Praktika	(Klasikinė) auditorija	10	kompiuterinė darbo vieta su projektoriumi

Dėstytojas

Pareigos		Vardas, pavardė
Atsakingas dėstytojas	Profesorius	Vaidas Morkevičius

Padalinys

Pavadinimas		Kodas	Indėlis, %
Atsakingas padalinys	Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų akademinis centras	1241	100

Dėstomoji kalba

Rudens semestre:	
Pavasario semestre:	Lietuvių, Anglų

Vedimo forma

Eil. Nr.	Vedimo forma	Semestras	Struktūra					Iš viso val.	Kred.
			Paskaitų	Pratybų	Laboratorinių darbų	Seminarų	Savarankiško darbo		
1.	Pagrindinė	P	14			14	52	80	3

Vedimo forma: pagrindinė

Studijų organizavimo būdas

Mišrusis	Daugiau kaip 25% studijų modulio akademinį užsiėmimą organizuojama kontaktiniu būdu fizinėje erdvėje ir daugiau kaip 25% akademinį užsiėmimą organizuojama nuotoliniu būdu virtualiojoje erdvėje.
----------	---

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 8003	6	LSMC SI		

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Darbo ir organizacijų sociologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Sociology of Work and Organisations

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Modulis suteikia gilių, kompleksinių ir tarpdisciplininių žinių apie darbo rinką ir organizacijas, išugdo gebėjimą taikyti teorines prieigas darbo rinkos ir organizacijų analizei, konstruoti darbo ir organizacijų tyrimų metodologiją.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The study module provides deep, comprehensive and interdisciplinary knowledge about labour market and organisations; develops ability to apply theoretical approaches for the analysis of the labour market and organisations, to design labour market and organisation research methodology.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Modulis skirtas doktorantams, kurių disertacija siejasi su darbo rinka ir organizacijomis. Atskleidžiamos pagrindinės tematinės darbo rinkos bei organizacijų tyrimų kryptys bei diskursai. Apibūdinamos pagrindinės metodologinės prieigos, naudojamos darbo rinkos ir organizacijų tyrimuose.

Dalyko tikslai

Įgyti gilių, kompleksinių ir tarpdisciplininių žinių apie darbo rinką ir organizacijas; išugdyti gebėjimą taikyti teorines prieigas darbo rinkos ir organizacijų analizei.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Makro lygmens prieiga darbo ir organizacijų sociologijoje. Pagrindinės teorinės ir metodologinės kryptys (Weber, Durkheim, Granoveter, Fayol, Taylor, Dimaggio, Dobin, Hofstede, Castells ir kt.).
2. Darbas ir organizacija socialinių pokyčių kontekste. Industrializacija, modernizacija, IKT plėtra, globalizacija ir t. t.
3. Darbo rinka ir užimtumas. Tradicinė ir moderni darbo rinka; profesijos ir profesionalizacija; profesijų statusas ir įvaizdis; darbas, profesija ir socialinis mobilumas karjeros kontekste.
4. Tradicinės ir biurokratinės organizacijos. Tradicinių ir modernių organizacijų skirtumai. Pasidalijimas darbu organizacijoje ir kt.
5. Diskriminacija ir segregacija darbo rinkoje. Lyties, amžiaus, etninės kilmės, religijos, neįgalumo ir seksualinės orientacijos aspektų įtaka dalyvavimui darbo rinkoje.
6. Tinklaveika ir organizacija. Informacinės ekonomikos kultūra, institucijos ir organizacijos. Tinklaveikos įmonė.
7. Mikro lygmens organizacijų teorinės ir metodologinės prieigos. Organizacijos samprata, apibrėžimai, organizacijų tipai, „portretai“ ir būsenos, organizacijos struktūra ir dizainas.
8. Socialinis teisingumas ir jo disfunkcijos darbe. Profesinių sąjungų vaidmuo, darbo teisė, darbuotojo ir žmogaus teisės organizacijoje.
9. Lyderystė organizacijoje. Lyderystės ir vadovavimo stiliaus fenomenas, autoritariniai santykiai, diskriminacija, „mobingas“ ir išnaudojimas organizacijoje.
10. Socializacija ir karjera organizacijoje. Profesionalizmas ir kompetencija.
11. Organizacijos kultūra. Organizacijos kultūros tipai, organizacinio klimato fenomenas, komunikacija, aptariami bendradarbiavimas, komandinis darbas, neformalių santykių vaidmuo, konfliktai ir krizės organizacijoje.
12. Pokyčiai organizacijoje. Natūralūs ir planiniai pokyčiai organizacijoje, rezistencija ir emergentiniais procesai, organizacijos vystymo programos.
13. Organizacijų diagnostika ir vertinimas. Organizacijų tyrimų standartizuoti instrumentai ir metodinės prieigos (konkretūs kiekybiniai instrumentai, vertinimo tyrimas, etnografinis tyrimas, etc.).

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Individualus darbas 50 proc., Egzaminas 50 proc.

Pagrindinė literatūra

Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

1. Abbot, A. (1988). The System of Professions. An Essay on the Division of Expert Labor. The University of Chicago Press.
2. Bauman, Z. (2005). Work, consumerism and the new poor. London: Cornwall.
3. Bauman, Z. (2007). Liquid Times: Living in an Age of Uncertainty. Polity Press.
4. Berg, Ivar E., and Arne L. Kalleberg, eds. 2001. Sourcebook of labor markets: Evolving structures and processes. Plenum Studies in Work and Industry. New York: Kluwer Academic/Plenum.
5. Castells, M. (2010). The information age: economy, society, and culture. Chichester: John Wiley & Sons.
6. Castells, M. (2004). Tinklaveikos visuomenės raida. Kaunas : UAB „Poligrafija ir informatika“.
7. Granovetter M. (1988) The Sociological and Economic Approaches to Labor Market Analysis. In: Farkas G., England P. (eds) Industries, Firms, and Jobs. Springer Studies in Work and Industry. Springer, Boston, MA
8. Handel, M., J. (2003). The Sociology of Organizations: Classic, Contemporary, and Critical Readings. Sage Publications.
9. Gender Inequalities in care and consequences for the labour market. Beijing Platform for action. 2021. European Institute for Gender Equality, EIGE, Luxembourg, 117 p.
10. Hofstede, G. (1997). Cultures and Organizations. McGraw Hill.
11. Lane, J., Videbæk Munkholm, N. (2015). Danish and British Protection from Disability Discrimination at Work - Past, Present and Future. The International Journal of Comparative Labour law and Industrial Relations, 31 (1). pp. 91-112. ISSN 0952-617X
12. Kalleberg, A. L. (2009). Precarious Work, Insecure Workers: Employment Relations in Transition. American Sociological Review 74 (1): 1–22.
13. Jonsson, I., Nyberg, A. (2010). Sweden: precarious work and precarious employment. Gender and the contours of precarious employment, ed. Vosko Working paper.
14. Olsthoorn, M. (2014). Measuring Precarious Employment. A Proposal for Two Indicators of Precarious Employment Based on Set-Theory and Tested With Dutch Labour Market Data. Social Indicators Research, 119 (1), p.p. 421–441.

Papildoma literatūra

Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

1. Blossfeld, H.P., Buchholz, S. et al, 2008. Young Workers, Globalization and the Labour Market. Edward Elgar Publishing Limited.
2. Eichhorst, W., T. Boeri, M. Braga, A. De Coen, V. Galasso, M. Gerard, M.J. Kendzia, C. Mayrhuber, J.L. Pedersen, R. Schmidl and N. Steiber (2013): “Combining the Entry of Young People in the Labour Market with the Retention of Older Workers,” IZA Research Report No. 53.
3. Eichhorst, W., Marx, P. (2015). Non-Standard Employment in Post-Industrial Labour Markets: An Occupational Perspective. Edward Elgar Publishing.
4. Hales, S., Riach, K. (2017). From Age Diversity to Embedded Ageing: Exploring and Addressing Aged Assumptions in Organisational Practices, in The Palgrave Handbook of Age Diversity and Work, eds. Parry. E., McCarthy, J., p. 111-131.
5. OECD Employment database - Labour market policies and institutions: <https://www.oecd.org/employment/emp/employmentdatabase-labourmarketpoliciesandinstitutions.htm>
6. European Commission Labour market policies database: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1143&langId=en#LMP>
7. Moksliniai straipsniai pagal rengiamos disertacijos tematiką iš mokslo žurnalų, esančių Scopus, Elsevier ar kitose duomenų bazėse

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Doc. dr. Rūta Brazienė, ruta.braziene@dsti.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 8004	6	VDU/ LSMC	SMF/ SI	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Demografija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Demography

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Žinios apie demografinės raidos, demografinių procesų ir gyventojų politikos teorijas: pirmo ir antro demografinio perėjimo (*demographic transition*) teorijos, jų kritinis vertinimas ir patirtys; gyventojų amžiaus struktūrų kaitos modeliai, gyventojų senėjimas ir pasekmės; gimstamumo raida, veiksniai, teorijos; mirtingumo, epidemiologinio ir sveikatos perėjimo teorijos; šeimos kaita; migracijos raida, veiksniai, teorijos; gyventojų politikos esmė, struktūra, tipai; Lietuvos demografinė raida, perspektyvos demografinės raidos, gyventojų politikos teorijų ir kitų šalių patirčių kontekste.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

This course is dedicated to the analysis of demographic development, main demographic processes and population policy. It focuses on the theories of first and second demographic transition; population composition and its development, population aging and challenges; fertility trends and theories; mortality, epidemiological and health transition theories; family transformation; migration development, factors and theories; structure and typology of population related policy; demographic development, prospects and population-related policy of Lithuania in a comparative context.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Būtinumas teoriniu ir praktiniu lygmeniu suprasti visuomenės raidos ir demografinių procesų sąsajas, sugebėti vertinti demografinę situaciją nacionaliniu ir globaliniu lygmeniu

Dalyko tikslai

Susipažindinti su demografinės raidos tendencijomis istorinėje visuomenės raidos perspektyvoje, pagrindinėmis demografinės raidos teorijomis, demografinių procesų (gimstamumo, mirtingumo, migracijos, gyventojų senėjimo) kaitos veiksniais, diferenciacija ir situacija nacionaliniu ir globaliniu lygmeniu.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Pirmas demografinis perėjimas (*demographic transition*): teorija (*Landry* ir kt.), diskusijos, sklaida.

II tema. Antras demografinis perėjimas: teorija, sklaida, demografinių procesų raidos trajektorijos. ADP teorijos interpretacijos, diskusijos (*van de Kaa, Lesthaeghe, Billari, Sobotka, Coleman, Clique* ir kt.).

III tema. Demografinių procesų raida ir gyventojų amžiaus struktūrų evoliucijos teoriniai modeliai, sklaida, lyginamasis vertinimas. Visuomenės senėjimas, senėjimo prielaidos, sklaida, pasekmės, iššūkiai viešajai politikai.

IV tema. Gimstamumas, gimstamumo kitimas istoriniame visuomenės raidos kontekste ir lyginamasis vertinimas. Gimstamumo veiksniai. Gimstamumo kitimo ir veiksniių teorijos (*Leibenstein, Becker, Easterlin, Caldwell, Bongaards, McDonald, Hakim* ir kt.).

V tema. Mirtingumo kitimas istoriniame visuomenės raidos kontekste ir lyginamasis vertinimas. Mirtingumo kitimo prielaidos ir veiksniai. Mirtingumo diferenciacija. Epidemiologinis perėjimo teorija (*Omran* ir kt.), sveikatos perėjimo teorija (*Mesle, Vallin*, kt.). Mirtingumo mažėjimo regioninės deformacijos, lyginamieji vertinimai.

VI tema. Gyventojų migracijos raida ir veiksniai istoriniame ir pastarųjų pokyčių kontekste, lyginamasis vertinimas. Migracijos raidos ir veiksnių teorijos (*Ravenstein, Zelinsky, Messey, Haas, kt.*). Gyventojų migracijos tipai, kryptys, srautai, juos formuojantys veiksniai.

VII tema. Gyventojų (demografinė) politika: esmė, struktūra. Šeimos politikos teorijos (*Gauthier, Neyer, McDonald, kt.*), modeliai, prioritetai.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Rašto darbas 50 proc. Egzaminas 50 proc.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas	Egzempliorių skaičius VDU bibliotekose arba nuoroda į el. šaltinį
Pagrindinė literatūra			
1.	2016	G.L. Carter, <i>Population and Society</i> . London, Polity Press.	1 egz.
2.	2013	Dudley L. Poston, Leon F. Bouvier, <i>Population and Society: An Introduction to Demography</i> .	1 egz.
3.	2006	Caselli G., Vallin J., Wunsch G, <i>Demography: Analysis and Synthesis. A Treatise in Population Studies</i> . Vol. 1-4. London: Elsevier.	1 egz.
4.	2014	K. Wachter, <i>Essential Demographic Methods</i> , Cambridge, MA, Harvard UP.	1 egz.
5.	2018	G. Doblhammer (ed.). <i>A Demographic Perspective on Gender, Aging and Health in Europe</i> .	https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-72356-3
6.	2016	Stankūnienė, V. Baublytė M., Žibas K., Stumbrys. Lietuvos demografinė kaita. Ką atskleidžia gyventojų surašymai. VDU	https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:B.03~2016~1518682447487/B.03~2016~1518682447487.pdf
Papildoma literatūra			
1.	2020	Wang, Haidong, Kaja M. Abbas, Mitra Abbasifard, Mohsen Abbasi-Kangevari, Hedayat Abbastabar, Foad Abd-Allah, Ahmed Abdelalim et al. Global age-sex-specific fertility, mortality, healthy life expectancy (HALE), and population estimates in 204 countries and territories, 1950–2019: a comprehensive demographic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. <i>The Lancet</i> 396, no. 10258 (2020): 1160-1203.	https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanet/PIIS0140-6736(20)30977-6.pdf
2.	2013	Stankūnienė V., A. Maslauskaitė, M. Baublytė. 2013. Ar Lietuvos šeimos bus gausesnės? Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras, 242 p.	https://www.lstc.lt/wp-content/uploads/2019/04/Lietuvos_seimos_visas.pdf
3.	2008	Brettell C. B., Hollifield J. F. (eds.). 2008. <i>Migration Theory</i> . London: Routledge, p. 281.	1 egz.
4.	2004	Siegel J., Swanson, D., <i>The Methods and Materials of Demography</i> . Elsevier, 2004, p.787.	1 egz.

5.	2004	Gauthier A. H. 2004. <i>The State and Family: A Comparative Analysis of Family Policies in Industrialized Countries</i> . Clarendon Press: Oxford, p. 232	1 egz.
6.	1996	Dudley Kirk (1996) Demographic Transition Theory, <i>Population Studies</i> , 50:3, 361-387	https://doi.org/10.1080/0032472031000149536
7.	2019	Furstenberg, F.F., 2019. Family change in global perspective: How and why family systems change. <i>Family relations</i> , 68(3), pp.326-341.	https://doi.org/10.1111/fare.12361
8.	2013	Piché, V. and Dutreuilh, C., 2013. Contemporary migration theories as reflected in their founding texts. <i>Population</i> , 68(1), pp.141-164.	https://www.cairn.info/revue-population-2013-1-page-153.htm
9.	2020	Wang, H., Abbas, K.M., Abbasifard, M., Abbasi-Kangevari, M., Abbastabar, H., Abd-Allah, F., Abdelalim, A., Abolhassani, H., Abreu, L.G., Abrigo, M.R. and Abushouk, A.I., 2020. Global age-sex-specific fertility, mortality, healthy life expectancy (HALE), and population estimates in 204 countries and territories, 1950–2019: a comprehensive demographic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. <i>The Lancet</i> , 396(10258), pp.1160-1203.	https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30977-6
10.	2020	Vollset, S.E., Goren, E., Yuan, C.W., Cao, J., Smith, A.E., Hsiao, T., Bisignano, C., Azhar, G.S., Castro, E., Chalek, J. and Dolgert, A.J., 2020. Fertility, mortality, migration, and population scenarios for 195 countries and territories from 2017 to 2100: a forecasting analysis for the Global Burden of Disease Study. <i>The Lancet</i> , 396(10258), pp.1285-1306.	https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30677-2

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof.dr. A. Maslauskaitė, dr. D. Stumbrys, prof. dr. D. Jasilionis

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 8006	6	VDU	SMF	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Etniškumas ir nacionalizmas

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Ethnicity and nationalism

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

<p>Kurse pristatomos etniškumo ir nacionalizmo antropologinės definicijos. <i>Etniškumo ir nacionalizmo</i> sampratos analizuojamos per transnacionalizmo bei multikultūriškumo procesus globaliame pasaulyje, o taip pat per etninių/nacionalinių diskursų ir naratyvų raišką pačiose nacionalinėse valstybėse. Aptariama etninės bei nacionalumo politikos sampratos ir pavyzdžiai, etnonacionalizmas, nacionalinio identiteto politika ir pan.</p> <p>Akcentuojami įvairūs lokaliniai bei regioniniai etniškumo ir nacionalumo ypatumai, taip pat globalizacijos daroma įtaka etninių ir nacionalinių identitetų transformacijoms. Šiuolaikinė migracija, valstybės ir nacijos deterritorializacija yra pateikiamos kaip pagrindinės probleminės ašys, padedančios pabrėžti šiuolaikinių etninių ir nacionalinių procesų ir saitų įvairiakryptiškumą, kompleksiskumą ir ryšio tarp deterritorizuotų tautų ir tautinių valstybių palaikymą.</p> <p>Etniškumas matomas kaip vienas iš ryškiausių globalizacijos antipodo-fragmentacijos pavyzdžių. Nacionalizmas matomas kaip vienas iš svarbių šiuolaikinę visuomenę veikiančių veiksnių, kaip dominuojantis diskursas etninių ir rasinių mažumų atžvilgiu bei kaip mobilizuojantis veiksnys santykiuose su multikultūralizmo politikomis ir transnacionalizmo bei migracijos procesais.</p>
--

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

<p>The course focuses on the contemporary anthropological approaches to ethnicity and nationalism. Ethnicity and nationalism is defined and analyzed through the processes of transnationalism and multiculturalism. Referring on the data from diverse settings of the world particular local and regional patterns of ethnicity and nationalism as well as the impact of globalization on their transformation is taken into account. Contemporary world population mobility flows are presented as a factor which influences the process of de-territorialisation as a recent challenge to the nation and state.</p> <p>Ethnicity and nationalism are seen as a link of de-territorialized nations and ethnicities with their nation-states and/or homelands. Ethnic and national identities are analyzed vis-à-vis identity enactment in different nation-state, ethno-nationalist, diasporic etc. settings and in relation to the state politics of 'melting pot', multiculturalism etc. Particular focus is on the patterns of ethnicity- nationalism used for ethnic-nationalism and for identity politics.</p>
--

Dalyko poreikis bei aktualumas

Įgyti ir pritaikyti platų-antropologinį supratimą apie etniškumą ir nacionalizmą kaip šiuolaikines kategorijas per kurias gali būti analizuojamas dabartinių de-teritorializacijos ir globalizacijos/fragmentuotacijos procesų paveiktų visuomenių konsoliduojantys bei atskirtį didinantys veiksniai.
--

Dalyko tikslai

Išanalizuoti etniškumo ir nacionalizmo kategorijų raiškos įvairovę, atpažinti ir mokėti nagrinėti įvairius etniškumo ir nacionalizmo saitus- naratyvus, diskursus, identitetus saistančius tos pačios bei skirtingų visuomenių žmones per jų kuriamas strategijas ir politikas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

<ol style="list-style-type: none">
1. Etniškumą ir nacionalizmą aiškinančios teorinės perspektyvos. Nacionalizmo ir etniškumo definicijos iš antropologijos mokslo perspektyvos.
2. Etniškumo sampratos raida: nuo kultūrinio (primordealinio) prie socialinio (konstruktyvistinio) dėmens.
--

3. Etninis ir nacionalinis identitetas. Etniškumas ir nacionalizmas ir valstybių bei etninių-kultūrinių grupių ir mažumų politikos.
4. Etninės ir nacionalinės kultūros kaip reprezentuojančios „savitumus, tradicijas ir paveldą“. Multikultūralizmo samprata ir politika.
5. Etno-nacionalizmas: „etninių“ ir „piliietinių“ visuomenių dichotomija.
6. Globalizacija ir nacijos /nacionalinės valstybės deteritorializacija ir fragmentacijos-etnifikacijos procesai.
7. Transnacionalizmas ir globalizacija. Deteritorializuota nacija ir valstybė, Kintanti pilietybės/piliietinio lojalumo samprata. Kultūrinė pilietybė.
8. Migracija kaip iššūkis nacionalinei valstybei. Diasporinis nacionalizmas ir etninio identiteto politika

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

100 proc. esė

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Eriksen, Th. H. 2010. <i>Ethnicity and Nationalism. Anthropological Perspectives</i> . Pluto Press.
2.	Brubaker R. 2004. <i>Ethnicity without groups</i> . Cambridge: Harvard University Press
3.	Calhoun, C. 2007. <i>Nations Matter. Culture, History, and the Cosmopolitan Dream</i> . Routledge.
4.	Kymlicka, W. 1999. <i>Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights</i> . Oxford: Clarendon Press.
5.	Comaroff, John and Jean . 2009. <i>Ethnicity, Inc</i> . University of Chicago Press.
6.	Hutchinson, J. ; Smith, A. (eds.) 1994. <i>Nationalism</i> . Oxford U. Press.
7.	Hutchinson, J. ; Smith, A. (eds.) 1996. <i>Ethnicity</i> . Oxford U. Press.
8.	Connor, W. 1994. <i>Ethnonationalism. The Quest for Understanding</i> . Princeton University Press
9.	Barth F. (ed.) 1969. <i>Ethnic Groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference</i> . Boston: Little Brown and Co.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Smith, A. 1991. <i>National Identity</i> . University of Nevada Press
2.	Gellner E. 1996 (1983). <i>Tautos ir nacionalizmas</i> . Vilnius: Pradai
3.	Andersen B. 1993. <i>Įsivaizduojamos bendruomenės. Apmąstymai apie nacionalizmo kilmę ir plitimą</i> . V. : Baltos lankos.
4.	Wilson T. M., Donnan H . 1998. <i>Border Identities: Nation and State at International Frontiers</i> : Cambridge University Press
5.	Bash L., Glick Schiller N., Szanton Blanc C. 1993. <i>Nations Unbound: Transnational Projects, Postcolonial Predicaments, and Deterritorialized Nation-States</i> . Routledge.
6.	Friedman, J. 1996 <i>Cultural Identity and Global Process</i> . Sage
7.	Brubaker R. 1998. <i>Pilietybė ir tautiškumas Prancūzijoje ir Vokietijoje</i> . Pradai
8.	Leoussi, A. and Grosby, S. (eds.) 2007 <i>Nationalism and Ethnosymbolism</i> . Edinburgh University Press.
9.	Brubaker R. 1994. <i>Citizenship and Nationhood in France and Germany</i> . Harvard University Press.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof. dr. Vytis Čubrinskas, VDU, vytis.cubrinskas@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 8007	6	VDU	SMF	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Migracija ir identiteto politika

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Migration and politics of identity

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šiame kurse iš antropologijos perspektyvos nagrinėjama globalaus mobilumo, deterritorializacijos ir transnacionalinės migracijos procesų sociokultūrinė raiška. Pristatomos globalaus mobilumo ir transmigracijos veikiamo socialinio ir kultūrinio identiteto dimensijos ypač akcentuojant identiteto strategijas ir politikas. Analizuojamos probleminės situacijos kylančios dėl sociokultūrinių prieštaravimų, susiduriant skirtingoms globalumo ir lokalumo, nacionalinių ir regioninių raidos tendencijų perspektyvoms, taip pat globalaus mobilumo iššūkiai identiteto politikos mobilizavimui. Aptariami Europos, Šiaurės Amerikos ir Pietų Azijos transnacionalinės migracijos ir identiteto politikos tyrimai – atvejų analizės

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

This course focuses on trans-local dimensions of global mobility and transmigration in terms of identity politics. The emphasis is on lived experiences of the patterns of transnationalism across different sociocultural settings.

In particular, students will learn how contemporary anthropological approaches to the politics of identities in global contexts can provide new ways of understanding the emergence of transnational spaces. Students will learn how to apply a comparative perspective by exploring migration and politics of identity examples from lived experiences of transnational migration in Europe, North America, South Asia, and also how to identify problematic situations in society that arise from the dichotomy of local vs. global.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas siekia pristatyti šiuolaikinę globalaus mobilumo ir identiteto strategavimo ir politizavimo konceptualizaciją ir išdiskutuoti pastarosios pritaikomumą doktorantų individualiuose tyrimų projektuose

Dalyko tikslai

Išmokti taikyti globalaus mobilumo ir identiteto strategavimo ir politizavimo perspektyvą pačių įvairiausių sociokultūrinių kontekstų ir problemų aiškinimui.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Globalizacijos teorijos, globalaus mobilumo ir lokalumo santykis.
2. Pagrindiniai migracijos antropologijos apibrėžimai ir tyrinėjimo paradigmos: “translokalumas“, „transnacionalizmas“ ir “identifikavimosi su vieta politika” iš antropologinės perspektyvos.
3. Globalaus mobilumo ir transnacionalizmo santykis su nacionalinio identiteto politikomis.
4. Migrantiškieji identitetai: strategijos ir praktikos.
5. Identiteto politikos samprata: resursai, modeliai ir socialiniai lygmenys (institucinis ir „demotinis“).
6. Identiteto politikos įgalinti migrantiškieji identitetai: ‘diasporinis nacionalizmas’, ‘kilmės šaknis pabrėžiantis kosmopolitizmas’ ir kt.
7. Europos, Šiaurės Amerikos, Pietų Azijos su migracija susijusios identiteto politikos atvejų analizė.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

100 proc. esė

Rekomenduojama literatūra

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Faist, T. & Ozveren, E. 2004. Transnational Social Spaces. Agents, Networks and Institutions. Ashgate.
2	Eriksen, T.H. 2014. Globalization. Pluto Press.
3.	Sorensen, N. & Fog Olwig, K. (eds.) 2002. Work and Migration. Life and livelihoods in a globalizing world. Routledge.
4.	Inda, Jonathan Xavier, Rosaldo, Renato. 2002. The Anthropology of Globalization: A Reader. Blackwell Publishers
5.	Munz, R., Ohliger, R. (2003). Diasporas and Ethnic Migrants. Germany, Israel and Post-Soviet Successor States in Contemporary Perspective. London, Portland, OR: Frank Cass
6.	Vertovec, S. Cohen, R. (1999). Migration, Diaspora and Transnationalism. Cheltenham & Northampton: Edward Elgar Publishing.
7.	Brettell, C. B. Hollifield J. F. (eds.) (2000). Migration Theory. Talking Across Disciplines. Routledge
8.	Castells, Manuel. (2006). Tapatumo galia. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
9.	Castles, S., Davidson, A. (2000) Citizenship and Migration. Globalization and the Politics of Belonging. Palgrave.
10.	Reed-Danahay, D. And Brettell, C. B. (eds.) (2008) Citizenship, Political Engagement, and Belonging. Immigrants in Europe and the United States. New Brunswick: Rutgers University Press.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Bauman, Zygmunt. 2002. Globalizacija: Pasekmės žmogui. Strofa, Vilnius.
2.	Friedman, Jonathan (ed.) 2003. Globalization, the State, and Violence. Rowman and Littlefield Publishers, Inc. New York, Oxford, Lanham, Walnut Creek.
3.	Castles, S. And Miller, M. J. (2003) The Age of Migration. Palgrave.
4.	Brazier, J., E. and Mannur, A. (eds.) (2003) Theorizing Diaspora. A Reader. Blacwell.
5.	Glick-Schiller, N., Levitt (2004). “Transnational Perspectives on Migration: Conceptualizing Similarity”, <i>International Migration Review</i> , vol. 37 (Fall).
6.	Al-Ali, N; Koser, K. (eds.) (2002). New Approaches to Migration. Transnational Communities and the Transformation of Home. Kinship and Genetics. Oxford and New York: Berghahn Books, pp. 145-69
7	Chopra, R. 2019. Militant and Migrant. Routledge.
8	Povranovic Frykman, M. (ed.) 2001. Beyond Integration. Challenges of belonging in diaspora and exile. Nordic Academic Press.
9	Van der Veer, P. (ed.) (1995) Nation and Migration. The Politics of Space in the South Asian Diaspora. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Studijų dalyko rengėjai/dėstytojai

Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
Vytis Čubrinskas	VDU	Prof. Dr.	vytis.cubrinskas@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 8009	6	VDU	SMF	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Medijuotos komunikacijos sociologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Sociology of mediated communications

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	-
Konsultacijos	2
Seminarai	1
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šio studijų dalyko esmę sudaro kompleksinės medijų ir viešosios komunikacijos sistemų, kaip išskirtinai svarbių šiuolaikinių visuomenių organizavimuisi bei veiklai struktūrų, analizė ir studijos. Čia susitelkiama ties dvių, logine seka susietų, bet iššaukiančių labai skirtingus tikslus ir pasekmes procesų studijomis bei analize. **Medijuotos komunikacijos** perspektyvoje daugiau gilinamasi į medijų kaip tarpininkaujančio komunikacijos proceso veikėjo bruožus, tad toks požiūris daugiausiai analizuoja įvairių socialinių reiškinių reprezentacijas, gilinasi į užsimezgančio diskurso subtilybes. Tuo tarpu **mediatizacijos požiūris** į medijas ir jų poveikį žvelgia kaip į komunikacinę toną užduodantį aktyvų veikėją, kuomet vadovaujamas savita logika ir savais tikslais ir taip daromas poveikis kitiems socialiniams laukams (politikos, kultūros, mokslo, religijos ir kt.). Šio dalyko paskaitose ir seminarų metu yra siekiama pagilinti studentų teorines ir metodologines žinias bei praktinius komunikacinius įgūdžius; gilinamasi į tokius dalykus, kaip šiuolaikinės medijų ir komunikacijos transformacijos, medijų logikos įsitvirtinimas ir mediatizacija, reprezentacijos ir medijų galia, globalėjimo ir medijų konvergencijos apraiškos. Paskaitos organizuojamos seminarų forma, kurių metu aptariami ir diskutuojami literatūros šaltiniai, pristatomi individualūs tyrimo projektai pasirinkta tema. Aptariant konceptualias medijų ir komunikacijos problemas, nagrinėjamos įvairios tyrimų metodologinės strategijos.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to develop theoretical, conceptual and methodological understanding of media and communication system as an essential organizational form of contemporary society and to advance students' skills with respect to theory building, research design and implementation. Perspectives offered here follow the line of thinking that communication and media are necessary prerequisites to the functioning of various social systems, thus **mediation (or mediated communication)** is a natural, preordained mission of media to convey meaning from communicators to their target audiences. Whereas **mediatization** is approached as a complex process that is closely linked to the presence of a media logic in society and in its political, cultural, and other social (religion, science, etc.) spheres. During this course a special reference is made on media and communication transformations, mediatization, representations and media power, media globalization and convergence. The lectures are organized as workshops to discuss the readings and present students' research papers on a selected topic. Conceptual issues in mediated communication are addressed together with the strategies for formulating research questions and establishing a conceptual framework.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šiuolaikinėse visuomenėse medijos įgyja akivaizdžią galią bei pranašumus, reprezentuojant socialinius reiškinius bei taip veikiant visuomenės žinojimui; medijų darbo logiką vis sparčiau perima kiti visuomenės institutai ir socialinės veiklos laukai (politikos, viešojo valdymo, religijos, mokslo, sporto,

šeimos, kultūros ir kt.), sykiu programuodami kaitą ir vienokias ar kitokias šių laukų transformacijų socialines pasekmes.

Dalyko tikslai

Šiuo studijų dalyku yra siekiama išsiskirti, analizuoti, išsiaiškinti medijuotos komunikacijos eigoje užsimezgančias šio komunikacinio proceso transformacijas bei konkrečiau gilintis į pasirinktuosius mediatizacijos aspektus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Įvadas. Supažindinimas su kurso tematika, struktūra ir turiniu, individualaus darbo ir auditorinio darbo metodika, atsiskaitymo reikalavimais. Čia susipažinama su šio kurso klausytojo pasirinktąja disertacinio darbo tema, aptariami išsiskirtieji tyrimo klausimai, analizuojama, kaip šiuos būtų galima aptarti medijuotos komunikacijos ir mediatizacijos procesų problematikoje.

2. Šiuolaikinės medijuotos komunikacijos transformacijos. Tarpasmeninės, masinės, interaktyvios, tinklinės komunikacijos formos. Studijuojant naujausią mokslinę literatūrą šioje temoje siekiama apžvelgti medijuotos komunikacijos ir mediatizacijos procesų aspektus bei įvertinti natūralią šių procesų seką.

3. Komunikacijos proceso socialiniai konceptai: ideologija, galia, dalyvavimas, atskirtis, kitoniškumas/ „kitas“, kultūra, kt.

4. Medijuota komunikacija ir mediatizacija. Mediatizacijos teorijos. Šioje temoje nubrėžiami teoriniai ir metodologiniai skirtumai tarp medijuotos komunikacijos ir mediatizacijos procesų; aptariamos mediatizacijos teorinės perspektyvos, analitiniai modeliai bei jų pritaikymo galimybės socialinių institutų transformacijų analizei.

5. Mediatizacija ir medijuotos komunikacijos patirtys I. Medijuotos komunikacijos industrijos. Šioje temoje aptariama medijuotos komunikacijos procesų struktūra, pagrindiniai veikėjai, jų santykiai. Išsamiau aptariamos medijuotos komunikacijos industrijos, kaip medijų organizacinės struktūros, bei jų santykis su kitais medijuotos komunikacijos procesus lemiančiais veiksniais.

6. Mediatizacija ir medijuotos komunikacijos patirtys II. Politika ir medijuotos viešosios erdvės. Toliau nagrinėjami medijuotos komunikacijos ir mediatizacijos procesai bei jų santykis su politinėmis struktūromis; aptariamos viešosios erdvės transformacijos medijuotos komunikacijos perspektyvoje.

7. Mediatizacija ir medijuotos komunikacijos patirtys III. Medijuotos komunikacijos auditorijos. Tęsiama medijuotos komunikacijos procesų struktūrinė analizė, daugiausia dėmesio skiriant auditorijų transformacijoms; aptariamos medijuotos komunikacijos analitinės perspektyvos.

8. Reprerentacijos medijuotoje komunikacijoje I. Lyčių, klasės, rasės, etniškumo ir kt. socialinių stereotipų konstravimas. Šioje temoje daugiausia dėmesio skiriama socialinio konstravimo ir reprerentacijų teorinėms perspektyvoms aptarti.

9. Reprerentacijos medijuotoje komunikacijoje II. Vizualinė kultūra ir reprerentacijos. Paskaitos metu nagrinėjamos medijuotos komunikacijos reprerentacijos, konstruojamos vizualinės komunikacijos metu; aptariamos vizualumo tyrimų teorinės ir metodologinės kryptys.

10. Medijuotos komunikacijos kontekstai ir kultūros. Šioje temoje aptariamos skirtingos kultūrinės reakcijos į mediatizacijos procesus; gilinamasi į tradicijų, istorinės patirties bei kultūrinių normų įtakas bei svarstoma apie unifikuojančią medijų galią.

11. Technologijos ir medijuota komunikacija I. Šios paskaitos tematika daugiausiai susitelkia ties interaktyviosios komunikacijos aspektais; čia svarstomos užsimezgančios naujos dalyvavimo galimybės auditorijoms bei svarstoma apie tokio reiškinių socialines pasekmes.

12. Technologijos ir medijuota komunikacija II. Naujoji deterritorializacija: kitoniškumas ir „kitas“ socialinėse medijose.

13. Globali komunikacija ir mediatizacija I. Medijuota komunikacija ir šiuolaikinis globalumas (globalumo/ lokalumo dilemos).

14. Globali komunikacija ir mediatizacija II. Kitoniškumas ir „kitas“ globaliose medijose: padarinių analizė modernizacijos teorijų aspektu.

15. Medijuota komunikacija ir mediatizacija rizikos visuomenėje: procesai ir pasekmės. Šioje paskaitų tematikoje susisteminamos šių procesų pasekmės.

Studijų pasiekimų vertinimas

Rašto darbas 50 proc. Egzaminas 50 proc.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Thompson, J. (1995). <i>The Media and Modernity: A Social Theory of the Media</i> . Stanford University Press.
2.	Schillemanns, T. (2012). <i>Mediatization of Public Services: How Organizations Adapt to News Media</i> . Peter Lang.
3.	Hajer, M. A. (2009). <i>Authoritative Governance – Policy Making in the Age of Mediatization</i> . Oxford University Press.
4.	Hjarvard S. (2013). <i>The Mediatization of Culture and Society</i> . Routledge.
5.	Hepp, A. (2013). <i>Cultures of Mediatization</i> . Cambridge: Polity Press.
6.	Lundby, K. (Ed.) (2009). <i>Mediatization. Concept, Changes, Consequences</i> . New York: Peter Lang.
7.	Kriesi, H., Lavenex, S., Esser, F., Matthes, J., Bühlmann, M., & Bochler, D. (2013). <i>Democracy in the Age of Globalization and Mediatization</i> . Basingstoke: Palgrave Macmillan.
8.	Castells, M. (2009). <i>Communication Power</i> . Oxford University Press.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bauman, Z. (2000). <i>Liquid Modernity</i> . Cambridge: Polity Press.
2.	Berger, A. (2004). <i>Media Analysis Techniques</i> . Thousand Oaks: Sage.
3.	Curran, J., Morley, D. (eds.) (2005). <i>Media and Cultural Theory</i> . London: Routledge.
4.	Bryant, J., Oliver, M. (2008). <i>Media Effects: Advances in Theory and Research</i> . New York: Routledge.
5.	Deacon, D., Pickering, M., Golding, P., Murdock, G. (1999). <i>Researching Communications: A Practical Guide to Methods in Media and Cultural Analysis</i> . London: Arnold.
6.	Downing J., Husband, C. (2005). <i>Representing 'Race': Racisms, Ethnicities and Media</i> . London: Sage.
7.	Hall, S. (2007). <i>Representation: Cultural Representations and Signifying Practices</i> . London: Sage.
8.	Jones, J. (2005). <i>Entertaining Politics: New Political Television and Civic Culture</i> . Lanham: Rowman & Littlefield.
9.	Kellner, D. (2003). <i>Media Spectacle</i> . Routledge.
10.	Silverstone, R. (2007). <i>Media and Morality: The Rise of the Mediapolis</i> . Polity Press.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
Auksė Balčytienė	VDU	Prof. dr.	aukse.balcytiene@vdu.lt
Kristina Juraitė	VDU	Prof. dr.	kristina.juraite@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC8010	6	VDU	Socialinių mokslų	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Kultūros sociologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Sociology of Culture

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurse pristatomos skirtingos šiuolaikinės kultūros sociologijos teorinės perspektyvos, metodologinės problemos ir empiriniai tyrimai. Aptariamos tokios temos kaip kultūrinės industrijos ir kultūrinės rinkos, kultūrinių objektų ir auditorijų santykis, subkultūrų konstravimas, kultūros ir emocijų ryšys, terapinės kultūros išgalėjimas, postmodernios kultūros plėtotė ir kultūros studijos (*cultural studies*), prekariteto, seksualumo, sėkmės ir nesėkmės kaip kultūrinių objektų konstravimas. Kurse gilinamasi į kultūros sociologijos studijas apie kultūros gamybą, platinimą ir vartojimą. Daug dėmesio skiriama populiariajai kultūrai.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

This course focuses on current theoretical perspectives, methodological issues, and empirical work in the sociological study of culture. It examines selected topics in the sociology of culture and different perspectives of the study of culture. Sociological accounts of the production, distribution and consumption of culture and different modes of analysis of culture and cultural products are also studied during the course. The course covers such topics as cultural industries and markets, the relationship between cultural objects and audiences, the construction of subcultures, the relationship between culture and emotions, the construction of social problems, organizational cultures and subcultures, urban culture, postmodern culture and cultural studies.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas padeda orientuotis šiuolaikinės kultūros sociologijos tendencijose ir taikyti kultūros sociologijos bei kultūros studijų teorijas analizuojant konkrečius kultūros objektus.

Dalyko tikslai

- aptarti šiuolaikinės kultūros sociologijos teorinių ir metodologinių perspektyvų kryptis;
  - išanalizuoti su kultūros gamyba, platinimu ir vartojimu susijusias tyrimų problemas, taikant skirtingas šiuolaikinės kultūros sociologijos teorijas;
  - išanalizuoti kultūros objektų ir auditorijų santykį;
  - aptarti aukštosios, žemosios, populiariosios kultūrų problemas šiuolaikinių kultūros teorijų kontekste;
  - aptarti atskirose kultūrose konstruojamas socialines problemas naudojantis kurse analizuotomis šiuolaikinėmis kultūros sociologijos teorijomis;
- aptarti pagrindines kultūros studijų (*cultural studies*) ir šiuolaikinių subkultūrų tyrimų tendencijas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

- I tema.** Kultūra ir šiuolaikinė kultūros sociologija. Kultūros objektai ir kultūra kaip socialinė kūryba. Šioje temoje analizuojamas santykis tarp visuomenės ir kultūros, kultūrinės inovacijos, subkultūrų ir plačiosios kultūros santykis.
- II tema.** Kultūros gamyba, platinimas ir vartojimas. Kultūrinės gamybos laukas. Menas ir menininkai. Kultūros gamyba Pierre'o Bourdieu sociologijoje.
- III tema.** Kultūra, kultūros sociologija ir emocijos. Terapinės kultūros išgalėjimas. Terapija kaip naujasis emocinis stilius šiuolaikinėse kultūrose.
- IV tema.** Kultūra, kūnas kaip kultūrinis kapitalas ir klasė. Remiantis P. Bourdieu sociologija ir B. Skeggs kultūros tyrimais, analizuojamas kultūrinio kapitalo, habitus ir kūno santykis.
- V tema.** Kultūrinis sėkmės ir nesėkmės konstravimas. Populiariosios kultūros analizė ir Oprah Winfrey.
- VI tema.** Kultūrinis socialinių problemų konstravimas. Prekaritetas kaip socialinė problema. Prekaritetas ir kultūra/menas
- VII tema.** Kultūra ir seksualumas. Seksualumo organizavimas skirtingose subkultūrose ir mainstream kultūroje. Kontrseksualinė visuomenė?
- VIII tema.** Dar kartą apie afektus ir emocijas kultūroje. Žiaurus optimizmas ir kultūra. Estetinės/meninės reakcijos į žiaurų optimizmą.

Studijų metodai – paskaitos, seminarai, konsultacijos, savarankiškas darbas.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

- aptartos šiuolaikinės kultūros sociologijos teorinių ir metodologinių perspektyvų kryptys;
- išanalizuotos su kultūros gamyba, platinimu ir vartojimu susijusios tyrimų problemos, taikant skirtingas šiuolaikinės kultūros sociologijos teorijas;
- išanalizuotas kultūros objektų ir auditorijų santykis;
- aptartos aukštosios, žemosios, populiariosios kultūrų problemos šiuolaikinių kultūros teorijų kontekste;
- aptartos atskirose kultūrose konstruojamas socialinės problemos naudojantis kurse analizuotomis šiuolaikinėmis kultūros sociologijos teorijomis;
- aptartos pagrindinės kultūros studijų (*cultural studies*) ir šiuolaikinių subkultūrų tyrimų tendencijos;
- parašytas rašto darbas - pasirinkto kultūrinio objekto analizė;
- parašytas baigiamasis rašto darbas pasirinkta kultūros sociologijos tema.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas
Pagrindinė literatūra		
1.	2012	Griswold, Wendy. <i>Cultures and Societies in a Changing World</i> . 4 th edition. 1 ir 3 skyriai (Chapter 1 “Culture and Cultural Diamond”, p. 1-19 ir Chapter 2 “Culture as a Social Creation”, 47-71).
2.	2002	Webb, Jen, Schirato, Tony, Danaher, Geoff. <i>Understanding Bourdieu</i> . Australia: Alen & Unwin. 8 ir 9 skyriai (Chapter 8 “The Field of Cultural Production”, p. 146-165 ir Chapter 9 “Art and Artists”, p. 166-180).
3.	2008	Illouz, Eva. <i>Saving the Modern Soul: Therapy, Emotions and the Culture of Self-Help</i> , 2008. “Introduction”, p. 1-21.
4.	2008	Illouz, Eva. <i>Saving the Modern Soul: Therapy, Emotions and the Culture of Self-Help</i> , 2008. “A New Emotional Stratification”, p. 197-237.
5.	2001	Skeggs, Beverly. 2001. “The Toilet Paper: Femininity, Class and Mis-recognition”, vol. 24, No. 3/4, pp. 295–307.
6.	2008	Illouz, Eva. <i>Oprah Winfrey and the Glamour of Misery: An Essay on Popular Culture</i> . New York: Columbia University Press. Skyriai: “Introduction: Oprah Winfrey and the Study of Culture”, 1-16; ir “The Success of a Self-Failed Woman”, 17-46.
7.	2012	Puar, J., ed. 2012. “Precarity Talk: A Virtual Roundtable with Lauren Berlant, Judith Butler, Bojana Cvejic, Isabell Lorey, Jasbir Puar, and Anan Vujanovic.” <i>TDR: The Drama Review</i> 56(4): 163–177.
8.	2018	Preciado, Paul B. <i>Countersexual Manifesto</i> . Columbia University Press New York, 2018. Skyriai: Jack Halberstam, “We Are the Revolution! Or, the Power of the Prosthesis”, p. ix-xvi. “Introduction”, p. 1-17; ir “Countersexual Society”, p. 18-40.
9.	2011	Berlant, Lauren. <i>Cruel Optimism</i> . Durham and London: Duke University Press. Skyriai “Introduction: Affect in the Present”, p. 1-22 ir “Cruel Optimism”, p. 23-50.
Papildoma literatūra		
1.	1998	Smith, Philip, ed. <i>The New American Cultural Sociology</i> . Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
2.	2013	Tereškinas, Artūras. <i>Popkultūra: jausmų istorijos, kūniški tekstai</i> . Kaunas: Kitos knygos.
3.	2002	Milner, Andrew, Browitt, Jeff, eds. <i>Contemporary Cultural Theory</i> . 3 rd edition. Crows Nest: Allen & Unwin.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof. Artūras Tereškinas

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC8011	6	VDU	Socialinių mokslų	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Lyčių studijų teorijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Theories of Gender Studies

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurse analizuojamos svarbiausios istorinės ir šiuolaikinės lyčių studijų bei lyčių sociologijos problemos ir gilinamasi į moterų, lyčių bei vyriškumo studijas. Kurso metu pateikiamos teorinės ir empirinės lyčių ir hegemoninių struktūrų, tokių kaip tauta, rasė, etniškumas, klasė, analizės. Poststruktūralistinių teorijų požiūriu apžvelgiamos lyties, kūno, seksualumo, intersekso, tarplytiškumo ir multilytiškumo sąvokos. Aptariamos tradicinių ir alternatyvių vyriškumo ir moteriškumo formų teorinės analizės bei lyčių tapatybių kultūrinis konstravimas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

This course focuses on contemporary gender studies, men's studies and sociology of gender. It discusses issues related to theoretical and empirical gender studies with the emphasis on postmodern and poststructuralist gender perspectives. Hegemonic structures including nation, race, ethnicity, class etc. are examined. The course analyzes the notions of transgender, transexual, intersex and multisex relating them to the issues of livable life, grief and humanness.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kurse aptariamos naujausių lyčių teorijų ir studijų perspektyvos siejant jas su šiuolaikinio pasaulio socialinėmis problemomis.

Dalyko tikslai

- kritiškai įvertinti postruktūralistinių ir postmodernių teorijų įtaką šiuolaikinei lyčių sampratai;
- aptarti skirtingus požiūrius į lyčių santykius ir iš jų kylančias konceptualines ir teorines įtampas;
- analizuoti įvairius lyčių socialinio ir kultūrinio konstravimo procesus santykyje su skirtingomis institucijomis, kultūromis ir ideologijomis;
- analizuoti lyčių santykių pokyčių sąsajas su platesnio lyties masto socialiniais ir kultūriniais kaitos procesais bei socialinėmis problemomis;
- analizuoti tai, kaip šiuolaikinės lyčių teorijos konceptualizuoja lyties sąsajas su kitais socialiniais skirtumais: rase, etniškumu, klase, religiniais įsitikinimais.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Lytis kaip praktika. Šioje temoje pristatomas lyties kaip socialinės praktikos konceptualizavimas. Diskutuojama apie lyčių, galios ir teisingumo santykį. Lyčių sistemos, lyčių vaidmenys ir praktikos.

II tema. Lytis kaip norma. Šioje temoje aptariamas lyčių normų, kaip aktyviai kuriančių tikrovę, samprata. Reguliacinė lyties galia ir disciplininiai lyčių režimai. Lytis kaip žmogiškumo ir nežmogiškumo rodiklis.

III tema. Lytis ir galimas gyventi gyvenimas. Šioje temoje analizuojamas lyties santykis su išgyvenimu ir diskutuojama lyčių politika, kurianti galimą gyventi gyvenimą. Kodėl kai kurie subjektams priskiriamas gyvenimas, kurio neįmanoma gyventi?

IV tema. Lytis ir seksualumas. Šioje temoje diskutuojama geismo ir lyties santykis bei skirtingo seksualumo tipai.

V tema. Kaimo/miesto seksualumas ir lytis. Šioje temoje analizuojami skirtumai tarp miesto ir kaimo seksualinių vaizduočių. Metroseksualumas ir metronormatyvumas.

VI tema. Lyties, rasės, klasės, amžiaus etc. interakcijos. Šioje temoje aptariamas valstybės sankcionuojamos rasizmo, skurdo, homofobijos ir transfobijos formos.

VII tema. Translytis vs. transeksualus. Šioje temoje diskutuojamas transeksualių ir translyčių asmenų autonomija ir jų lavravimas tarp normų. Lyties performatyvumas vs. lyties performansas.

VIII tema. Translytis kūnas. Šioje temoje aptariamos subkultūriniai translyčių asmenų kūnai ir diskutuojamos utopinės jų galimybės.

IX tema. Travesti. Šioje temoje aptariamas konkretus Brazilijos travesti atvejis. Nenorminės lyčių ir seksualumo konfigūracijos.

X tema. Queer laikas ir posmoderni geografija. Šioje temoje analizuojama queer erdvės ir įvietintų lyties praktikų santykis bei aptariamos queer kontrapublikos arba opozicinės kultūros. Pasipriešinimo geografijos.
 XI tema. Vyrų studijos. Šioje temoje diskutuojamos socialinės ir kultūrinės vyrų bei vyriškumo studijos
 XII tema. Vyriškumas, socialinė kaita ir konfliktas globalioje visuomenėje. Šioje temoje aptariama šiuolaikinių vyrų studijų, lyčių ir seksualumo studijų padėtis ir apibūdinamos ateities perspektyvos.

Studijų metodai – paskaitos, seminarai, konsultacijos, savarankiškas darbas.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

- kritiškai išanalizuota postruktūralistinių ir postmodernių teorijų įtaka šiuolaikinei lyčių sampratai;
- aptarti skirtingi požiūriai į lyčių santykius ir iš jų kylančias konceptualines ir teorines įtampas;
- išanalizuoti įvairūs lyčių socialinio ir kultūrinio konstravimo procesai santykyje su skirtingomis institucijomis, kultūromis ir ideologijomis;
- išanalizuoti lyčių santykių pokyčių sąsajos su platesnio masto socialiniais ir kultūriniais kaitos procesais bei socialinėmis problemomis;
- išanalizuota tai, kaip šiuolaikinės lyčių teorijos konceptualizuoja lyties sąsajas su kitais socialiniais skirtumais: rase, etniškumu, klase, religiniais įsitikinimais.
- Parašytas rašto darbas - pasirinkto skaitinio ar dviejų skaitinių analizė.
- Parašytas baigiamasis rašto darbas pasirinkta lyčių studijų tema.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas
<i>Pagrindinė literatūra</i>		
1.	2004	Butler, Judith. <i>Undoing Gender</i> . New York: Routledge.
2.	2005	Halberstam, Judith. <i>In a Queer Time and Place: Transgender Bodies, Subcultural Lives</i> . New York: New York University Press.
3.	1998	Kulick, Don. <i>Travesti: Sex, Gender and Culture among Brazilian Transgender Prostitutes</i> . The University of Chicago Press.
4.	2009	Dean, Tim. <i>Unlimited Intimacy: Reflections on the Subculture of Barebacking</i> . Chicago: The University of Chicago Press.
5.	2006	Edwards, Tim. <i>Cultures of Masculinity</i> . New York: Routledge.
6.	2005	Kimmel, Michael, Hearn, Jeff, Connell, Raewyn, eds., <i>Handbook of Studies on Men & Masculinities</i> . Thousand Oaks: Sage Publications.
<i>Papildoma literatūra</i>		
1.	2011	Tereškinas, Artūras. <i>Vyrų pasaulis: vyrai ir žaizdos vyriškumas Lietuvoje</i> . Vilnius: Baltos lankos.
2.	2005	Connell, Raewyn. <i>Masculinities</i> , 2nd ed. Berkeley: University of California Press.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof. Artūras Tereškinas

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC8012	6	LSMC	Sociologijos institutas	Regionų ir miestų tyrimo skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Migracija ir socialinė kaita

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Migration and social change

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas skirtas gyventojų migracijos, kaip integralios geografinių, demografinių ir socialinių procesų sudedamosios, analizei. Dėmesys skiriamas migracijos terminologijai, tyrimo metodologijai, informacijos šaltiniams. Analizuojama: gyventojų migracijos tipai ir formos, migracijos raida istorinėje plotmėje ir šių dienų iššūkiai pasaulyje, ES ir Lietuvoje; migracijos priežastys (stūmos ir traukos veiksniai) ir pasekmės; su migracijos susiję reiškiniai ir procesai – multikultūriškumas, tolerancija, etninės problemos, integracija. Ypatingas dėmesys skiriamas gyventojų migracijos teoriniam diskursui/ migracijos teorijoms: analizuojamos ekonominė, sociologinė, transnacionalizmo prieigos; migracijos politikos formavimo principai ir instrumentai bei šių dienų migracijos politikos aktualijos ES ir Lietuvoje. Aptariamos svarbiausios migracijos tendencijos Lietuvoje ir pasekmės Lietuvos regionų raidai. Pristatoma migracijos problematikos viešajame diskurse ir žiniasklaidoje problema.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course is dedicated to analyzing migration as an integral part of spatial, demographic, and socioeconomic processes. It focuses on terminology, research methods, and the availability and reliability of information sources. The course covers various topics, including types and forms of migration, the historical development of migration, and current challenges globally, within the EU, and in Lithuania. It examines the causes (both “pull” and “push” factors) and consequences of migration, addressing related issues such as multiculturalism, tolerance, ethnic challenges, and integration. Special attention is given to theoretical discourse and different approaches in migration theories, including economic, sociological, and transnational perspectives. The course also explores the fundamentals of migration policy formation and tackles contemporary political issues in the EU and Lithuania. Recent migration trends in Lithuania and their impact on regional development are discussed, alongside migration-related topics in public discourse and mass media.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Europos Sąjungos integracijos ir augančios globalizacijos sąlygomis migracijos procesai įgauna vis didesnę intensyvumą ir pradeda daryti vis didesnę įtaką visiems visuomenės raidos aspektams. Kylantys pilietiniai ir kariniai konfliktai didina pabėgėlių ir ekonominių migrantų srautus, kurių suvaldymas darosi vis sudėtingesnis. Daugelis vakarų valstybių susiduria su sunkiai išsprendžiama imigrantų (reemigrantų) integracijos problema. Migracinių srautų formavimosi priežasčių ir jų pasekmių suvokimas yra nepaprastai svarbus ne praktiniu, bet ir moksliniu pažintiniu požiūriais. Gyventojų migracijos yra neišvengiamas ir visada egzistavęs procesas, bet jo socialinės ir ekonominės pasekmės gali būti labai įvairios. Lietuvai, kurios gyventojų migracinis mobilumas yra vienas didžiausių ES, migracijos studijos yra ypač aktualios, nes būtent migracijos yra pagrindinis šalies teritorijos kaitos veiksnys, nulemiantis ir dabartinius ir ateities jos vystymosi scenarijus.

Dalyko tikslai

Visapusiškas gyventojų migracijos procesų supratimas ir gebėjimas analizuoti šiuolaikinės migracijos procesus, politiką ir problemas lokaliame, regioniniame bei globaliame kontekstuose. Gilus migracijos teoriniu prieigų supratimas ir gebėjimas taikyti praktikoje tiriant migracijos procesus, analizuojant migracijos politiką.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Migracijos sociologija

- Migracijos teoriniai pagrindai ir koncepcijos. Teorių praktinio taikymo problema.
- Gyventojų migracijos informacijos šaltinių ir įvairių tyrimo metodų panaudojimas; jų patikimumo vertinimas.
- Migracijos politika. Šių dienų migracijos politikos aktualijos pasaulyje, ES ir Lietuvoje. Ką reglamentuoja ES teisės aktai, kas ir kiek palikta nacionalinei teisei?
- Migracijos, kaip erdvinės nelygybės veiksnys: migracijos naujoji ekonomikos teorija (angl. The new economics of labour migration), dviejų darbo rinkų teorija (angl. Dual labour market theory), migracijos tinklo teorija (angl. Migrant network theory) ir pasaulio sistemų teorija.
- Ekonominė migracija: teorinis diskursas, situacija, iššūkiai, darbo migracija, darbo jėgos mobilumas; protų nutekėjimas ir migracija studijų tikslais.
- Nelegali migracija ir prekyba žmonėmis: situacija, problemos, politika Lietuvoje ir ES.
- Migracija ir etninės problemos, migrantų integracija. Migrantų integracijos teorinės prieigos, jų praktinio realizavimo iššūkiai. Pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai ES ir Lietuvoje
- Migracija ir teritorinis tapatumas. Tapatumo „deteritorizacija“. Vietos jausmas ir migracijų istorijos. Humanistinė ir biografinė prieigos migracijų teorijoje.
- Migracijos problematika viešajame diskurse Lietuvoje, požiūris į imigrantus. Mitai ir realybė apie migrantų įtaką kilmės ir tikslo šalių ekonomikai ir socialinei sistemai.
- Vidaus ir tarptautinė migracija Lietuvoje: tendencijos, įtaka gyventojų skaičiaus ir sudėties kaitai šalyje ir jos regionuose.
- Migracija ir lytis, migracija ir šeima. Kaip lytis formuoja migracijos patirtis ir kryptis; kaip šeiminiai ryšiai išsaugomi per atstumą (ryšiai tarp migravusių ir likusių šeimos narių).

Studijų dalykas paremtas savarankiška literatūros šaltinių analize ir rengiamu rašto darbu, dėl kurio temos sutariama su dalyko dėstytoju.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Rašto darbas: 30 proc.

Egzaminas: 70 proc

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas
<i>Pagrindinė literatūra</i>		
1.	2005	Abella, M, P. Martin and C. Kuptsch, (2005) <i>Managing Labour Migration in the 21st Century</i> , Yale University Press
2.	2010	Abreu, A. (2010). The new economics of labor migration: Beware of neoclassicals bearing gifts. <i>Forum for Social Economics</i> , 41(1), pp. 46–67.
3.	2008	Arditts, S and F. Laczko (2008). Assessing the cost and impacts of migration policy: an international comparisson. IOM, Geneva, Eurasyum.
4.	2014	Baldassar, L. and Merla, L. (2014) <i>Transnational Families, Migration and the Circulation of Care: Understanding Mobility and Absence in Family Life</i> . Routledge Transnationalism Series.
5.	2022	Brettell, C. B., Hollifield, J. F. <i>Migration Theory: Talking across Disciplines</i> , Routledge. 2022.
6.	2012	Bakewell, O., Ed. (2012). <i>Migration and Development</i> . The International Library of Studies on Migration. Cheltenham, Edward Elgar.
7.	2009	Castles, S., Miller (2009). <i>The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World</i> , 4th Edition, published by Palgrave MacMillan in the UK and by Guildford Press in the US.
8.	2013	Czaika, M., and H. de Haas (2013) 'The Effectiveness of Immigration Policies', <i>Population and Development Review</i> , 39(3): 487–508
9.	2013	De Haas, H. and M. Czaika (2013) 'Measuring Migration Policies: Some Conceptual and Methodological Reflections', <i>Migration and Citizenship</i> , 1(2):40-.
10.	2018	Genelyte I. (2018). <i>Lost in Mobility? Labour Migration from Baltic Lithuania to Sweden</i> . DocotarI thesis. Linkoping University.

11.	2010	van Her N. (2010). Theories of Migration and Social Change. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i> Volume 36, - Issue 10: Theories of Migration and Social Change.
12.	1989	George J. Borjas. Economic Theory and International Migration. <i>International Migration Review</i> , Vol. 23, No. 3, Special Silver Anniversary Issue: International Migration an Assessment for the 90's (Autumn, 1989), p. 457-485.
13.	2008	Hagen-Zanker J. Why do people migrate? A review of the theoretical literature. Working Paper. Maastricht University, 2008.
14.	2023	International Migration Outlook 2023. OECD, Paris
15.	1989	Ley, D. (1983). <i>A Social Geography of the City</i> . New York and London: Harper and Row
16.	2007	Maslauskaitė A., Stankūnienė V. (2007). Šeima abipus sienų: Lietuvos transnacionalinės šeimos genezė, funkcijos, raidos perspektyvos., Vilnius
17.	1993	Massey, D. S. Arango, G. Hugo, A. Kouaouci, A. Pellegrino and J.E. Taylor (1993), Theories of international migration: a review and appraisal. In: <i>Population and Development Review</i> , vol. 19, no. 3, p. 431-466.
18.	2000	Ní Laoire, C. (2000). Conceptualising Irish rural youth migration: A biographical approach. <i>International Journal of Population Geography</i> , 6(3), pp. 229–243
19.	2022	O'reilly, K. (2022). Migration theories: A critical overview. <i>Routledge handbook of immigration and refugee studies</i> , 3-12.
20.	2004	Pascual-de-Sans A. (2004) Sense of Place and Migration Histories. <i>Idiotopy and Idiotope. Area</i> . Vol. 36, No. 4 (Dec., 2004), pp. 348-357 (10 pages) Published By: Wiley. https://www.jstor.org/stable/20004410 .
21.	1999	Portes, A., Guarinzo, L.E. & Landolt, P. The Study of Transnationalism: Pitfalls and Promise of an Emergent Research Field. <i>Ethnic and Racial Studies</i> , 1999, 22(2), p. 217-237.
22.	2000	Push and pull factors of international migration. A comparative report. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. European Commission. 2000.
23.	2006	Sipavičienė A. Tarptautinė gyventojų migracija Lietuvoje: modelio kaita ir situacijos analizė. Vilnius 2006 ISBN 9955-697-03-2, 43 p.
24.	2017	Shor. M., Burneika D. (2017). Metropolinių Lietuvos miestų migraciniai regionai XXI amžiaus pradžioje. <i>Geografijos metraštis</i> Vol. 50. .P.:41 -56. Vilnius. http://www.demografija.lt/download/Shor_Burneika.pdf .
25.	2016	Ubarevičienė R. (2016). Lietuvos gyventojų vidaus migracijų teritoriniai ypatumai XXI a. Lietuvos socialinė raida Nr. 5. Lietuvos socialinė raida: teritorinis aspektas, p. 9-24. Vilnius: LSTC
26.	2017	Ubarevičienė R., & van Ham, M. (2017). Population decline in Lithuania: who lives in declining regions and who leaves? <i>Regional Studies, Regional Science</i> 4 (1), 57-79.
27.	2018	Ubarevičienė R. (2018) Baltijos šalių gyvenviečių sistemų teritorinės organizacijos kaitos sociodemografinė analizė. Daktaro disertacija.LSTC.
28.	2024	Ubarevičienė, R., ... T. (2024). Residential mobility and new forms of spatial inequality in the settlement system: A comparative study of Estonia and Lithuania. <i>Environment and Planning B: Urban Analytics and City Science</i> .
29.	2010, 2024	World Migration Report, 2010, 2024. IOM, Geneva
		Internet portals:
		www.iom.int www.iom.lt ; www.emn.eu ; www.emn.lt ; www.migrationpolicy.org
		http://www.migrationpolicycentre.eu ; www.migracija.lt

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Dr. D. Burneika (LSMC), Dr. R. Ubarevičienė (LSMC), Dr. M. Gedvilaitė – Kordušienė (LSMC)

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC8014	6	LSMC		

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ETNINĖ POLITIKA IR TAPATYBIŲ KONSTRAVIMAS SOVIETŲ SAJUNGOJE

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

ETHNIC POLICY AND IDENTITY CONSTRUCTION IN THE SOVIET UNION

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas skirtas Sovietų Sąjungos įgyvendintos 1917–1991 m. etninės politikos analizei. Daug dėmesio sutelkta į šios politikos ideologinį turinį ir įgyvendinimo ankstyvuojų bei vėlyvuojų sovietmečiu aspektus, rusų vaidmens Sovietų Sąjungos etninės politikos ir ideologijos turinyje aptarimui, etninių grupių hierarchijos konstravimui gyventojų surašymuose, etniškumo ir istorijos politikos santykiui, etninės politikos įgyvendinimo Baltijos respublikose ypatumams.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course is devoted to the analysis of the ethnic policies implemented by the Soviet Union in 1917–1991. The main attention is focused on the ideological content of this policy and various aspects of its implementation in the early and late Soviet era. The course also covers such issues as the role of the Russian ethnic group in the ethnic policy and ideology of the Soviet Union, the construction of the hierarchy of ethnic groups in public censuses, the relationship between ethnicity and the politics of history, the implementation of the Soviet ethnic policy in the Baltic republics.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas yra reikalingas siekiant suvokti šiuolaikinių etninių ir geopolitinių procesų, atminties ir istorinio teisingumo politikos posovietinėje erdvėje tendencijas.

Dalyko tikslai

Tikslas yra supažindinti su etninės politikos įgyvendinimo Sovietų Sąjungoje 1917–1991 m. pagrindiniais etapais, ideologiniu pagrindu, teorinėmis ir metodologinėmis etninių procesų Sovietų Sąjungoje tyrimų priegomis.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1 tema. Nacionalinio klausimo samprata Rusijos bolševikų partijos ideologijoje po 1917 m. Spalio perversmo
2 tema. Etninė įvairovė ir valstybės statistika: etninių grupių konstravimas sovietiniuose gyventojų surašymuose
3 tema. Pozityvios diskriminacijos arba „Grįžimo prie šaknų“ politikos įgyvendinimas sąjunginėse respublikose
4 tema. „Pirmieji tarp lygių“: rusocentristinės ideologijos formavimas ir sklaida vėlyvojo stalinizmo laikotarpiu
5 tema. Naujos istorinės bendrystės formavimas: internacionalizmas, „tautų draugystė“ ir patriotizmas vėlyvuojų sovietmečiu
6 tema. Etninės politikos Baltijos sovietinėse respublikose ypatumai ir šios politikos refleksija šiuolaikiniame moksliniame diskurse

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Individualus darbas 50 proc.; egzaminas 50 proc.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas
		<i>Pagrindinė literatūra</i>

1.	2002	Branderberger, D. <i>National Bolshevism: Stalinist Mass Culture and the Formation of Modern Russian National Identity, 1931–1956</i> . Harvard.
2.	2001	Kappeler, A. <i>The Russian Empire: A Multi-Ethnic History</i> . Routledge
3.	2001	Martin, T. <i>The Affirmative Action Empire: Nations and Nationalism in the Soviet Union, 1923–1939</i> . Cornell University Press.
4.	1991	Simon, G. <i>Nationalism and Policy Toward the Nationalities in the Soviet Union: From Totalitarian Dictatorship to Post-Stalinist Society</i> . Boulder.
5.	1993	Suny, R. G. <i>The Revenge of the Past: Nationalism, Revolution and the Collapse of the Soviet Union</i> . Stanford.
6.	1997	Tishkov, V. <i>Ethnicity, Nationalism and Conflict in and after the Soviet Union: The Mind Aflame</i> . London: Sage Publications.
7.	2004	Budryte, D. <i>Taming Nationalism? Political Community Building in the Post-Soviet Baltic States</i> . Routledge.
Papildoma literatūra		
1.	2005	Hirsch, F. <i>Empire of Nations: Ethnographic Knowledge and the Making of the Soviet Union (Culture and Society after Socialism)</i> . Cornell University Press.
2.	2013	<i>Epochas jungiantis nacionalizmas: tautos (de)konstravavimas tarpukario, sovietmečio ir posovietmečio Lietuvoje</i> . Red. Č. Laurinavičius. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas.
3.	2019	Putinaitė, N. <i>Skambantis molis: dainų šventės ir Justino Marcinkevičiaus trilogija kaip sovietinio lietuviškumo ramsčiai</i> . Vilnius: Naujasis židinys-Aidai: Lietuvių katalikų mokslo akademija.
4.	2013	Хлевнюк О. В., Кошелева Л. П., Роговая Л. А., Прозуменщиков М. Ю., Кадио Дж., Смит Дж. 2013. <i>Советская национальная политика. Идеология и практики. 1945–1953</i> . Москва: РОССПЭН

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

dr. Andrius Marcinkevičius, LSMC Sociologijos institutas, andrius@ces.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC9003	6	LSMC		

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Post-socializmo antropologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Anthropology of post-Socialism

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas supažindina su socializmo kaip specifinės politinės ekonominės organizacijos formos ir visuomenių raidos po socializmo žlugimo antropologiniais tyrimais. Aptariamos šiame tyrimų lauke vartojamos pagrindinės sąvokos ir jų problematika, regiono bei laikotarpio apibrėžties iššūkiai, post-socializmo ir postkolonializmo teorinių prieigų skirtumai, panašumai ir galima sąveika. Kurse svarbus komparatyvistinis aspektas, t.y. aptariama kaip socializmas ir/ar post-socializmas skiriasi įvairiuose kontekstuose (buvusio Rytų bloko šalyse, Kinijoje, kt.). Kurso metu diskutuojamos tokios temos: kasdienis gyvenimas socialistinėse visuomenėse; visuomenė, kultūra, ekonomika socializmo ir post-socializmo laikotarpiu; socialinės kaitos ir stabilumo teorijos; posovietinės nostalgijos ir atminties klausimai, kita. Supažindinama su kritika šiam tyrimų laukui susijusi su „kito“ reprezentavimo, Vakarų galios ir kitais klausimais. Kurso dalyviai diskutuoja, ar terminas post-socializmas vis dar vartotinas skirtinguose istoriniuose ir geografiniuose kontekstuose.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course introduces to ethnographic / anthropological investigations of societies under Socialism and various trajectories of their transformations after its demise. The course overviews and critically discusses the main concepts used in this field, as well as introduces critical discussions on definition of the region and time span referred to as post-socialist / post-Soviet. The interrelation of post-Soviet and post-colonial studies is assessed. The comparative approach is applied by focusing on ethnographies from different regions (former European socialist countries, China, etc). The course includes such themes as everyday life under Socialism, society, culture and economy; social change and stability; post-soviet nostalgia and memories of socialism, etc. The critical reflections are overviewed in this field on representation of the “other” and power relations between “West” and “East”. The course participants discuss whether the term post-socialism is still relevant in different geographical and historical contexts.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kurso metu supažindinama su socialistinių ir post-socialistinių visuomenių tyrimais antropologijoje taikant komparatyvistinę/lyginamąją perspektyvą, bei kritiškai įvertinimas šių tyrimų teorinis ir empirinis indėlis.

Dalyko tikslai

Supažindinti su socialistinių ir postsocialistinių visuomenių tyrimais antropologijoje taikant lyginamąją/komparatyvistinę perspektyvą.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Socialistinė valstybė ir visuomenė: etnografinės studijos ir teorinės įžvalgos.
2. Postsocializmo ir postkolonializmo perspektyvos ir jų sąveika
3. Metodologinės antropologijos perspektyvos tiriant socializmą ir post-socializmą
4. Kasdienio gyvenimo etnografija socializme ir postsocializme: ekonomikos ir kultūros sąveika
5. Identitetai: lytis, socialinė klasė, etniškumas
6. Pilietybė ir pilietiškumas socialistinėje ir postsocialistinėje visuomenėse
7. Miesto ir kaimo bendruomenių transformacijos
8. Religija sovietmečiu ir postsovietmečiu
9. Kintančios ‘viešo’ ir ‘privataus’ ribos

10. Socialinė atmintis, istorija ir sovietmečio atmintys
 11. Postsocializmo kaip termino validumas skirtinguose kontekstuose

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

50 % egzaminas, 50 % - rašto darbas

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas
		Pagrindinė literatūra
1.	1996	Verdery, Katherine.. What was Socialism and what comes next? Princeton University Press.
2.	1999	Verdery, Katherine The Political Lives of Dead Bodies: Reburial and Postsocialist Change. New York: Columbia University Press.
3.	1993	Hann, Chris (ed.) Socialism: Ideals, Ideologies, and Local Practice. ASA Monographs, 31. London: Routledge
4.	1999	Berdahl, Daphne. Where the World Ended: Re-Unification and Identity in the German Borderland. Berkeley: University of California Press.
5.	2004	Dunn, Elizabeth C. <i>Privatizing Poland: Baby Food, Big Business, and the Remaking of Labor</i> . Ithaca and London: Cornell University Press.
6.	2008	Schröder Ingo, Vondarau Asta (eds.) (2008) Changing Economies and Changing Identities in Postsocialist Eastern Europe. Munster. LIT Verlag.
7.	2003	Hohnen, Pernille. A Market out of Place? Remaking Economic, Social and Symbolic Boundaries in Post-Communist Lithuania. Oxford University Press.
8.	2006	Yurchak, Alexei <i>Everything Was Forever, Until it Was No More: the Last Soviet Generation</i> . Princeton and Oxford: Princeton University Press.
9.	2012	Knudsen, Ida Harboe <i>New Lithuania in Old Hands: Effects and Outcomes of Europeanization in Rural Lithuania</i> . Anthem Press: London, New York, Delhi.
10.	2005	Skultans, Vieda. <i>The Testimony of Lives: Narrative and Memory in post-soviet Latvia</i> . London and New York: Routledge.
11.	2015	Lankauskas, Gediminas. <i>The Land of Weddings and Rain: Nation and Modernity in Post-Socialist Lithuania</i> . Toronto, Buffalo, London: University of Toronto Press.
12.	2013	Klumbytė, Neringa; Sharafutdinova, Gulnaz (eds.) <i>Soviet Society in the Era of Late Socialism 1964-1985</i> . Lanham, Boulder, New York, Toronto, Oxford: Lexington Books.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Doc. Dr. Kristina Šliavaitė

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC9004	6	VDU	SMF	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Religijos sociologija ir antropologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Sociology and Anthropology of Religion

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Dalyko metu analizuojamos religijos ir religingumo šiuolaikinėje visuomenėje problemos. Pirmoje kurso dalyje nagrinėjamos šiuolaikinės sociologinės bei antropologinės religijos interpretacijos, jos kaitos bei vietos šiuolaikinėje visuomenėje teorijos bei tyrimų metodologijos. Antroje dalyje nagrinėjamos aktualios religijos šiuolaikinėje visuomenėje problemos – kintančios religinio tapatumo ribos, religingumo ir dvasingumo sankirtos, netikėjimo reiškinys, naujų religijų ypatumai, religijos ir valstybės santykiai.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course analyzes the problems related to religion and religiosity in contemporary society. The first part of the course discusses the sociological and anthropological approaches to religion, discusses the theories explaining the change and place of religion in contemporary society, and overviews recent academic debates and its research methodologies. The second part of the course analyzes the actual problems of religion in contemporary society – the changing boundaries of religious identity, religiosity, and spirituality, the phenomenon of non-belief, new religions, and state and religion relations.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Išklause kursą studentai turės pakankamai žinių bei įgūdžių, leidžiančių analizuoti ir spręsti aktualiausias globalumo ryšiais susaistyto pasaulio socialines problemas. Problemas, kurios kyla susiduriant skirtingiems religiniams tikėjimams ir praktikoms, kurias implikuoja skirtingos religinio identiteto politikos. Įgytos žinios leis kompetentingai spręsti šias problemas analizuojant religijos, valstybės ir galios santykių modelius bei kontekstualizuojant juos sociokultūriniais skirtumais, globaliomis ir lokaliomis transformacijomis.

Dalyko tikslai

Pagrindinis kurso tikslas – taikant sociologines ir antropologines teorines perspektyvas bei atsižvelgiant į skirtingus vietas ir laiko kontekstus paaiškinti religijos vietas ir kaitos šiuolaikinėje visuomenėje procesus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Religijos sampratos debatai šiuolaikinėje religijos sociologijoje ir antropologijoje (E. Durkheim, M. Weber, G. Simmel, T. Luckmann, P. Berger, J. Habermas, N. Luhmann, P. Bourdieu, M. Foucault, B. Malinowski, C. Levi-Strauss, A. Radcliffe- Brown, M. Douglas, V. Turner, C. Geertz, Ch. Taylor, T. Asad, M. Ruel). Metodologiniai religijos tyrimų, religijos antropologijos ir sociologijos disciplinų ribų debatai.
2. Sekuliarizacijos sampratos (T. Asad, D.Martin, Ch. Taylor, J. K. Baldacchino, J. K. Bowen). Sekuliarizmų įvairovė (C. Calhoun).
3. Religijų įvairovės problema (G. Bouma, J. Beckford, L. Beaman, M. Burchardt). Naujų religijų atsiradimas ir jų akulturacijos problemos. Religinis ir teisinis pliuralizmas: teorinės sampratos ir jo istorinių – kultūrinių kontekstų įvairovė
4. Palyginamieji požiūriai į religiją, kaip nevakarietišku ontologijų elementą.
5. Religinio tikėjimo ir praktikų etnografinių tyrimų dilemos. Vizualinių medijų naudojimas religijos studijose. Šiuolaikiniai metodologiniai religijos tyrimų debatai (A.Day, T.Hjelm).
6. Religinės mažumos ir valstybė. Religinė diskriminacija. (J.Fox, S.Mahmood)
7. Religija, valstybė ir galios santykiai. Religija kaip galios santykių ir politinių procesų modeliavimo veikėjas. Valstybės ir religijos santykių modelių ir jų sociokultūrinių kontekstų palyginamoji analizė. Religijos dalyvavimo viešame gyvenime debatai (Ch. Taylor, J. Habermas, J. Butler, Ch. Casanova).
8. Religija kaip kolektyvinė praktika ir patirtis (ritualas, piligrimystė).
9. Individualus religingumas. Individualus religinis elgesys ir socialinis kontekstas. Atsivertimas. Religingumo kaita. Dvasingumo sampratos debatai (E. Barker, M. Wood). Amžius, lytis, seksualumas ir religinės praktikos (S.Mahmood, A.Day, S.J.Page, A.Fedele).
10. Globali vs lokali religija. Religinis fundamentalizmas ir pilietinė religija (E. Gellner, S. Bruce, R. Bellah).

11. Kultūrinis religingumas. Religija ir nacionalizmas (R.Brubaker, S. Bruce, G. Zubrzycki, G. Grzymala-Busse). Netikėjimas ir ateizmas (L. Lois, S. Luehrmann).
 Studijų metodai: paskaitos, seminarai, savarankiškas darbas, diskusijos, pristatymai.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Tiriamasis rašto darbas 50 proc, egzaminas raštu 50 proc.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas
		<i>Pagrindinė literatūra</i>
1.	1993	Talal, A. Genealogies of Religion: Discipline and Reasons of Power in Christianity and Islam. Johns Hopkins UP.
2.	2007	Ray, T. 2007. Bourdieu on Religion: Imposing Faith and Legitimacy. Acuman Publishing LTD.
3.	2017	Day, A. The Religious Lives of Older Laywomen. The Last Active Anglican Generation. Oxford University Press.
4.	2008	Mc Guire M. B. Lived Religion. Faith and Practice in Everyday Life. Oxford UP.
5.	2017	Beaman, L. G. <i>Deep Equality in an Era of Religious Diversity</i> . Oxford: Oxford University Press.
6.	2012	Luehrmann, T. When God Talks Back. New York: Vintage Books, Random House Inc.
7.	2013	Kirkham, D. M. (ed.) State Responses to Minority Religions. Farnham: Ashgate.
8.	2016	Stolz, J. Et al. (Un) Believing in Modern Society. Farnham: Ashgate.
9.	2021	Page, S.J., Pilcher, K.(eds.) Embodying Religion, Gender and Sexuality. Routledge.
10.	2010	Bowen, J. R. Why the French Don't Like Headscarves: Islam, the State and Public Space. Princeton University Press.
11.	2012	Pype, K. The Making of the Pentecostal Melodrama: Religion, Gender, and Media in Kinshasa. Berghahn books.
12.	2020	Burchardt, M. <i>Regulating Difference: Religious Diversity and Nationhood in the Secular West</i> . Ithaca, NY: Rutgers University Press.
		<i>Papildoma literatūra</i>
1.	2007	Taylor, Ch.A Secular Age. The Belknap Press of Harvard UP.
2.	1999	Rappoport, R. Ritual and Religion in the Making of Humanity. Cambridge UP.
3.	2011	Clarke, P. B. (ed.) The Oxford Handbook of the Sociology of Religion. Oxford UP.
4.	2005	Mahmood, S. Politics of Piety. The Islamic Revival and the Feminist Subject. Princeton UP.
5.	2007	Beyer P., Beaman, L. G. Religion, Globalization and Culture. Leiden, Boston: Brill.
6.	2009	Pelkmans, M. (ed.). Conversion after Socialism. Disruptions, Modernisms and technologies of Faith in the Former Soviet Union. Berghahn books.
7.	2011	Luehrmann, S. Secularism Soviet Style: Teaching Atheism and Religion in a Volga Republic (New Anthropologies of Europe). Indiana UP.
8.	2015	Blanton, A. Hittin' the Prayer Bones: Materiality of Spirit in the Pentecostal South. University North Carolina Press.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof. dr. Milda Ališauskienė

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 9005	6	VDU	SMF	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Socialinis ir kultūrinis identitetas

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Social and cultural identity

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurse gvildenamos socialinių ir kultūrinių identitetų konfigūracijų-modelių konstravimo(osi) ir jų tarpusavio sąveikos peripetijos apčiuopiant institucinio-normatyvinio ir pačių žmonių(grupių) konstruojamo socialinio prisiskyrimo skirtinguose sociokultūriniuose kontekstuose lygmenis.

Akcentuojami identiteto konstravimo resursai, jų pasirinkimo strategijos, o taip pat ir naratyviniai bei diskursyviniai identitetų raiškos aspektai. Socialinio identiteto konstravimo praktikos ir procesai aptariami kaip ‚skirtingumo‘ daryba socialinės organizacijos ir socialinės sąveikos rėmuose.

Aptariami identifikaciniai procesai ir juose svarbūs socialinės atminties, kultūrinio paveldo, socialinio kapitalo dimensijos.

Identiteto politikos (iš viršaus) bei identiteto galios (iš apačios) santykis ir sąveika.

Atvejų analizei pasirinktas *lietuviškumas* – kaip identiteto modelis, jo raiška išsamiai nagrinėjama naudojant naujausių tyrinėjimų duomenis.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The conceptualizing of social and cultural identity is discussed as potential research platform for doctoral students individual research projects. It addresses practices and processes of construction of identity/belonging and alterity/difference making in relation to social organization and social interaction. Concepts of identity as a resource of social belonging are discussed with reference to examples from different sociocultural contexts.

Strategies and politics of identity : ‘identity politics’ and ‘politics of identity’ are discussed and exemplified as particular patterns of identity ‘from above’ and identity ‘from below’.

The focus will be on identity models constructed by migrant, national, ethnic and also by socially excluded groups. Lithuanian-ness is taken as case study for understanding identity research based on recent research projects.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas siekia pristatyti socialinio ir kultūrinio identiteto šiuolaikinę conceptualizaciją ir išdiskutuoti identiteto kaip tyrimo paradigmos pritaikomumą doktorantų individualiuose tyrimų projektuose. Atkreipiamas dėmesys į svarbius identiteto konstravimo resursus, jų pasirinkimo strategijos, o taip pat ir naratyvinius bei diskursyvinius identitetų raiškos aspektai. Socialinio identiteto konstravimo praktikos ir procesai aptariami kaip ‚skirtingumo‘ daryba socialinės organizacijos ir socialinės sąveikos rėmuose. Nagrinėjami šiuolaikinėje visuomenėje aktualūs identiteto strategijų ir identiteto politikos klausimai.

Dalyko tikslai

Išmokti taikyti sociokultūrinio identiteto paradigmą pačių įvairiausių sociokultūrinių kontekstų ir problemų aiškinimui.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Socialinio ir kultūrinio identiteto šiuolaikinė conceptualizaciją iš antropologijos mokslo perspektyvos.
2. Kultūrinio ir socialinio identitetų samprata, santykis ir sąveika.
3. Socialinių ir kultūrinių identitetų konfigūracijų-modelių konstravimas. Institucinis-normatyvinis identitetas ir jo resursai.
4. Žmonių (grupių) konstruojamo socialinio-kultūrinio prisiskyrimo/atsiribojimo skirtinguose sociokultūriniuose kontekstuose resursai ir strategijos.
5. Primordialis identitetas: ‚vietinių‘ kultūra ir ‚autentiškasis‘ - autochtoniškasis identitetas;

6. Etninis, nacionalinis ir regioninis identitetai: samprata ir santykis.
7. Identiteto strategijos ir politika: sociokultūrinių ir kt. mažumų ir migrantų identiteto politika.
8. Stigmatizuotų, marginalizuotų, izoliuotų grupių identitetas: 'neliečiamieji' (dalitai) kaip identiteto modelis.
9. Sociokultūrinio identiteto modelis: naujausių tyrimų duomenų analizė.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

100 proc. esė

Rekomenduojama literatūra

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Friedman, J. (1996) <i>Cultural Identity and Global Process</i> . Sage.
2.	Hall, S., du Gay, P. (2000) <i>Questions of Cultural Identity</i> . Sage.
3.	Hill, J. Wilson, Th. (2003) "Identity politics and politics of identity", - <i>Identities: Global Studies in Culture and Power</i> , vol. 10 (1): 1-8
4.	Baumann, G. (1997). „Dominant and demotic discourses of culture: their relevance to multi-ethnic alliances“, - Werbner, P. Modood, T. <i>Debating Cultural Hybridity</i> . Chapter 12, pp. 209-225.
5.	Gupta, Akhil, Ferguson, James 1992 „Beyond „Culture“: Space, Identity, and the Politics of Difference“, - <i>Cultural Anthropology</i> , vol. 7(1):6-23
6.	Cohen, A. 2000. <i>Signifying Identities. Anthropological Perspectives on Boundaries and Contested Values</i> . Routledge.
7.	Eriksen, T. H. & Schrober, E. (eds.) 2016. <i>Identity destabilized</i> . Pluto Press
8.	Baumann, G., Gingrich, A. (eds.) 2004. <i>Grammas of Identity/Alterity . A Structural Approach</i> . Berghahn Books.
9.	Castells, Manuel 2006. <i>Tapatumo galia</i> . Kaunas: Poligrafija ir informatika
10.	Geschiere, Peter. 2009. <i>The Perils of Belonging. Autochthony, Citizenship, and Exclusion in Africa and Europe</i> . Chicago University Press.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Geertz, Clifford 1994. „Promordial Loyalties and Standing Entities. Anthropological Reflections on the Politics of Identity“, - Public Lectures No. 7. Collegium Budapest/Institute for Advanced Study
2.	Giddens, Anthony 2000 <i>Modernybė ir asmens tapatumas: asmuo ir visuomene vėlyvosios modernybės amžiuje</i> . Vilnius: Pradai
3.	Thapan, Meenakshi (ed.) (2005) <i>Transnational Migration and Politics of Identity</i> . Sage
4.	Reed-Danahay, D. & Brettell, C. (eds) 2008 <i>Citizenship, Political Engagement, and Belonging</i> . Rutgers University Press.
5.	Appiah, K.A. 2005. <i>The Ethics of Identity</i> . Princeton University Press.
6.	Sackmann, R., Peters, B., Faist, T. (eds.) 2003. <i>Identity and Integration. Migrants in western Europe</i> . Ashgate.
7.	Brubaker, R. ; Cooper, F. 2000. Beyond "Identity", - <i>Theory and Society</i> , 29:1-47.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
Vytis Čiubrinskas	VDU	Prof. Dr.	vytis.cubrinskas@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 9006	6	VDU	SMF	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Sociokultūrinės antropologijos metodologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Methodology of Sociocultural Anthropology Research

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso metu studentai gilinasi į teorinius, metodologinius, etinius ir praktinius šiuolaikinio antropologinio mąstymo ir jo įgūdžių taikymo aspektus; išmoksta pasitelkti sociokultūrinės antropologijos tiriamuosius požiūrius ir antropologijos metodologiją, visų pirma antropologijoje labiausiai naudojamą etnografiją su dalyvaujantčio stebėjimo ir giluminių interviu metodus. Kurse specialus dėmesys skiriamas lauko tyrimo užrašų darymui, lauko tyrimų duomenų analizei bei etnografijos rašymui. Taip pat studentai išmoksta parengti ir pilotiniais tyrimais išbandyti savo lauko tyrimų projektą. Studentai supažindinami su antropologinių tyrimų etikos kodeksu paimtu iš Amerikos Antropologijos Asociacijos

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course deals with theoretical, methodological, ethical and practical issues related to anthropological research. Students become aware how to apply the sociocultural anthropology research paradigms and methodologies. First of all they learn research methods most commonly used in social anthropology: participant observation and in-depth interviews. Specific focus is on ethnography, how to take field notes, how to organize and code them and on writing up of the ethnography.

Students become aware how to conduct a fieldwork and learn how to write a Synopsis of the Fieldwork Project with a defined research objectives, research problem and questions as well as practical considerations of the fieldwork – where, when and how it is planned to be conducted. The issues of methodology and methods as well as ethical aspects of the fieldwork are discussed extensively by using American Anthropological Association code of ethics of anthropological research.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Pritaikyti teorines ir metodologines prieigas rengiant konkrečius savo empirinių tyrimų tame tarpe ir lauko tyrimų projektus, darant metodologinius pasirinkimus bei praktikuojant atskirus, paprastai kokybinio tyrimo, metodus, kurie šiuolaikiniuose socialiniuose tyrimuose tampa vis labiau aktualūs sprendžiant nūdienos pasaulio sociokultūrinės problemas.

Dalyko tikslai

Įgyti šiuolaikinio antropologinio mąstymo ir jo taikymo įgūdžių, mokėti pasitelkti sociokultūrinės antropologijos tiriamuosius požiūrius ir antropologijos metodologijos analitines perspektyvas, taip pat ir pritaikyti teorines ir metodines prieigas rengdami konkrečius savo empirinių tyrimų tame tarpe ir lauko tyrimų projektus, darydami metodologinius pasirinkimus bei papraktikuojant atskirus metodus

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Teorinio antropologinių tyrimų lauko, dominuojančių paradigms ir metodologijos aptarimas. Pagrindinės antropologinių tyrimų tiriamosios perspektyvos (tiriamieji požiūriai) ir metodologiniai principai: holizmas; kultūrinis reliatyvizmas; komparatyvizmas; emic/etic perspektyva.
2. Socialinių mokslų kokybinio tyrimo metodai ir antropologinė metodologija. Empirinių - lauko tyrimų prerogatyva, ypatybės ir svarba antropologijoje.
3. Antropologinio tyrimų lauko samprata. Erdvė, vieta, kontekstas ir tyrimų zona(site); 'mobilus lauko' samprata.
4. Etnografijos samprata. Klasikinis, šiuolaikinis ir postmodernus etnografijos supratimas.
5. Etnografija kaip procesas ir kaip kultūros aprašymas. Etnografijos „darymas“ ir „rašymas“.
6. „Daugiavietė etnografija“. Galimos tyrimo vietos(ų), bendruomenės(ių) identifikavimas ir kritinis įvertinimas.

7. Dalyvaujantis stebėjimas: etnografinis metodas ir etika. Klasikinis požiūris ir principai ir šiuolaikiniai dalyvaujančiojo stebėjimo reikalavimai ir ribotumai.
8. Etnografiniai lauko užrašai, tirimieji klausimai ir interviu. Etnografo ir etnografijos autoritetas ir kultūros (ap)rašymas.
9. Naratyvų analizė. Tyrimo rezultatų apdorojimas: kodavimas bei indeksavimas.
10. Savarankiško lauko tyrimų projekto rengimas pasirenkant adekvačius tyrimo metodus. Galimos tyrimo vietos(ų), bendruomenės(ių) identifikavimas ir kritinis to įvertinimas bei tyrimo praktinio įgyvendinimo ir etinių problemų aptarimas.
11. Aprašomasis stebėjimas ir nestruktūruotas, pusiau struktūruotas bei struktūruotas interviu. Fokusuotų grupių interviu. Biografinis metodas.
12. Antropologinio tyrimo etika. Etnografo autoritetas ir refleksyvumas. Lauko tyrimo ir duomenų pateikimo etikos klausimai. Antropologo išipareigojimai tiriama bendruomenei. „Antropologija namie“ ir metodologinis nacionalizmas.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

100 proc. esė.

Rekomenduojama literatūra

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Ingold, Tim. (1996) <i>Key Debates in Anthropology</i> . Routledge
2.	Hammersley, Martyn & Paul Atkinson (2019) <i>Ethnography: Principles in Practice</i> . London: Routledge
3.	Fabian, James, Marcus, George (eds). (2009) <i>Fieldwork Is Not What It Used To Be. Learning Anthropology's Method In A Time Of Transition</i> , Cornell University Press
4.	Silverman, David (2000) <i>Doing Qualitative Research: A Practical Handbook</i> . London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications
5.	Bernard, Russel H. (2002) <i>Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches</i> . Walnut Creek, Lanham, New York, Oxford: Alta Mira Press
6.	De Munck, Victor. (2009) <i>Research Design and Methods for Studying Cultures</i> . Lanhan, New York: Alta Mira Press

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Spradley, James (1980) <i>Participant Observation</i> , New York: Holt, Rinehart and Winston
2.	Stradley, James (1979) <i>The Ethnographic Interview</i> , New York: Holt, Rinehart and Winston
3.	Čiubrinskas, Vytis. (2007) <i>Socialinės ir kultūrinės antropologijos teorijos</i> . VDU leidykla
4.	Hastrup, K. A (1995) <i>Passage to Anthropology: Between Experience and Theory</i> . Oslo.
5.	De Soto, H. & Dudwick, N. (eds.) (2000) <i>Fieldwork Dilemmas. Anthropologists in Postsocialist States</i> . The University of Wisconsin Press
6.	De Munck, Victor (2008) <i>Kultūros tyrimai: patirtis ir apibendrinimai</i> . Kaunas: VDU Leidykla.
7.	Coleman, Simon; Collins, Peter (eds.) (2006) <i>Locating the Field. Space and Context in Anthropology</i> , Oxford, N. Y. : Berg
8.	Gupta, Akhil; James Ferguson (eds.) (1997) <i>Anthropological Locations. Boundaries and Grounds of a Field Science</i> , Berkeley: University of California Press.
9.	Marcus, George E. (1998) <i>Ethnography Through Thick and Thin</i> , Princeton, N. J. : Princeton University Press.
10.	Bloor, M. & Wood, F. (2006) <i>Keywords in Qualitative Methods</i> . Sage.
11	Oliver, Paul (2003) <i>The Student's Guide to Research Ethics</i> . Open University Press.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Vytis Čiubrinskas	VDU	Prof. Dr.	vytis.cubrinskas@vdu.lt
-------------------	-----	-----------	-------------------------

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra/Skyrius
SOC9007	6	LSMC	Sociologijos institutas	Darbo rinkos tyrimų skyrius, Socialinės politikos tyrimų skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Socialinė politika

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Social Policy

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Studijų dalykas aprėpia socialinės politikos analizės teorinius pagrindus ir pagrindines koncepcijas, charakterizuoja žmogaus socialinę raidą bei socialinės apsaugos principus. Atskleidžiama socialinių rizikų bei socialinių problemų šiuolaikinėje visuomenėje samprata, o taip pat socialinės apsaugos sistemų praktiniai sprendimai ir jų dinamika/raida. Socialinės gerovės problemos aprėpia socialinio teisingumo sampratas, gerovės valstybės istorinę raidą ir jos modelius, globalizacijos iššūkius gerovės valstybei bei jos modernizavimą. Daug dėmesio skiriama praktiniam socialinės politikos aspektui, aprėpiant visas socialinės apsaugos sritis, nuo dėl socialinių rizikų prarastų pajamų kompensavimo sistemų iki socialinių paslaugų organizavimo ir darbo rinkos politikos bei užimtumo rėmimo programų. Klausimai analizuojami tiek pasitelkiant Lietuvos socialinės gerovės sistemos raidą, tiek lyginant kitų Europos šalių situaciją, gilinantis tiek bendrai į socialinės politikos panašumus/skirtumus, tiek į atskirų jos sričių (socialinės paramos, šeimos politikos, socialinių paslaugų, pensijų sistemos etc.) lyginamąją analizę.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The subject aims to overview theoretical perspectives of social policy analyses, social problems and social risks in contemporary society and the main elements of social protection. It also covers concepts of social justice, development of the Welfare State, challenges raised by globalization and modernization of social protection. The subject is specifically oriented towards analyses of social security schemes designed for income compensation, social services organization and labour market measures. Also development of system of social welfare in Lithuania is included in the study programme, and comparison of Lithuanian social policy system in general, and separate areas (social support, pensions, family policy, social services etc.) with other countries.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Demografiniai bei technologiniai pokyčiai, klimato kaita, ekonominės ir socialinės raidos neatitikimas nuolat didina įvairių socialinių problemų atsiradimo tikimybę bei didina harmoningos socialinės raidos užtikrinimo svarbą, todėl pasaulio valstybėse, o ypač ES šalyse, vis daugiau dėmesio skiriama socialinės politikos formavimui bei jos priemonių įgyvendinimui. Ekonominių ir socialinių procesų globalizacija, gyventojų vidinė bei tarptautinė migracija, gyvenimo būdo, šeimos modelių kaita, žmogaus teisių visuomeniniai judėjimai, informacinių technologijų plėtra ir kt. iškelia naujus reikalavimus socialinei politikai, kuri visuomenės harmoningos raidos užtikrinimo strategijoje vaidina vis didesnę vaidmenį. Socialinė politika patiria įvairias įtampas. Viena vertus, kalbame apie nacionalinę socialinę politiką, kita vertus, didėja jos tarptautiškumas. Tuo pačiu metu daugelis socialinės politikos sprendimų pereina į lokalinį lygmenį ir reikalauja efektyvių sprendimų ne tik savivaldos lygmenyje, tačiau ir bendruomenių bei įmonių lygmenyje, kas suteikia socialinei politikai universalumo bei visuotinio pobūdį. „Gerovės spąstai“, ilgalaikio nedarbo tendencijos bei darbo išteklių pasiūlos ir paklausos neatitikimas rodo, kad būtina skatinti socialinės politikos aktyvizavimą, aktyviai plėtoti socialinį dialogą bei NVO veiklą. XXI amžiuje socialinė politika peržengė savo tradicines ribas ir vis rečiau yra tapatinama tik su socialine apsauga, nes daro įtaką ugdymo, švietimo, profesinio mokymo procesams, ekonominei ir finansų politikai, aplinkosaugai ir kitoms visuomenės gyvenimo sritims. Ateityje socialinės politikos vaidmuo dar labiau didės, tuo labiau, kad Europos Sąjungos plėtra kelia tarptautinės socialinės politikos lygmens klausimus bei šios politikos perspektyvas bei dilemas.

Dalyko tikslai

Studijų dalyko tikslas, pasitelkiant naujausias socialinių mokslų teorijas, mokslinės literatūros šaltinius, Lietuvoje bei užsienio šalyse atliekamų tyrimų duomenis analizuoti, lyginti bei kritiškai vertinti vietinio, nacionalinio ir tarptautinio masto socialines problemas bei jų sprendimams pasitelkiamą socialinę politiką bei jos priemones (praktinius sprendimus), išmanyti įvairias socialinės politikos sritis, principus ir priemones bei jų įgyvendinimo galimybes, siekiant gyventojų gerovės ir darnios visuomenės raidos.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Studijų metodai: mokslinės literatūros, tyrimų rezultatų, statistinių duomenų lyginamoji analizė, kritinis vertinimas, analitinio teksto rašymas.

1 tema. Pagrindiniai šiuolaikinės socialinės politikos bruožai ir principai. Socialinės politikos raida Lietuvoje po 1990 metų ir ikikarinėje Lietuvoje.

2 tema. Socialinis teisingumas ir valstybės vaidmuo gerovės srityje. Analizuojamos įvairios socialinio teisingumo sampratos ir jų poveikis socialinės politikos formavimui.

3 tema. Gerovės valstybė. Analizuojama gerovės valstybės kategorija, jos esmė, samprata bei istorinė raida, aptariamos šiuolaikinės gerovės valstybės problemos (su konkrečiais pavyzdžiais, statistiniais rodikliais). Gerovės valstybės ir socialinės gerovės transformacijos.

4 tema. Socialinės rizikos ir socialinės problemos šiuolaikinėje visuomenėje (aptariamos pagrindinės socialinės rizikos (skurdas, nedarbas, neįgalumas, benamystė, socialinė atskirtis ir t.t.), socialinės apsaugos priemonių sistema šiems rizikoms įveikti (bendrai Europos Sąjungos ir atskirai Lietuvos kontekstas).

5 tema. Socialinės apsaugos išlaidų lygis, struktūra, finansavimo šaltiniai, socialinės apsaugos finansavimo tendencijos.

6 tema. Gyventojų senėjimas ir socialinė apsauga senatvėje. Gyventojų senėjimo problema ES ir Lietuvoje, pagrindiniai socialiniai ir ekonominiai iššūkiai; socialinės politikos galimybės. Ilgalaikės globos samprata, plėtros kryptys ir prognozės. Neformalios globos reikšmė ir perspektyvos atliepiančią poreikį paslaugoms senatvėje.

7 tema. Nedarbas, jo priežastys ir pasekmės žmogui bei visuomenei (aptariama nedarbo samprata, jo atsiradimo priežastys, nedarbą charakterizuojantys rodikliai, jų dinamika ES ir Lietuvoje, paplitimas skirtinguose gyventojų grupėse, nedarbo pasekmės mikro ir makro lygmenyje).

8 tema. Užimtumo ir darbo rinkos politika, socialinė apsauga nedarbo atveju (aptariama užimtumo ir darbo rinkos politikos samprata ir pagrindiniai modeliai, priemonės bei įgyvendinimo institucijos, ES užimtumo strategija ir jos įgyvendinimo principai teisiniai užimtumo ir darbo rinkos reguliavimo mechanizmai).

9 tema. Žmogaus socialinė raida ir gyventojų užimtumas (aptariama gyventojų užimtumo vieta žmogaus socialinės raidos sistemoje, analizuojami gyventojų užimtumo kaitos scenarijai (prognozės)).

10 tema. Socialinių partnerių bendradarbiavimas kaip socialinės politikos elementas (aptariamas socialinių partnerių bendradarbiavimo institutas, samprata, raida, vaidmuo ES socialinės politikos kontekste, padėtis Lietuvoje, pagrindiniai socialinį dialogą charakterizuojantys rodikliai, saugaus lankstumo (*flexicurity*) koncepcija ir jos elementai).

11 tema. Socialinės politikos aktyvizavimas (aptariami koncepcijos elementai, pristatoma *workfare* kategorija ir pateikiama jos kritinė analizė).

12 tema. Socialinės paramos samprata ir vieta socialinės apsaugos sistemoje. Piniginės išmokos, socialinės paslaugos, kompensacijos įvairioms socialinėms grupėms.

13 tema. Paramos šeimai politika kaip socialinės politikos sritis. Šios politikos priemonės, pokyčiai bei juos apsprendžiantys veiksniai Lietuvoje bei ES šalyse.

14 tema. Skurdo samprata, jo matavimas. Skurdo matavimo koncepcijos, rodiklių sistema. Skurdo mažinimo politika ES ir Lietuvoje. Diskusijos dėl minimalių pajamų lygio ir bendrųjų socialinių paslaugų užtikrinimo.

15 tema. Asmeninių socialinių paslaugų pažeidžiamoms visuomenės grupėms įvairovė ir tipologija. Šių paslaugų prieinamumas. Integruoto socialinių paslaugų teikimo modeliai. Globos sektoriaus darbo jėgos iššūkiai. Asmeninių socialinių paslaugų raida Lietuvoje po nepriklausomybės atkūrimo.

16 tema. Asmeninių socialinių paslaugų reformos: deinstitucionalizavimas, privatizavimas, rinkos modelio plėtra, pagalbos pinigų atsiradimo prasmė ir tikslai.

17 tema. Naujos gairės ES socialinėje politikoje. Socialinio investavimo principas. Socialinė apsauga ir socialinės teisės. Europos socialinių teisių ramstis, jo principai, svarba plėtojant socialinę apsaugą.
18 tema. Globalizacija, europianizacija ir socialinė politika. Globalizacijos poveikis socialinės politikos raidai, ypatumams. Socialinės politikos ypatumai besivystančiose šalyse.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

- 1) Rašto darbas pasirinkta socialinės politikos tema (*pageidautina sieti su disertacijos problematika*). Tema derinama su studijų dalyko dėstytojais - 40 proc.
  - 2) Egzaminas raštu (*esant poreikiui, parengtas tekstas gali būti pristatytas žodžiu*)- 60 proc.
- Ruošiantis egzaminui yra aptariami ir tikslinami pagrindinės literatūros šaltiniai.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas	Egzempliorių skaičius VDU arba kitose bibliotekose arba nuoroda į el. šaltinį
Pagrindinė literatūra			
1.	2012	Aidukaite, J., Bogdanova N., Guogis A. Gerovės valstybės kūrimas Lietuvoje: mitas ar realybė. Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras. P. 109-195.	M. Mažvydo biblioteka
2.	2017	Blaziene I, Zalimiene L. Between User's Expectations and Provider's Quality of Work: the Future of Elderly Care in Lithuania. <i>Journal of Population Ageing</i> . 13, p. 5-23.	10.1007/s12062-017-9215-1
3	2020	Žalimienė L., Blažienė I., Junevičienė J. What type of familialism is relevant for Lithuania? The case of elderly care. <i>Journal of Baltic Studies</i> . DOI: 10.1080/01629778.2020.1746368	https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01629778.2020.1746368?journalCode=rba120
4.	2006	Carey M., 2006. Everything Must Go? The Privatization of State Social work. <i>British Journal of Social Work</i> . Volume 38, Nr.5: 918-935.	DOI: 10.1093/bjsw/bcl373
5.	2005	Cousins M. 2005. European welfare states: comparative perspectives. London: Sage.	M. Mažvydo biblioteka
6.	2011	Darbo rinka XXI amžiuje: lankstumo ir saugumo paieškos. 2011. Vilnius: Standartų spaustuvė	https://www.sena.lt/teise/autoriu_kolektyvas-darbo_rinka_xxi_amziuje_lankstumo_ir_saugumo_paiskos
7.	2022	Darbo rinkos politikos pagrindai. Sud. Gruževskis B. Vilnius: VU.	M. Mažvydo biblioteka Elektroninė versija - https://www.knygynas.vu.lt/darbo-rinkos-politikos-pagrindai-3
8.	2021	Gruževskis, B., Krutulienė, S., Miežienė, R. Aktyvios įtraukties apribojimai ir socialinių paslaugų vaidmuo: Lietuvos atvejis. <i>Filosofija. Sociologija</i> . T. 32. Nr. 2, p. 305–316. Vilnius.	https://www.lmaleidykla.lt/ojs/index.php/filosofija-sociologija
9.	2002	Gruževskis B. 2002. Žmogaus socialinė raida. Užimtumas. Vilnius: Justitia.	M. Mažvydo biblioteka
10.	2000	Guogis A. 2000. Socialinės politikos modeliai. Vilnius: Eugrimas.	M. Mažvydo biblioteka
11.	2021	ES socialinės politikos prioritetai užimtumo, įgūdžių ir socialinės apsaugos srityse iki 2030 m.	Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas
12.	2018	Challenges in long-term care in Europe. EC. A Study of National Policies.	https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8128&furtHerPubs=yes
13.	2016	Kuitto, K. From social security to social investment? Compensating and social investment welfare policies in a life-course perspective, <i>Journal of European Social Policy</i> , vol. 26, no. 5, p. 442-459	https://doi.org/10.1177/0958928716664297
14.	2019	Krutulienė, S.; Miežienė, R.; Gruževskis, B. 'Aktyvios įtraukties koncepcija ir trajektorijos: Lietuvos atvejis. <i>Filosofija. Sociologija</i> 30(4): 305–316.	Doi: 10.6001/fil-soc.v30i4.4156.

15.		Lazutka R. Pensijų sistemų raida Lietuvoje. Filosofija. Sociologija, 2007, t. 18, Nr. 2, p	https://mokslozurnalai.lmaleidykla.lt/filosofijasociologija/2007/2/4042
16.	2007	Linda H. Social policy in the European Union. 3rd ed. Basungstoke, New York: Palgrave Macmillan. 64-80.	M. Mažvydo biblioteka
17.	2009	Mares I., Carnes M. E. Social policy in Developing countries. The Annual Review of Political Science 12:93–113. doi: 10.1146/annurev.polisci.12.071207.093504	https://isabelamares.com/wp-content/uploads/2021/01/MaresCarnes.pdf
18.	2007	Scourfield P. 2007. Social Care and the Modern Citizen: Client, Consumer, Services User, manager and Entrepreneur. British Journal of Social Work, vol. 37., p.107-122.	
19.	2021	The 2021 Ageing Report.	https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2021-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2019-2070_en
20.	2014	Žalimienė L, Dunajevus E. Socialinės paramos dilema- tarp autonomijos ir paternalizmo. Vilnius: VU leidykla.	M. Mažvydo biblioteka
21.	2009	Žalimienė, L., Lazutka. 2009. Socialinės globos paslaugos Lietuvoje: nuo valstybinio hierarchinio link mišrios ekonomikos modelio. <i>Pinių studijos</i> . Nr. 2, p. 22-36.	https://www.lb.lt/lt/apzvalgos-ir-leidiniai/category.85/series.211
22.	2018	Vallas S. Sociology of Work and Employment. Oxford Bibliographies.	https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199756384/obo-9780199756384-0057.xml
23.	2009	Yeates, N. Holden, C. The global social policy reader. Bristol University Press.	https://policy.bristoluniversitypress.co.uk/understanding-global-social-policy
Papildoma literatūra			
1.	1992	Beck U. Risk Society. Towards New Modernity	http://www.riversimulator.org/Resources/Anthropology/RiskSociety/RiskSocietyTowardsAnewModernity1992Beck.pdf
2.	2011	Dromantienė L., Česnuitytė V. Europos Sąjungos socialinė politika. Vilnius, 2011.	M. Mažvydo ir MRU biblioteka
3.	2022	Global Employment Trends. 2022, Geneva: International Labour Office.	https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/trends2022/lang--en/index.htm
4.	2017	Gruževskis B., Kanopienė V. Lithuania. in: Razzu G. (ed.), Gender Inequality in the Eastern European Labour Market, Taylor and Francis, Routledge, London - New York	M. Mažvydo biblioteka
5.	2018	Gruževskis, B., Stankuniene, B. In: Ageing Workforce, Social Cohesion and Sustainable Development. Discussion Papers. No 9, p. 31-37. Max Planck University, Berlin.	https://www.population-europe.eu/discussion-paper/discussion-paper-no-9-ageing-workforce-social-cohesion-and-sustainable-development
6.	2022	Eurostat. Data base. Population and Social conditions	https://ec.europa.eu/eurostat/data/database
7.	2008	Lazutka R. Pensijų privatizavimo Lietuvoje tikslai ir rezultatai. <i>Ekonomika (mokslo darbai)</i> , 2008, Nr. 1.	
8.	2017	Raffass, T. 'Demanding Activation'. Journal of Social Policy 46(2): 349-365.	https://www.academia.edu/76775102/Demanding_Activation
9.	1995	Rifkin, J. The End of Work. New York: G. P. Putnam's Sons.	http://pinguet.free.fr/rifkin1995.pdf
10.	2001	Sykes R., Palier B., Prior P. 2001. <i>Globalization and European Welfare States. Challenges and Change</i> . New York: Palgrave	M. Mažvydo biblioteka
11.	2017	Schwab, K. Ketvirtoji pramonės revoliucija. VAGA, Vilnius.	M. Mažvydo biblioteka

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Dr. (HP) Boguslavas Gruževskis boguslavas.gruzevskis@dsti.lt
Dr. (HP) Laimutė Žalimienė, laimazali@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 9009	6	VDU	SMF	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Sveikatos sociologija ir mirtingumo studijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Sociology of Health and Studies of Mortality

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Dalyko paskirtis – plėsti doktorantų supratimą ir analitinius gebėjimus sveikatos sociologijos ir mirtingumo studijose. Paskaitų ir seminarų metu studentai gilinsis į tokias temas kaip socialinis sveikatos ir mirtingumo kontekstas; sveikatos priežiūros organizacija; sveikatos priežiūros bei mirtingumo reiškinio ir jo kaitos samprata; sveikatos priežiūros paslaugų vartotojų elgsena ir patirtys; XXIa. iššūkiai sveikatai ir mirtingumui; psichikos sveikatos sociologijos problemos; šiuolaikinė visuomenės sveikatos politika ir sveikatos priežiūros reformos. Kurso metu doktorantai atliks tyrimą pasirinkta sveikatos sociologijos ir mirtingumo studijų tema.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

This course is designed to provide doctorants with theoretical understanding and analytical skills in sociology of health and mortality. During the lectures and seminars students will study such topics as social context of health and mortality; organizational structures of health care delivery and health care professions; consumer behaviour and illness experience; health and mortality challenges in the XXI century; issues in sociology of mental health; contemporary health policy and reforms. Doctorants will carry out independent research on the topic of their own choice

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas reikalingas doktorantams atliekantiems tyrimus ir rašantiems disertaciją demografijos ir sveikatos sociologijos kryptyje

Dalyko tikslai

Supažindinti doktorantus su naujausiomis mirtingumo ir sveikatos sociologijos teorijomis bei tyrimais, išmokyti sociologiškai ir demografiškai aiškinti ir suprasti sveikatos bei demografinės visuomenės problemas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I Tema. Medicina, liga ir sveikata: pagrindinės ir naujausios sociologinės teorijos bei idėjos.
II Tema. Socialinis ligos ir sveikatos kontekstas: socialiniai sveikatą įtakojantys veiksniai ir sociologinė sveikatos netolygumų samprata. Visuomenės sveikatos skatinimas ir stiprinimas: požiūriai ir problemos. III. Tema. Socialinė sveikatos priežiūros organizacija: darbo pasidalijimo sveikatos priežiūros sistemoje ypatumai. Pokyčiai sveikatos priežiūros profesijose: deprofesionalizacija ir medikų galios mažėjimo šiuolaikinėse Vakarų visuomenėse tendencijos.
IV. Tema. Sveikatos priežiūros paslaugų vartotojai, jų elgsena ir patirtys: sociologinė ligos/sveikatos elgsenos ir ligos patirties samprata. Sveikatos priežiūros paslaugų vartotojo vaidmenys šiuolaikinėje sveikatos priežiūros sistemoje.
V. Tema. XXIa. iššūkiai sveikatai ir mirtingumui: vartotojiška ir rizikos visuomenė, gyvenimo būdas ir užkrečiamos ligos. Medicininių technologijų plėtra ir jos socialinės pasekmės. 59
VI. Tema. Psichikos sveikatos sociologija. Pagrindinės ir naujausios psichikos sveikatos sociologijos teorijos ir idėjos bei esminės problemos.
VII. Tema. Sveikatos politika ir sveikatos priežiūros reformos: problemos, sprendimai ir pasekmės.
VIII. Tema. Mirtingumo kitimas istoriniame visuomenės raidos kontekste, mirtingumo perėjimas (mortality transition) (Vallin, Mesle, Caselli ir kt.).
IX. Tema. Epidemiologinis perėjimas (epidemiological transition) (Omran, Jasilionis) ir sveikatos perėjimas (Mesle, Vallin).
X. Tema. Mirtingumo vertinimo informaciniai šaltiniai ir metodologijos (Human mortality database, Vallin, Mesle, Caselli ir kt.).

- XII. Tema. Mirtingumo vertinimo indikatoriai (bendrieji, standartizuoti, vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, mirtingumas pagal priežastis, kt.) (Vallin, Mesle, Caselli ir kt., Human mortality database)
- XIII. Tema. Mirtingumo veiksniai (tipologijos, vertinimai) (Cockerham ir kt.).
- XIV. Tema. Mirtingumo diferenciacija (Valkonen., Jasilionis ir kt.).
- XV. Tema. Su sveikata susieta elgsena ir mirtingumas (Cockerham ir kt.).
- XVI. Tema. Mirtingumo kitimo ir veiksmų teorijos (Vallin, Mesle, Caselli).
- XVII. Sveikatos/visuomenės sveikatos politika ir mirtingumas (Mackenbach, McKee, kt.).

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Sveikatos sistemos ir visuomenės demografinių procesų problemų identifikacija, kritiškas stebėjimas, aprašymas ir analizė, visuomenės sveikatos ir demografinių procesų problemų sprendimo argumentuoti ir pagrįsti būdai bei Sociologijos ir demografijos teorijų taikymas visuomenės analizei.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas	Egzempliorių skaičius VDU bibliotekose arba nuoroda į el. šaltinį
		<i>Pagrindinė literatūra</i>	
1.	2003	Budrys G. (). Unequal Health: How Inequality Contributes to Health or Illness. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.	1 VDU biblioteka
2.	1986	Busfield J. (). Managing Madness: Changing ideas and practice. Unwin Hyman: London.	1 VDU biblioteka
3.	2006.	Caselli G., Vallin J., Wunsch G. Demography: Analysis and Synthesis. A Treatise in Population Studies. Vol. 1-4. London: Elsevier	1 VDU biblioteka
4.	2007	Cockerham, W.. Social causes of health and disease. Cambridge: Polity Press	1 VDU biblioteka
5.	1997	Elston M. A. (). The Sociology of medical science and technology. Oxford Malden (Mass): Blackwell	1 VDU biblioteka
6.	1995	Gabe J. (). Medicine, health and risk: sociological approaches. Oxford Cambridge: Blackwell	1 VDU biblioteka
7.	1989	Gerhardt U. (). Ideas about Illness: An Intellectual and Political History of medical Sociology. New York: New York University Press	1 VDU biblioteka
8.	2011	Jasilionis D., Meslé F., Shkolnikov V. M., Vallin J.. Recent life expectancy divergence in Baltic countries. European Journal of Population. Nr. 27(4), p. 403-431	1 VDU biblioteka
9.	2011	Grigoriev P., Shkolnikov V. M., Andreev E. M., Masilionis D., kt.. Mortality in Belarus, Lithuania, and Russia: divergence in recent trends and possible explanations. European Journal of Population. Nr. 26(3), p 245-274	1 VDU biblioteka
10.	2003	Jasilionis, D.. Lietuvos gyventojų mirtingumo raida – epidemiologinio perėjimo teorijos išimtis, Filosofija. Sociologija, Nr. 2/2003, Socialinių tyrimų institutas, Vilnius, pp. 63-67	1 VDU biblioteka
11.	2020	Jasilionis, D., Grigoriev, P., Stumbrys, D.; Stankūnienė, V. Individual and contextual determinants of male suicide in the post-communist region: the case of Lithuania. Population, Space and Place, , e2372–e2372. DOI: 10.1002/psp.2372	1 VDU biblioteka
12.	2016	Jasilionis, D. Shkolnikov, V.M. Longevity and education: a demographic perspective. Gerontology, , 62(3), pp. 253-262. ISSN: 0304-324X	1 VDU biblioteka
13.	2007	Jasilionis, D., Shkolnikov, V., Andreev, E., Jdanov, D., Ambrozaitienė, D., Stankūnienė, V., Meslé, F., Vallin, J., Sociocultural mortality differentials in Lithuania: results	1 VDU biblioteka

		obtained by matching vital records with the 2001 census data. Population (English), Vol. 62(4), pp. 597-646	
14.	2007	Leonavičius V., Baltrušaitytė G., Naujokaitė I. (). Sociologija ir sveikatos priežiūros sistemos paslaugų vartotojas: moderniosios Lietuvos sveikatos priežiūros sistemos pertrūkiai ir tęstinumas: monografija. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla. 60	5 VDU biblioteka
15.	2003	Lupton D. (). Medicine as culture : illness, disease and the body in Western societies. London: Sage.	1 VDU biblioteka
16.	2013	Mackenbach J. P., McKee M. (Eds.). Successes and Failures of Health Policy in Europe. Four decades of divergent trends and converging challenges. Open University Press. 371 p	1 VDU biblioteka
17.	2004	Meslé, F. (). Mortality in Central and Eastern Europe: Long-term trends and recent upturns. Demographic Research, Special Collection 2, pp. 45-70	1 VDU biblioteka
18.	2006	Nettleton S. (). The Sociology of Health and Illness. Cambridge: Polity Press.	1 VDU biblioteka
19.	1971	Omran, A. (). The epidemiologic transition. A Theory of the Epidemiology of Population Change. The Milbank Memorial Fund Quarterly. Vol. 49, No. 4, pp. 509-538	1 VDU biblioteka
20.	2017	Mackenbach, J.P. (). Nordic paradox, Southern miracle, Eastern disaster: persistence of inequalities in mortality in Europe. European Journal of Public Health. Vol. 27 (4 suppl.), pp. 14-17.	https://doi.org/10.1093/eurpub/ckx16021 . WHO 1998. Health 21 – health for all in the 21st century. Copenhagen: World Health Organization Regional Office for Europe
		<i>Papildoma literatūra</i>	
1.	1991	Featherstone M. (). Consumer Culture and Postmodernism. Lifestyle and consumer culture. London: Basil Blackwell Ltd.	1 VDU biblioteka
2.	2020	Jasilionis, D., Leon, D., A., Pechholdová, M. Editorial: Impact of alcohol on mortality in Eastern Europe: trends and policy responses. Drug and Alcohol Review, , 1–5.	DOI: 10.1111/dar.13167
3.	2007	Wilmoth, J. R., Andreev, K., Jdanov, D., Glej. D. A.. Methods Protocol for the Human Mortality Data. base	(http://www.mortality.org/Public/Docs/MethodsProtocol.pdf)
4.	1999	Rose N. (). Governing the Soul: The Shaping of the Private Self. London: Free Association Books.	1 VDU biblioteka
5.	2013	Leonavičius, Vylius, Giedrė Baltrušaitytė, Gediminas Raila, Ingrida Naujokaitė. Mediciniškai nepaaiškinami negalavimai vėlyvosios modernybės / postmodernybės socialinių teorijų požiūriu. Kultūra ir visuomenė 2013 4 (1), 11-36.	5 VDU biblioteka
6.	2013	Gediminas Raila, Leonavičius, Vylius, Giedrė Baltrušaitytė, Ingrida Naujokaitė, Leonas Valius. 2013. Tarptautinė ligų klasifikacija ir mediciniškai nepaaiškinami negalavimai. Kultūra ir visuomenė 4 (1), 37-64	5 VDU biblioteka
7.	2013	Giedrė Baltrušaitytė, Leonavičius, Vylius, Gediminas Raila, Ingrida Naujokaitė. 2013. Mediciniškai nepaaiškinami negalavimai ir paciento elgsena sveikatos priežiūros sistemos atžvilgiu: prastos	5 VDU biblioteka

		savijautos socialinio pateisinimo paieškos Kultūra ir visuomenė 4 (1), 99-115	
8.	2011	Stankūnienė, V., Jasilionis, D. 2011. Lietuvos mirtingumo lygio ir mirties priežasčių struktūros prieštaringi pokyčiai. Filosofija. Sociologija, , Vilnius, 2011, Nr. 4. 334-347	3 VDU biblioteka
9.	2020	Stumbrys, D., Telksnys, T., Jasilionis, D., Liutkutė Gumarov, V., Galkus, L., Goštautaitė Midttun, N., Štelemėkas, M. Alcohol-related male mortality in the context of changing alcohol control policy in Lithuania 2000–2017. Drug and Alcohol Review, ,	DOI:10.1111/dar.13059

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof. Domantas Jasilionis

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 9011	6	LSMC	Sociologijos institutas	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Šeimos sociologija ir gimstamumo studijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Family Sociology and Fertility Studies

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas skirtas santuokos ir šeimos institutų, integraliai įtaustų į visuomenės institucinę sąrangą, analizei. Dėmesys skiriamas šeimos socialinės istorinės raidos, gimstamumo ir prokreacinės elgsenos pažinimui. Atskleidžiama abipusė šeimos, matrimonialinės ir prokreacinės elgsenos bei socialinių institucijų sąveika. Nagrinėjama kaip šeimos ir jos narių gyvenimas veikiamas ekonomikos ir politikos institutų, lyčių ir klasinės sistemos. Tiriama šeima kaip santykių visuma, jos vidinės dinamikos procesai, šeimos narių santykių kaita ir ją sąlygojantys veiksniai.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

In this course the institutions of marriage and the family will be examined as a part of an interconnected set of the social institutions. Matrimonial behavior and fertility will be analyzed in the broad perspective of the social institutions that shape the everyday life of the family and individuals. Family life is influenced by the gender, class, religious organizations, economic and political institutions. The course will analyze the family as the system of intergenerational and marital relations that develop over the time.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas reikalingas siekiant suvokti šiuolaikinės šeimos procesus, struktūras, prokreacinę elgseną ir santykius visuomenės institutų kontekste, įgyti gebėjimus teorizuoti problemas susijusias su šeima ir gimstamumo pokyčiais.

Dalyko tikslai

Susipažinti su šiuolaikinės šeimos – jos procesu, struktūru, santykių – raida ir gimstamumo pokyčiais bei šiuolaikinėmis problemomis, įsisavinti klasikines ir šiuolaikines šeimos ir prokreacinės elgsenos teorines perspektyvas

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

- 1 tema. Santuoka ir šeima: teorinės perspektyvos ir tyrimo metodai (pagrindinės šeimos sociologijos teorijos, informacijos šaltiniai, metodai).
- 2 tema. Europos šeimos socialinė istorinė raida XVII- XX a. antroje pusėje. Analizuojamas modernios šeimos tapimas, jį sąlygoję veiksniai.
- 3 tema. Šeimos formavimo pokyčiai ir veiksniai XX a. antra pusė- XXI a. pradžia. Nagrinėjami šeimos formavimo procesai įvairiuose Europos regionuose, kaitą artikuliuojančios teorijos, problematizuojamas jų pritaikomumas tranzitinėms visuomenėms.
- 4 tema. Lytis ir klasė kaip šeimą modeliuojančios jėgos. Analizuojamos sociologinės ir feministinės teorijos interpretuojančios šeimos kaitą ir šiandieninę būklę. Šeimų socialinė klasinė diferenciacija.
- 5 tema. Tarpasmeniniai lyčių santykiai šeimoje. Romantinių santykių teorijos, meilė ir emocijų sociologija.
- 6 tema. Tarpgeneraciniai ryšiai šeimoje. Tarpgeneracinio solidarumo, ambivalencijos ir kitos teorijos. Tarpgeneraciniai santykiai šiuolaikiniame pasaulyje.
- 7 tema. Skyrybos ir pakartotinos vedybos. Skyrybų demografinės tendencijos, veiksniai, teorizavimas.
- 8 tema. Šeima ir darbas. Darbo santykiai ir šeimos formavimas, šeiminiai santykiai.
- 9 tema. Gimstamumo kitimas istoriniame visuomenės raidos kontekste: gimstamumo modelio kitimas (pirmo) demografinio perėjimo teorijos kontekste; gimstamumo modelio kitimas antro demografinio

perėjimo teorijos kontekste; gimstamumo kitimo trajektorijų specifikos, gimstamumo modelių kitimo difuzija, teorinės diskusijos ir interpretacijos.

10 tema. Gimstamumo kitimo ir prokreacinės elgsenos indikatoriai, tyrimų šaltiniai, demografiniai statistiniai tyrimo metodai. Inovaciniai gimstamumo kalendoriaus kitimo ir pasekmių gimstamumo lygiui tyrimo metodai.

11 tema. Gimstamumo veiksniai: gimstamumo veiksnių tipologijos, gimstamumo kitimo ir veiksnių teorijos, teorinės diskusijos ir interpretacijos.

12 tema. Moterų užimtumo, lyčių lygybės, partnerių vaidmenų šeimoje ir gimstamumo sąryšio teorijos, teorinės diskusijos ir interpretacijos.

13 tema. Šeimos politika ir gimstamumas: teorinės priegos ir lyginamieji tyrimai.

14 tema. Gimstamumo raidos ir veiksnių lyginamasis vertinimas: nacionalinis ir tarptautinis kontekstas (išsivysčiusių šalių, Rytų ir Vidurio Europos regiono specifika).

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Rašto darbas – 50 proc. Egzaminas – 50 proc.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas	Egzempliorių skaičius VDU bibliotekose arba nuoroda į el. šaltinį
<i>Pagrindinė literatūra</i>			
1.	2013	G. Peterson, K. Bush (eds.). Handbook of Marriage and the Family	1
2.	2017	M. Kreynfeld (ed.) Childlessness in Europe	https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/32311
3.	2020	D. Mortleman (ed). Divorce in Europe	https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/22490
4.	2020	N. Farris (es.) International Handbook on the Demography of Marriage and the Family	1
5.	2019	D. Grunow, M. Evertsson (eds.) New Parents in Europe	1
6.	2017	J. Erola, E. Kilpi-Jakonen. Social Inequality across the Generations	1
7.	2013	N. Balbo, F. Billari, M. Mills. Fertility in Advanced Societies: A Review of Research	https://link.springer.com/article/10.1007/s10680-012-9277-y
8.	2020	Niewenhuis R. The Palgrave Handbook on Family Policy	https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/37506
9.	2013	Stankūnienė V. Maslauskaitė A., Baublytė M. Ar Lietuvos šeimos bus gausesnės? LSTC,	
10.	2009	G. Esping-Andresen The Incomplete Revolution. Adapting to Women's New Roles	

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof. dr. A. Maslauskaitė, dr. V.J. Deimantas, prof. dr. D. Jasilionis

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC9013	6	LSMC SI		

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Socialinė stratifikacija ir mobilumas

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Social Stratification and Mobility

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Dalyko studijomis siekiama apžvelgti pagrindines koncepcijas, skirtas tiriant visuomenių socialinio struktūrinimosi, diferenciacijos bei socialinės integracijos procesus, socialinės sanglaudos tapsmą. Kurso metu siekiama pažinti integracijos socialines pasekmes ir numatyti Lietuvos galimus socialinius pokyčius bei jų tyrimus. Tam būtina pagrįsti įvairių socialinių procesų (socialinės stratifikacijos, socialinės atskirties, laisvo darbuotojų judėjimo, intelektinio kapitalo kaitos procesų) reikšmingumą, atskleisti jų tendencijas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to provide students with a comprehensive knowledge of social structure, the processes of social differentiation and social integration, and social cohesion. The course also aims to provide students with a thorough knowledge of the consequences of social integration and social change with an emphasis on these processes in societies and their research. The students will be able to assess the significance of various social processes (social stratification, social exclusion, social movement, intellectual capital change, etc.) and disclose their patterns and trends.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kurso metu analizuojamos svarbiausios socialinės stratifikacijos ir mobilumo kategorijos, sociologinio tyrimo metodologinės problemos. Išklause šį kursą doktorantai gebės:

Profesionaliai tirti ir perteikti visuomenės socialinio struktūrinimosi tendencijas; [1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10]

Demonstruoti sisteminių stratifikacijos procesų teorinio ir patirčių lygmens supratimą ir puikius tyrimo įgūdžius bei gebėjimus, susijusius su visuomenės socialinės struktūros tyrimais; [1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10]

Kritiškai analizuoti, vertinti ir sisteminti stratifikacinių procesų raidos ir su socialinio mobilumo procesais susietos viešosios politikos idėjas ir praktikas; [1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10]

Profesionaliai pateikti socialinio struktūrinimosi idėjas ir tyrinėjimus kolegoms ir plačiajai visuomenei; [1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] demonstruoti žinias, galinčias skatinti profesionalių žinių apie visuomenės socialinio struktūrinimosi procesus.

Dalyko tikslai

Įgyti gilių, kompleksinių ir tarpdisciplininių socialinę stratifikaciją ir mobilumą; išugdyti gebėjimą taikyti teorines priegas stratifikacinių ir socialinio mobilumo procesų analizei.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Socialinės struktūros sampratos raida. Socialinės struktūros sampratos formavimo(si) pagrindiniai paradigmos autoriai bei analizės metodai.
2. Socialinio mobilumo samprata ir matavimas. Socialinis mobilumas ir intelektinis kapitalas. Intelektinio kapitalo kaita: sąvokos, sociologiniai tyrimai ir modelių kūrimas.
3. Galia stratifikacijos teorijose. Pajamos socialinėje stratifikacijoje. Pajamų šaltiniai. Pajamų matavimas. Profesijų prestižo samprata ir matavimas.
4. „Naujos“ socialinės nelygybės ir klasikinių stratifikacijos teorijų santykis. Socialinės nelygybės formos ir funkcijos. Klasikinių teorijų ir tikrovės santykis stratifikaciniuose tyrimuose. Socialinė atskirtis. Socialinės atskirties rodiklių skirtingose šalyse palyginamumo problema. Valstybės vaidmuo sprendžiant socialinės atskirties problemas. Užribio klasės fenomenas.
5. Socialinių klasių teorijų kaita. Vidurinės klasės samprata. Sociologijos, ekonomikos ir politikos mokslų atstovų požiūriai.

6. Pilietybė ir jos apraiškos socialinėje struktūroje. Pilietybė ir socialinė klasė. „Naujoji socialinė nelygybė“ ir nediskriminavimo principas. Pilietybės sociologinės sampratos kaip socialinės stratifikacijos raiška (M.H.Marshall, R.Dahrendorf, B.Turner ir M.Mullard, G.Delanty).
7. Socialinės integracijos samprata ir dominuojančios teorijos. Socialinė Europos integracija. Socialinės integracijos tyrimo būdai. Socialinių teisių prieinamumas. Pilietybė kaip politinės ir socialinės integracijos veiksnys. Socialinė sanglauda kaip sociologinio pažinimo objektas. Socialinės sanglaudos ir tautinio tapatumo sąsajos.
8. Šiuolaikinių visuomenių socialinė struktūra. Lietuvos visuomenės struktūravimasis.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Individualus darbas 50 proc., egzaminas 50 proc.

Pagrindinė literatūra

Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

1. Abbot, A. 1988. The System of Professions. An Essay on the Division of Expert Labor. The University of Chicago Press.
2. Berger-Schmitt, R. 2000. Social Cohesion as an Aspect of the Quality of Societies: Concept and Measurement. Mannheim: TSER Project, EU Reporting Working Paper 14.
3. Bourdieu, P. 1984. Distinction: A social critique of the judgement of taste. Harvard University Press.
4. Chan, J., To, H., Chan, E. 2006. “Reconsidering Social Cohesion: Developing a Definition and Analytical Framework for Empirical Research”. Social Indicators Research , 75, 273-302.
5. Erikson, R. Goldthorpe, J.H. (1983). The constant flux: A study of class mobility in industrial societies Oxford University Press, Oxford.
6. Matulionis, A.V. 2016. Visuomenės socialinės struktūros tyrimo pjūviai// Lietuvos grupių socialinė kaita. – Vilnius, Lietuvos socialinių tyrimų centras.
7. Matulionis, A.V. 2014. Socialinės struktūros tyrimo kryptys//Filosofija. Sociologija“ T.25 Nr.4. – Vilnius, Lietuvos mokslų akademija.
8. Grusky, D.B. (ed.). 2018. social Stratification. Class, Race and Gender in Sociological Perspective. Routledge.
9. Morkevičius, V. Norkus, Z. 2012. Šiuolaikinės Lietuvos klasinė struktūra: neovėberiška analizė/ Sociologija. Mintis ir veiksmas 2 (31). [1] [2] [SEP]
10. Taljūnaitė, M. 2005. Pilietybė ir socialinė Europos integracija: monografija. – Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras.
11. Research in Social Stratification and Mobility. The Official Journal of the ISA RC28 on Social Stratification and Mobility (<http://www.journals.elsevier.com/research-in-social-stratification-and-mobility/>)

Papildoma literatūra

Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

12. Socialinis struktūrinimasis ir jo pažinimas [monografija] / Sudarytoja ir ats.red.M.Taljūnaitė. – Vilnius: Friskas, 1999. – 184 psl. [1] [2] [SEP]
13. Matulionis, A. V. Lietuvos visuomenės struktūravimasis // Filosofija.Sociologija. 2005, Nr.4, [1] [2] [SEP]p.44-52. [1] [2] [SEP]
14. Moksliniai straipsniai/kita akademinė literatūra pagal rengiamos disertacijos tematika iš mokslo žurnalų, esančių Scopus, Elsevier ar kitose duomenų bazėse

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Doc. dr. Rūta Brazienė

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC9015	6	LSMC	Sociologijos institutas	Regionų ir miestų tyrimo skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Regioninės plėtros teorijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Theories of regional development

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurse pristatomas dalyko objektas, regioninės plėtros tyrimų raida, svarbiausios industrinio ir post-industrinio laikotarpio regioninės plėtros teorijos. Tradicinės industrinio periodo regioninės plėtros teorijos (Išdėstymo, centro- periferijos, aglomeracijų ir kt.) ir jų šiandieninis taikymas. Post-industrinio periodo teorijos: Modernių regioninės plėtros teorijų svarbiausi akcentai; Industrinio rajono; Inovacinės aplinkos teorijos; Teritorinio kapitalo; Žinių „nuotėkių“, Vystymosi trajektorijos priklausomybės (Path dependancy) teorijos; Regioninių inovacinių sistemų; Trilypės spiralės (Triple helix) koncepcijos; Naujoji ekonominė geografija; Miestų regionų teorija; Regionų valdymo teorija. Kurso pabaigoje aptariamos Lietuvos regionų plėtros tendencijos siejant jas su anksčiau pristatytais teorijomis

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The object of the discipline, the evolution of the research of regional development, main theories of industrial and post-industrial period are presented during the course. Traditional regional development theories of industrial period and their contemporary application (Alonso, von Thunen, Weber, Marshal, Central place theory, Rostov, Inn, Centre-periphery, etc.). Theories of post-industrial period: Main aspects of modern theories of regional development; Industrial district, innovative milieu theories; Territorial capital, knowledge “Spillover”, Path dependency theories; Regional innovation systems, Triple helix concepts; The new economic geography; Theory of city-region; Theory of regional governance. The discipline is summarised discussing the main trends of regional development of Lithuania relating them to theories discussed before.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Regioninės plėtros teorijų dalykas leidžia susipažinti su teorijomis aiškinančiomis regionų raidos ir vystymo ypatumus. Tokios žinios yra būtinos doktorantams, analizuojantiems įvairius regioninės raidos aspektus.

Dalyko tikslai

Dalyku siekiama supažindinti studentus su egzistuojančiomis teorijomis, kurios įvairiais aspektais aiškina regionų vystymosi ir šalių regioninės raidos ypatumus. Siekiama, kad trečios pakopos studentai gebėtų atlikti savarankiškus, motyvuotus ir kokybiškus regioninius tyrimus įvairiose regioninės geografijos srityse.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Regioninio vystymo teorijų paradigų kaita. Šioje temoje aptariama regioninės plėtros teorijų evoliucija, pristatomos vyravusios paradigmos ir mokslinės tyrimų priegijos.
2. Industrinio periodo regioninės plėtros teorijos ir jų šiandieninis taikymas. Šioje temoje analizuojamos industrinio laikotarpio metu kurtos ir praktikoje taikytos teorijos. Aptariami joms būdingi bendrieji bruožai ir skirtumai.
3. Išdėstymo teorijos. Šioje temoje aptariami bendrieji išdėstymo teorijų principai, ypatumai, jų evoliucija ir šandienos taikymo galimybės.
4. Pramonės išdėstymo teorija. Šioje temoje pristatomos M. Weberio, Isard'o, Moses'o darbai skirti pramonės gamybos ir pramoninių objektų išdėstymo aiškinimui.
5. Žemės naudojimo išdėstymo teorijos. Šioje temoje pristatomos Von Thuneno ir W. Alonso darbai skirti apaiškinti žemės naudojimo skirtumams.

6. Industrinės aglomeracijos. Šioje temoje aptariamas A. Marshal'o darbai aiškinantys gamybinių aglomeracijų formavimąsi.
7. „Erdvinės konkurencijos“ teorija. Temoje pristatomos H. Hottelingo darbai aiškinantys paslaugų sektoriaus koncentravimosi teritorijoje ypatumus
8. Centrinų vietų teorija. Šioje temoje pristatomi pagrindiniai W. Christaler'io ir A. Liošo darbai, aiškinantys miestų išdėstymo principus ir ekonominio kraštovaizdžio formavimosi ypatumus.
9. Regioninės raidos ir evoliucijos teorijos. Temoje pristatomos W. Rostovo, Inn'o, Metropolio hinterlando, Centro-periferijos teorijos.
10. Post-industrinio periodo teorijų bruožai. Temoje nagrinėjama svarbiausi bendrieji teorijų, aiškinančių regioninės raidos ypatumus post industriniame laikotarpyje bruožai ir ypatumai.
11. Klasterių ir industrinių rajonų teorijos. Pristatomos svarbiausios teorijos akcentuojančios erdvinės koncentracijos svarbą gamybos vystymesi, Neo-Marshal'o modelio koncepcija.
12. Inovacinės teorijos. Šioje temoje analizuojamos mokymosi, inovacijų svarbą akcentuojančios teorijos (Inovacinės aplinkos (*Innovative mileu*), besimokančio regiono (*Learning region*), Regioninių inovacinių sistemų ir kt. koncepcijos.
13. Teritorinio kapitalo koncepcija. Pristatoma R. Camagni teorija pabrėžianti endogeninių resursų svarba vystymosi procese.
14. Žinių ir verslumo teorijos. Šioje temoje nagrinėjamos teorijos, akcentuojančios žinių kūrimo ir mainų bei verslumo priklausomybes. Pristatomos Žinių šaltinių (*Knowledge spillover*), Trilypės spiralės (Triple helix) ir kitos panašios koncepcijos.
15. Istorinės inercijos teorijos. Šioje temoje pristatomos teorijos akcentuojančios vystymosi istorinės inercijos svarbą (*Path dependancy*).
16. Naujoji ekonominė geografija. Pristatomos P. Krugman ir vėlesnių autorių darbai akcentuojantys erdvinės ekonominės analizės ir geografinių faktorių gamybos koncentravimosi procesuose svarbą.
17. Miestų regionų teorija. Temoje nagrinėjamos teorijos aiškinančios miestų evoliuciją į miestų regionus, jų struktūrinius pokyčius bei reikšmės globalioje ekonomikoje augimą.
18. Regionų valdymo teorija. Pristatomos teorijos aiškinančios teritorijų valdymo ypatumus bei jo reikšmę sėkmingai ūkio plėtrai (Augimo koalicijų (*Growth coalition*), režimų (*Regime*). teorijos
19. Lietuvos regionų plėtros ypatumai ir tendencijos. Temoje pristatomos pagrindinės Lietuvos regioninės raidos ypatybės (ekonominio vystymosi erdviniai ypatumai, miestų regionų plėtra, gyvenviečių sistemos transformacija ir kt.), siejant juos su anksčiau analizuotomis teorijomis

Studijų dalykas paremtas savarankiška literatūros šaltinių analize ir rengiamu rašto darbu, dėl kurio temos sutariama su dalyko dėstytoju.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Rašto darbas: 30 proc.
Egzaminas: 70 proc.

Rekomenduojama literatūra

Nr	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas
<i>Pagrindinė literatūra</i>		
1.	1997	Asheim, B., Isaksen, A.. Regional clusters and competiveness: the Norwegian case. <i>European Planning Studies</i> 5 (1). P: 65-76
2	1999	Balchin, N., Sykora, L. <i>Regional Policy and Planning in Europe</i> . London: Routledge
3	1991	Camagni, R.. Local „milieu“, uncertainty and innovation networks: towards a new dynamic theory of economic space. In Camagni, (ed) <i>Innovation networks: Spatial Perspectives</i> . P: 121-142. London Blackwell
4	2013	Camagni, R., Capello R. Regional Competitiveness and Territorial Capital: A Conceptual Approach and Empirical Evidence from the European Union. <i>Regional Studies</i> , 47 (9), 1383–1402, http://dx. doi. org/10. 1080/00343404. 2012. 681640
5	2016	Capello R. <i>Regional economics</i> . Routledge

6	2001	Cooke, P. . Regional Innovation Systems, Clusters, and the Knowledge Economy. <i>Industrial and corporate change</i> 10 (4). P: 945-974.
7	2003.	Dawkins. C.J. Regional Development Theory: Conceptual Foundations, Classic Works and Recent Developments <i>Journal of Planning Literature</i> Vol. 18, No.2.
8	2008	Etzkowitz, H. The Triple Helix: University-Industry-Government Innovation in Action. New York: Routledge.
9	1999	Fujita, Masahisa, Paul Krugman, and Anthony J. Venables. <i>The spatial economy: Cities, regions, and international trade</i> . Cambridge, MA: MIT Press.
10	2000	Jauhiainen, J. S. (). <i>Regional development and regional policy: European Union and the Baltic Sea region</i> . Turku: UT Publications.
11	1998	Keating, M. (). Is there a regional government in Europe? In Le Gales and C. Lequesne (eds) <i>Regions in Europe</i> . P: 11-29. London: Routledge
12	1991	Krugman. (). <i>Geography and trade</i> . Cambridge, MA: MIT. Press
13	2002	Liebowitz, S. (). <i>Re-thinking the Network Economy</i> . Texas University
14	1997	Morgan, K. (). The learning region: institutions, innovation and regional renewal. <i>Regional studies</i> 31. P: 491-503.
15	2005	Parr, J. B. (). Perspectives on the City Region. <i>Regional studies</i> 39 (5). P: 555-566.
16.	1997	Storper, M. (). <i>The regional world: territorial development in a global economy</i> . New York: Guilford Press.
17.	1999	Parr, John B. Growth pole strategies in regional economic planning, a retrospective view, Part 1. Origins and advocacy. <i>Urban Studies</i> 36: 1195-1215.
18.	2020	Beer A., McEnzie F., Blazek J., Sotorauta M., Ayres S. (2020) Every place matters: towards effective place based policy. Regional studies association.

Papildoma literatūra

1	2008	Camagni, R.. Towards a Concept of Territorial Capital. R. Capello, R. Camagni, B. Chizzolini, U. Fratesi. <i>Modelling regional scenarios for the enlarged Europe</i> , Springer, Berlin,.
2	1993	Enright, M. . The determinants of geographic concentration of industry. <i>Working paper</i> 93 – 052. Cambridge, MA: Harvard Business School.
3	2000	Kavaliauskas, P. . Regioninės politikos problema Lietuvoje. <i>Geografija</i> . 36 (1). P: 39 – 48.
4	1986	Paasi, A. . Institutionalization of regions. <i>Fennia</i> 164 (1).
5	1998	Smouts, M. The region as the new imagined community. In <i>Regions in Europe</i> . P: 30-38. London: Routledge
6	2000	Social and economic cohesion, Agenda (2000 Volume I, Part One: Policies of the Union), http://europa.eu.int/comm/dg1a/agenda2000/en/strong/12.htm .
7	1981	Šešelgis, K. K voprosu metodologii prognozирования sistem rasselenija Litovskoi SSR. <i>Problemi razvitija sistemy rasselenija I rajonnoi planirovki v respublike</i> . Vilnius.
8	2000	Weihe-Lindeborg, L. Europe of regions – growing reality. In <i>Structural Change of Europe. Innovative cities and regions</i> . P: 6-15. Hagbarth publications.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Dr. Donatas Burneika, Lietuvos socialinių mokslų centras

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC9017	6	Lietuvos socialinių mokslų centras	Sociologijos institutas	-

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Amžius ir senėjimas šiuolaikiniame sociologiniame diskurse

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Age and Aging in Contemporary Sociological Discourse

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Studijų dalyko tikslas – taikant įvairias sociologines teorines perspektyvas ir atsižvelgiant į skirtingus vietos ir laiko kontekstus paaiškinti amžiaus ir senėjimo sampratą bei patyrimą. Pirmoji studijų dalyko dalis skiriama amžiaus ir senėjimo sampratos teorinių interpretacijų įvairovės bei tyrimo metodų atskleidimui – suteikiami teoriniai ir metodologiniai dalyko studijų pagrindai. Antroje dalyje nagrinėjamos aktualios amžiaus ir senėjimo sampratos ir patyrimo problemos modernioje visuomenėje.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The objective of the course is to explain the concept of ageing and age and their experiences by applying various sociological theoretical perspectives and taking into account the different contexts of time and place. The first part of the course discloses the diversity of theoretical interpretations of the concept of age and ageing and research methods, giving the study's theoretical and methodological bases. The second part deals with the perceptions and experiences of ageing and age in modern society.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Individo senėjimą veikia ne tik biologiniai ir psichologiniai veiksniai, sociologinė senėjimo perspektyva paaiškina kaip socialinės, ekonominės ir politinės jėgos formuoja individų senėjimo patirtį. Amžius ir senėjimas yra socialiai konstruojami - individų amžiaus ir senėjimo patirtis formuoja esami socialiniai institutai, su kuriomis jie susiduria per visą gyvenimą. Daugelyje pasaulio šalių vyksta ir demografinis gyventojų senėjimas, kas yra neišvengiama visuomenių žemo gimstamumo ir mirtingumo pasekmė ir gali būti vertinamas kaip žmonijos pasiekimas, tuo pat metu reikalaujantis adaptyvių visuomenės veiksmų (socialinių institutų pritaikymo pasikeitusiems aplinkybėms).

Dalyko tikslai

Sėkmingai išstudijavę šį dalyką doktorantai gebės:

1. Apibūdinti amžiaus ir senėjimo sociologinio interpretavimo problematiką suvokdami esmines sociologines paradigmas.
2. Šiuolaikiškai ir kritiškai analizuoti su individo amžiumi ir senėjimu susijusius reiškinius.
3. Inicijuoti empirinių tyrimų projektus ir pasitelkti tinkamas teorines ir metodologines priemones sprendžiant amžiaus ir senėjimo sampratos bei patyrimo iššūkius modernioje visuomenėje.
4. Skleisti žodžiu ir raštu įgytas teorines žinias akademinėi bendruomenei ir visuomenei.
5. Savarankiškai plėsti ir atnaujinti sukauptas amžiaus ir senėjimo sociologines teorines ir metodologines įžvalgas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I. Amžiaus ir senėjimo teorinės sociologinės perspektyvos.

1. Funkcionalizmo paradigmos senėjimo teorijos: atsitraukimo teorija; aktyvumo teorija; tęstinumo teorija; vaidmenų teorija; stratifikacijos pagal amžių teorija; amžiaus integracijos teorija; modernizacijos teorija; vyresnio amžiaus žmonių subkultūros teorija; gyvenimo raidos teorinė perspektyva.
2. Konflikto paradigmos senėjimo teorijos: Kaupiamosios nelygybės teorija; Politinės ekonomikos perspektyva; Feminizmo teorinė perspektyva; Kritinės gerontologijos perspektyva.
3. Simbolinės sąveikos paradigmos teorijos: stigmatizavimo arba etikečių klijavimo teorija.
4. Racionalaus pasirinkimo paradigmos teorijos: Mainų teorija.
5. Socialinio konstravimo teorijos aiškinančios amžių.
6. Kartų santykius aiškinančios sociologinės teorijos: konflikto, solidarumo, ambivalencijos ir kt.

7. Sociogerontologinių tyrimų metodai.

II Individo ir demografinis senėjimas, socialiniai institutai ir visuomeninis atsakas.

8. Demografinis gyventojų senėjimas Lietuvoje ir pasaulyje: veiksniai, būklė, iššūkiai

9. Vyresnio amžiaus žmonių vieta ir vaidmuo darbo rinkoje

10. Senėjimas ir socialinė intervencija: gyvenimo raidos perspektyva.

11. Mokymosi visą gyvenimą strategijos įgyvendinimas.

12. Vyresnio amžiaus žmonių pilietinis aktyvumas ir teisių užtikrinimas Lietuvoje ir kitose šalyse.

13. Amžizmas: apibrėžimas, veiksniai, poveikis, įveikimo strategijos.

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Taikomas kaupiamasis studijų pasiekimų vertinimas susidedantis iš šių dalių:

1. Individualus rašto darbas: kritinė, tikslinė mokslinės literatūros apžvalga su disertacijos tematika susijusia tema (parengta naujausios mokslinės literatūros pagrindų). Apimtis: 1 a.l. ± 20 proc. – 40 proc. įvertinimo.

2. Žodinis pranešimas: vienos iš dalyko temų parengimas ir pristatymas žodžiu doktorantų seminaro / skyriaus susirinkimo ar kt. viešo renginio metu. – 30 proc. įvertinimo.

3. Egzaminas – 30 proc. įvertinimo.

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas	Egzempliorių skaičius bibliotekose arba nuoroda į el. šaltinį
Pagrindinė literatūra			
1.	2016	Bengtson, V.L.; Gans D.; Putney N.; Silverstein M. (Eds.) Handbook of theories of aging. 3rd ed. New York (N.Y.) : Springer	LSMC Sociologijos instituto resursas
	2016	Baars, J., Dannefer, D., Phillipson, C., & Walker, A. (2016). Aging, globalization and inequality: The new critical gerontology. Routledge.	LSMC Sociologijos instituto resursas
	2016	George, L. K.; Ferraro k. (Eds.) Handbook of Aging and the Social Sciences. 8th ed, Amsterdam [etc.] : Elsevier Academic Press, 2015.	VDU: Prieinamas internete
	2021	Moody, Harry R (2021). Aging: Concepts and Controversies. (10th Edition). California: Pine Forge Press	LSMC Sociologijos instituto resursas
Papildoma literatūra			
1.	2019	Ayalon, L., Dolberg, P., Mikulionienė, S., Perek-Białas, J., Rapolienė, G., Stypinska, J., ... & de la Fuente-Núñez, V. (2019). A systematic review of existing ageism scales. <i>Ageing research reviews</i> , 54, 100919.	https://www.sciencedirect.com/
	2020	Marques, S., Mariano, J., Mendonça, J., De Tavernier, W., Hess, M., Naegel, L., ... & Martins, D. (2020). Determinants of ageism against older adults: a systematic review. <i>International journal of environmental research and public health</i> , 17(7), 2560.	https://www.mdpi.com/1660-4601/17/7/2560?type=check_update&version=2
	2019	Burnes, D., Sheppard, C., Henderson Jr, C. R., Wassel, M., Cope, R., Barber, C., & Pillemer, K. (2019). Interventions to reduce ageism against older adults: A systematic review and meta-analysis. <i>American Journal of Public Health</i> , 109(8), e1-e9.	https://ajph.aphapublications.org/doi/pdf/10.2105/AJPH.2019.305123
	2018	Ayalon, L., & Tesch-Römer, C. (2018). <i>Contemporary perspectives on ageism</i> . Springer Nature.	https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-73820-8
	2012	Perek-Białas, J., Hoff, A. (Eds.); Sugareva, Marta; ... Mikulionienė, Sarmitė. Developing the "Sociology of Aging" : To Tackle the Challenge of Ageing Societies in Central and Eastern. Kraków : Jagiellonian University Press, 2012.	LSMC Sociologijos instituto resursas
	2011	Mikulionienė, S. <i>Socialinė gerontologija</i> . Vadovėlis. Vilnius: Mykolo Romerio leidybos centras, 2011.	VDU: biblioteka
	2021	Okunevičiūtė-Neveauskienė, L., Žalimienė, L., & Junevičienė, J. (2021). Kokio darbo pageidauja	https://www.lmaleidykla.lt/ojs/index.php/filosofija-

		jaunimas ir ką siūlo pagyvenusių žmonių globos sektorius. <i>Filosofija. Sociologija</i> , 32(2), 118-125.	sociologija/article/download/4411/3542?inline=1
	2018	Lazutka, R., Poviliūnas, A., & Žalimienė, L. (2018). ESPN thematic report on inequalities in access to healthcare: Lithuania.	https://epublications.vu.lt/object/elaba:32408064/
	2011	Gedvilaitė-Kordušienė, M. <i>Tarpgeneraciniai santykiai ir juos lemiantys veiksniai</i> . Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, sociologija (05 S), Vilniaus universitetas, Lietuvos socialinių tyrimų centras. Vilnius, 2011 [Rankraštis].	https://www.elaba.lt

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

<p>Prof. dr. Sarmitė Mikulionienė, Lietuvos socialinių mokslų centro Sociologijos institutas</p> <p>Prof. dr. Laimutė Žalimienė, Lietuvos socialinių mokslų centro Sociologijos institutas</p>
--

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
SOC 9018	6	VDU	SMF	Sociologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Socialiniai sąjūdžiai ir protesto veiksmai

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Social movements and protest

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šiame kurse nagrinėjamos socialinių sąjūdžių ir kolektyvinių veiksmų teorijos, analizuojant šiuolaikinių socialinių sąjūdžių atvejus. Kurso tikslas – suteikti žinių apie socialinių sąjūdžių plėtrą, palaikymą ir (kartais) silpnėjimą bei pagilinti socialinių sąjūdžių analizės ir tyrimo įgūdžius. Kursas prasideda socialinių sąjūdžių teorijų studijomis, pabrėžiant socialinių sąjūdžių sampratos kaitą įvairiais istoriniais laikotarpiais. Paskaitos organizuojamos seminarų forma, kurių metu aptariami ir diskutuojami literatūros šaltiniai, pristatomi individualūs tyrimo projektai pasirinkta tema.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

This course focuses on theories of social movements and collective action through an examination of contemporary movements. The course aims to further understanding of social movements by examining how they develop, are sustained, and decline. The course begins by examining theories of social movements and the ways in which understanding of social movements has changed over time.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Socialiniai sąjūdžiai yra svarbi socialinės kaitos arena. Dalyvaujant socialiniuose sąjūdžiuose, kolektyviniuose veiksmuose ar pasipriešinimo politikoje, individai gali transformuoti socialines normas ir vertybės, konstruoti kolektyvines tapatybes, keisti teisės aktus bei stabdyti visuomenės interesus ignoruojančius verslo grupių veiksmus.

Dalyko tikslai

Analizuoti ir vertinti socialinių sąjūdžių vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje; suteikti žinių apie socialinių takoskyrų bei institucijų konfigūracijų įtaką socialinių sąjūdžių ir kolektyvinių veiksmų plėtrai, palaikymui ir (kartais) silpnėjimui, bei pagilinti socialinių sąjūdžių ir kolektyvinių veiksmų sėkmės ar pralaimėjimo analizės įgūdžius.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Socialinio sąjūdžių samprata. Klasikiniai ir naujieji socialiniai sąjūdžiai.
2. Socialinių sąjūdžių tyrimų metodai
3. Socialinių sąjūdžių stereotipai. Deprivacijos teorijos
4. Išteklių mobilizacijos ir politinio proceso teorijos
5. Mąstymo struktūrų mobilizacijos (angl. framing) ir kultūrinės teorijos
6. Socialinių medijų vaidmuo sąjūdžių ir kolektyvinių veiksmų mobilizacijai
7. Dalyvavimas socialiniuose sąjūdžiuose
8. Naujieji socialiniai sąjūdžiai: kolektyvinė tapatybė ir emocijos
9. Koalicijos ir transnacionaliniai socialiniai sąjūdžiai
10. Protesto ciklai. Protesto strategija ir taktika
11. Socialinių sąjūdžių sėkmės
12. Aktyvistų perspektyva socialinių sąjūdžių teorijose

Studijų pasiekimų įvertinimo kriterijai

Taikomas kaupiamasis studijų pasiekimų vertinimas susidedantis iš šių dalių: 1) individualus rašto darbas (40 % įvertinimo) kritinė, tikslinė mokslinės literatūros apžvalga su disertacijos tematika susijusia tema (parengta naujausios mokslinės literatūros pagrindų; apimtis: 40 000 spaudos ženklų su tarpais), 2) žodinis pranešimas (30 %) vienos iš dalyko temų parengimas ir pristatymas žodžiu doktorantų seminaro / skyriaus

Rekomenduojama literatūra

Nr.	Publikavimo metai	Leidinio (el. šaltinio) autoriai ir pavadinimas	Egzempliorių skaičius VDU bibliotekose arba nuoroda į el. šaltinį
<i>Pagrindinė literatūra</i>			
1.	2015	Jeff Goodwin and James M. Jasper <i>The Social Movements Reader: Cases and Concepts</i> , (eds. 3 rd Ed.,. Oxford: Wiley Blackwell.	1
2	2020	C. Tilly. <i>Social Movements, 1768-2018</i> . Routledge.	1
3	2014	Donatella della Porta (ed.) <i>Methodological Practices in Social Movement Research</i> , edited by Oxford: Oxford University Press.	1
4	2022	B. Bringel & G. Peyers (eds). <i>Social Movements and Politics in Global Pandemic</i> . Bristol University Press	1
5	2019	P. Almeida. <i>Social Movements: The Structure of Collective Mobilization</i> . University of California Press	1
6	2020	D. della Porta & M. Diani <i>Social Movements. An Introduction</i> . Wiley - Blackwell	1
7	2022	Ellen Carnaghan, Kathryn E. Kuhn. <i>Power and Protest at an American University: No Confidence, No Fear</i> . Routledge.	1
8	2022	M. Pinard. <i>Nationalist Movements Explain: Comparisons from Canada, Belgium, Spain, Switzerland</i> .	1
9	2019	D. Brown. „Protest, Media Coverage and Hierarchy of Social Struggle“. <i>The International Journal of Press</i> .	1
10	2013	van Stekelenburg, Jacqueliën and Bert Klandermans. “The Social Psychology of Protest.” <i>Current Sociology</i> , 61(5-6): 886-905.	1
<i>Papildoma literatūra</i>			
1.	2020	J. Grote, C. Wagemann. <i>Social Movements and Organized Labour: Passions and Interests</i> . Routledge.	1
2	2005	Bevington, Douglas. and Chris Dixon. “Movement-Relevant Theory: Rethinking Social Movement Scholarship.” <i>Social Movement Studies</i> 4: 185–208.	1
3	2004	Flacks, Richard. “Knowledge for What? Thoughts on the State of Social Movement Studies.” in <i>Rethinking Social Movements</i> , edited by J. Goodwin and J. M. Jasper. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.	1
4	2020	Sabrina Zajak, Sebastian Haunss. <i>Social Stratification and Social Movements: Theoretical and Empirical Perspectives on an Ambivalent Relationship</i> . Routledge.	1
5	2022	Hank Johnston, Pamela Oliver. <i>Racialized Protest and the State: Resistance and Repression in a Divided America</i> . Routledge.	1
6	2016	Staggenborg, Suzanne and Howard Ramos. “The Protest Cycle of the 1960s” Chapter 4 in <i>Social Movements</i> , 3 rd Ed. Toronto: Oxford University Press.	1

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Doc. dr. Jūratė Imbrasaitė

STUDIJŲ DALYKO / MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Fakultetas	Katedra
SOC 9019	6	LSMC	Sociologijos institutas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Gerovės valstybės raida, problemos bei perspektyvos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Welfare state development, problems and future prospects

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurse pristatomos pagrindinės gerovės valstybės raidą aiškinančios teorinės prieigos, gerovės valstybės tipologijos, šiuolaikinės gerovės valstybės raidos problemos. Siekiama atskleisti naujausius pokyčius gerovės valstybės srityje ir tų pokyčių priežastis. Kurse analizuojamas globalizacijos, Europos integracijos, migracijos, šeimos deinstitutionalizacijos poveikis gerovės valstybei. Didelis dėmesys skiriamas gerovės valstybės raidai Skandinavijos ir Baltijos šalyse. Pristatomi socialinės politikos pokyčiai Vidurio ir Rytų Europoje ir Azijos šalyse. Aptariamos tokios koncepcijos kaip „socialinis investavimas“, „produktyvi gerovės valstybė“, „inovacijos“ socialinės politikos srityje; analizuojamas klimato kaitos poveikis socialinei politikai, Covid pandemijos iššūkiai bei su gyventojų senėjimu susijusios problemos.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course presents the main theoretical approaches explaining the development of the welfare state, the typology of the welfare state, and the problems of the modern development of the welfare state. The aim is to reveal the latest changes in the field of the welfare state and the reasons for those changes. The course analyzes the impact of globalization, European integration, migration, family deinstitutionalization on the welfare state. Great attention is paid to the development of the welfare state in the Scandinavian and Baltic countries. Changes in social policy in Central and Eastern Europe, Asian countries are presented. Concepts such as "social investment", "productive welfare state", "innovation" in the field of social policy are discussed; the impact of climate change on social policy, the challenges of the Covid pandemic, and problems related to the aging of the population are analyzed.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas aktualus doktorantams, kurie domisi palyginamosiomis socialinės politikos ir gerovės valstybės studijomis.

Dalyko tikslai

Kursas siekia atskleisti bei paaiškinti naujausius pokyčius gerovės valstybės srityje Europoje ir pasaulyje.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Įvadas. Kurso dalyviams paaiškinamas dalyko tikslas, pristatomos pagrindinės temos, supažindinama su darbo eiga.
2. Gerovės valstybės raida Europoje: praeitis, dabartis ir ateitis. Šioje temoje analizuojamos istorinės, ekonominės, politinės gerovės valstybės atsiradimo priežastys. Naujos ir senos gerovės valstybės raidą aiškinančios teorinės prielaidos ir gerovės valstybės modeliai. Skaitytojai supažindinami su pagrindinėmis ir naujausiomis gerovės valstybės raidą aiškinančiomis teorijomis bei naujausiomis tipologijomis.
3. Skandinaviškas gerovės valstybės modelis. Tema atsako į klausimus: kuo ypatingas Skandinaviškas modelis? Kodėl jis negali būti perkeltas į kitas šalis? Ar jis tvarus globalizacijos ir Europeizacijos epochoje?
4. Gerovės valstybės raida Vidurio ir Rytų Europoje. Analizuojami iššūkiai, kuriuos patiria socialinės politikos sistemos Vidurio ir Rytų Europos šalys, siekiama atskleisti tų iššūkių priežastis.

5. Migracija ir socialinė politika. Skaitytojai supažindinami su migracijos poveikiu socialinės politikos raidai išsivysčiusiose bei besivystančiose šalyse. Analizuojamos sąvokos: socialinis dempingas, socialinis turizmas, laisvas darbo jėgos judėjimas.

6. Socialinis investavimas ir produktyvi gerovės valstybė. Tema gvildena šiuos klausimus: Kokios gerovės valstybės mums reikia šiandien? Kaip naujos technologijos, investavimas į šveitimą, mokymąsi visą gyvenimą gali prisidėti prie gerovės valstybės plėtros? Produktyvi gerovės valstybė ar protekcionistinė?

7. Šeimos politika skirtinguose gerovės valstybės modeliuose. Analizuojami tokie socialinės politikos iššūkiai kaip gyventojų senėjimas, išlaidų pensijoms ir sveikatos apsaugai didėjimas, šeimos deinstytucionalizacija, individualizacija.

8. Baltijos šalių gerovės valstybės raida ir perspektyvos. Tema analizuoja: Kuo ypatingos Baltijos šalys? Kokia linkme ir kodėl vystosi jų gerovės valstybių sistemos? Ar „senos“ ir „naujos“ gerovės valstybės teorijos ir tipologijos gali paaiškinti pokyčius Baltijos šalyse?

9. Socialinė politika Azijos šalyse. Tema supažindina ir analizuoja socialinės politikos ypatumus bei iššūkius Azijos šalyse.

10. Būsto politika -sudėtinė gerovės valstybės dali. Tema analizuoja būsto politikos vietą gerovės valstybės sistemoje, jos svarbą gyventojų gerovei ir pasitenkinimui gyvenimu.

11. Klimato kaita ir socialinė politika. Tema analizuoja šiuos klausimus: Ar klimato kaita reali gresmė socialinės politikos stabilumui? Kokios jos pasekmės?

12. Covid pandemija ir socialinė politika. Tema analizuoja Covid pandemijos poveikį socialinės politikos raidai Vidurio ir Rytų Europos šalyse.

Studijų pasiekimų vertinimas

Rašto darbas 50 proc. Egzaminas 50 proc.

Pagrindinė literatūra

Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai

Aidukaite, J. and Navicke, J. (2022) 'The evolution of social policy research in Central and Eastern Europe', in: Kenneth Nelson, Rense Nieuwenhuis, and Mara Yerkes (eds), *Social policy in changing European societies*, Edward Elgar Publishing, pp. 154-170.

<https://www.elgaronline.com/view/book/9781802201710/book-part-9781802201710-18.xml>

Jolanta Aidukaite, Stein Kuhnle and Sven Hort (eds.) (2021) *CHALLENGES TO THE WELFARE STATE: FAMILY AND PENSION POLICIES IN THE BALTIC AND NORDIC COUNTRIES*. 'New Horizons in Social Policy' series. Edward Elgar Publishing.

<https://www.e-elgar.com/shop/gbp/challenges-to-the-welfare-state-9781839106101.html>

Aidukaite, J., Hort, S. and Ainsaar, M. (2021). 'Ageing and the welfare state: current trends in welfare policies on ageing in the Baltic and Nordic countries – an explorative overview', *Journal of Baltic Studies*, 53 (2), pp. 147-167.

Aidukaite, J., Saxonberg, S., Szelewa, D., Szikra, D. (2021) 'Social Policy in the Face of a Global Pandemic: Policy Responses to the Covid-19 Crisis in Central and Eastern Europe', *Social Policy & Administration*, 55 (2): 358-373. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/spol.12704>

Aidukaite, J. and Blaziene, I. (2021) 'Longer working lives – what do they mean in practice. A case of the Baltic countries', *International Journal of Sociology and Social Policy*, Vol. 42 No. 5/6, pp. 526-542. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJSSP-02-2021-0049/full/html>

Jolanta Aidukaite and Donata Telisaukaite-Cekanavice (2020) 'The Father's Role in Child Care in Lithuania and Sweden: Experts' Views and Citizens' Evaluation of Parental Leave Policies', *Social Inclusion* 8 (4): 81-91. DOI: <http://dx.doi.org/10.17645/si.v8i4.2962>

Aidukaite, J. and Hort, S. (2019) 'Editorial introduction: Baltic states after the crisis? The transformation of the welfare system and social problems', *Journal of Baltic Studies* 50 (1): 1-6. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01629778.2019.1571754>

Aidukaite, J. (2019) 'The welfare systems of the Baltic States following the recent financial crisis of 2008/2010: expansion or retrenchment?', *Journal of Baltic Studies* 50 (1): 39-58.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01629778.2019.1570957>

Aidukaitė, J. (4 a.l.), Lipnevič, A., Nefas, S., Narkevičiūtė, A., Anulytė, F. (2014) *Būsto politika ir visuomenės iniciatyvos mieste* (Lietuvos socialinių tyrimų centras: Vilnius). ISBN 978-9955-531-47-0
https://lsc.lt/download/Busto_politika_visas.pdf

Aidukaite, J., Bogdanova, N., Guogis, A. *Gerovės valstybės raida Lietuvoje: mitas ar realybė?* (Lietuvos socialinių tyrimų centras: Vilnius). 2012.

Carmel, E., Cerami, A. and Papadopoulos, T. *Migration and welfare in the new Europe: Social protection and the challenges of integration* (Bristol: Policy Press). 2011.

Kuitto, K. (2016), *Post-communist welfare states in European context. Patterns of welfare policies in Central and Eastern Europe*, Massachusetts, USA: Edward Elgar Publishing.

Grødem, A. S. (2017), 'Family-oriented policies in Scandinavia and the challenge of immigration', *Journal of European Social Policy*, 27(1), 77–89

Hemerijck, A. (2017) *The Uses of Social Investment*. Oxford University Press.

Jing, T., Kuhnle, S. Pan, Y., Chen, S. (eds.) (2019), *Ageing Welfare and Social Policy: China and the Nordic Countries in Comparative Perspective*. Cham, Switzerland: Springer.

Yerkes, A. M. and J. Javornik (2018), 'Creating capabilities: childcare policies in comparative perspective', *Journal of European Social Policy*, 1-16.

Javornik, J. (2014), 'Measuring State de-familialism: Contesting post-socialist exceptionalism', *Journal of European Social Policy*, 24 (3), 240-257.

Javornik, J. and A. Kurowska (2017), 'Work and Care Opportunities under Different Parental Leave Systems: Gender and Class Inequalities in Northern Europe', *Social Policy Administration*, 51 (4), 617-637.

Sainsbury, D. (2018), 'Policy constructions, immigrants' social rights and gender: The case of Swedish childcare policies', *Journal of European Social Policy*, 1-15.

Saraceno, Ch. (2017), 'Varieties of familialism: Comparing four southern European and East Asian welfare regimes', *Journal of European Social Policy*, 26 (4), 314-326.

Kemeny, J. (2001) 'Comparative housing and welfare: Theorizing the relationship', *Journal of Housing and the Built Environment*, 16, 53–70.

Kuhnle, S., P. Selle and S. E. O. Hort (eds) (2019), *Globalizing Welfare – an evolving Asian-European Dialogue*, Cheltenham: Edward Elgar.

Sainsbury, D. Immigrants' social rights in comparative perspective: welfare regimes, forms in immigration and immigration policy regimes. *Journal of European Social Policy* Vol 16 (3): 229-244. 2006.

Gough, Ian (2013) Climate change, social policy, and global governance. *Journal of International and Comparative Social Policy*, 29 (3). pp. 185-203. ISSN 2169-9763 DOI: 10.1080/21699763.2013.852128

William F Lamb et al 2020 What are the social outcomes of climate policies? A systematic map and review of the ex-post literature Environ. Res. Lett. 15 113006 <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/abc11f/pdf>

Papildoma literatūra

Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai

Aidukaite, J. (2014) 'Housing policy regime in Lithuania: towards liberalization and marketization', *GeoJournal*, 79: 421-432. doi:10.1007/s10708-014-9529-y

Arts, W. and Gelissen, J. „Three Worlds of Welfare Capitalism or More? A State-of-the-Art Report“, *Journal of European Social Policy*, 12(2): 137–158. 2002.

Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press.

Gough, I., Meadowcroft, J., Dryzek, J., Gerhards, J., Lengfeld, H., Markandya, A., Ortiz, R., „Climate Change and Social Policy: a Symposium“, *Journal of European Social Policy*, 18 (4): 325–344. 2008
Kuhnle, S. (ed.) *Survival of the European Welfare State*. London and New York: Routledge. 2000.

Sonja Blum, Johanna Kuhlmann, Klaus Schubert (2020) *The Handbook of European Welfare Systems*. Routledge. <https://www.routledge.com/Routledge-Handbook-of-European-Welfare-Systems/Blum-Kuhlmann-Schubert/p/book/9781032176338>

Yeates, N. (ed.) *Understanding Global Social Policy*. Bristol: The Policy Press. 2008.

Studijų dalyko / modulio rengėjai / dėstytojai

Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	El. pašto adresas
Jolanta Aidukaitė	LSMC	Prof. Dr.	jolanta.aidukaitel@stc.lt

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

STUDIJŲ MODULIO PROGRAMA (SMP)

Modulio pavadinimas	Aplinkosaugos sociologija
Modulio kodas	S210D102
Modulis atestuotas iki	2026-09-01
Būtinai pasirengimas modulio studijoms	

Modulio tikslas

Kritiškai įvertinti naujausius aplinkosaugos sociologijos teorinius požiūrius ir empirikos interpretaciją, gebėti argumentuotai vystyti mokslinę diskusiją apie šiuolaikinės visuomenės vystymosi sąlygotą ekologinę krizę, jos socialines pasekmes ir galimus ekologinių problemų sprendimo kelius.

Siekiami modulio studijų rezultatai, tai koki studijų ir studentų pasiekimų vertinimo metodai

Eil. Nr.	Studijų rezultatai	Studijų metodai	Studentų pasiekimų vertinimo metodai
1.	Kritiškai įvertinti naujus teorinius aplinkosaugos sociologijos darbus, susieti juos su platesnėmis socialinių teorijų raidos tendencijomis, rasti ir interpretuoti jų empirinį pagrindimą.	Koncepcijų žemėlapių sudarymas, Paskaita, Seminaras	Egzaminas komisijoje, Literatūros analizė (apžvalga)
2.	Gebėti integruoti socialinę-ekologinę teorinę priegai į socialinių reiškinių aiškinamuosius modelius (pvz., aiškinant tarptautinę migraciją, skurdą, klimato kaitą, visuomenės sveikatą ir t.t.)	Atvejo analizė (atvejo studijos), Paskaita, Problemų sprendimu grįstas mokymasis, Seminaras	Egzaminas komisijoje, Literatūros analizė (apžvalga), Savęs įsivertinimas
3.	Pagilintos mokslinio raštingumo bei analitinės kompetencijos, kiek tai susiję su socio-ekologinių reiškinių/procesų pažinimu, analize, tyrinėjimu ir aiškinimu.	Atvejo analizė (atvejo studijos), Konsultaciniai seminarai, Problemų sprendimu grįstas mokymasis	Literatūros analizė (apžvalga), Savęs įsivertinimas

Modulio aprašymas

Studentas geba analizuoti ir kritiškai diskutuoti, bei empirinės medžiagos interpretacijai taikyti naujausius teorinius požiūrius į šiuolaikinės visuomenės ekologinės krizės priežastis ir galimus kaitos scenarijus, ekologinius judėjimus, darnaus vystymosi paradigmą, antropoceno konceptą, aplinkosaugines nuostatas ir elgseną.

Modulio paskirtis

Universitetinių studijų lygmuo		Dalykų grupė
Pakopa	Rūšis	
Trečioji	Doktorantūros	Studijų krypties gilinimosi

Studijų kryptis, krypčių grupė pagal studijų kainų apskaičiavimo tvarką

1.1 Lingvistikos, literatūrologijos, kalbos studijų kryptys, istorijos, filosofijos, teologijos, paveldo studijų, religijos studijų, kultūros studijų, menotyros, ekonomikos, politikos mokslų, sociologijos, socialinio darbo, antropologijos, visuomeninės geografijos, informacijos paslaugų, komunikacijos, leidybos, žurnalistikos studijų kryptys, teisės, verslo ir viešosios vadybos studijų krypčių grupės.

Dalys (skyriniai) ir temos

Eil. Nr.	Pavadinimai
1.	Aplinkosaugos sociologijos pagrindinės perspektyvos ir raidos kryptys
2.	Aplinkosauginių problemų socialinis konstravimas

Eil. Nr.	Pavadinimai
3.	Aplinkosauginiai diskursai. Medijos ir aplinkosaugos komunikacija.
4.	Rizikos konstravimas
5.	Darnaus vystymosi paradigma ir socialinės trnasformacijos
6.	Aplinkosauginė elgsena ir aiškinamieji modeliai.

Žinių ir gebėjimų įvertinimo tvarka

Taikoma dešimtbalė kriterinė skalė ir kaupiamoji vertinimo schema. Modulio galutinį įvertinimą sudaro tarpinių atsiskaitymų ir galutinio atsiskaitymo pažymiai, juos padauginant iš svertinių koeficientų (procentinių dedamųjų) ir sandaugas susumuojant.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas	Leidinio KTU bibliotekoje		Ar yra KTU knygyne	Egz. sk. fakultete
		šifras	egz. sk.		
1.	Shah, S. H., Rodina, L., Burt, J. M., Greg, E. J., Chapman, M., Williams, S., ... & McDowell, G. (2018). Unpacking social-ecological transformations: Conceptual, ethical and methodological insights. <i>The Anthropocene Review</i> , 5(3), 250-265.			Ne	
2.	Lidskog, R., & Waterton, C. (2016). Anthropocene—a cautious welcome from environmental sociology?. <i>Environmental Sociology</i> , 2(4), 395-406.			Ne	
3.	Chernilo, D. (2017). The question of the human in the Anthropocene debate. <i>European Journal of Social Theory</i> , 20(1), 44-60.			Ne	
4.	Unruh, G. C. (2000). Understanding carbon lock-in. <i>Energy policy</i> , 28(12), 817-830.			Ne	
5.	Green European : environmental behaviour and attitudes in Europe in a historical and cross-cultural comparative perspective / edited by Audronė Telešienė and Matthias Gross. Abingdon : Routledge,	D215304	1	Ne	
6.	Keohane, R. O., & Victor, D. G. (2016). Cooperation and discord in global climate policy. <i>Nature Climate Change</i> , 6(6), 570-575.			Ne	
7.	Keohane, R. O., & Victor, D. G. (2011). The regime complex for climate change. <i>Perspectives on politics</i> , 9(1), 7-23.			Ne	
8.	Slimak, M. W., & Dietz, T. (2006). Personal values, beliefs, and ecological risk perception. <i>Risk analysis</i> , 26(6), 1689-1705.			Ne	
9.	Ekberg, M. (2007). The parameters of the risk society: A review and exploration. <i>Current sociology</i> , 55(3), 343-366.			Ne	
10.	Van der Linden, S. (2015). The social-psychological determinants of climate change risk perceptions: Towards a comprehensive model. <i>Journal of Environmental Psychology</i> , 41, 112-124.			Ne	
11.	Urry, J. (2013). <i>Societies beyond oil: Oil dregs and social futures</i> . Bloomsbury Publishing. Ch.: "Introduction" and last chapter "After easy Oil"			Ne	

Eil. Nr.	Pavadinimas	Leidinio KTU bibliotekoje		Ar yra KTU knygyne	Egz. sk. fakultete
		šifras	egz. sk.		
12.	Krupnik, S., Wagner, A., Koretskaya, O., Rudek, T. J., Wade, R., Mišák, M., ... & von Wirth, T. (2022). Beyond technology: A research agenda for social sciences and humanities research on renewable energy in Europe. <i>Energy Research & Social Science</i> , 89, 102536.			Ne	
13.	Cutter, S. L., Boruff, B. J., & Shirley, W. L. (2012). Social vulnerability to environmental hazards. In <i>Hazards vulnerability and environmental justice</i> (pp. 143-160). Routledge.			Ne	
14.	Adger, W. N., Dessai, S., Goulden, M., Hulme, M., Lorenzoni, I., Nelson, D. R., ... & Wreford, A. (2009). Are there social limits to adaptation to climate change?. <i>Climatic change</i> , 93(3), 335-354.			Ne	
15.	Bassett, T. J., & Fogelman, C. (2013). Déjà vu or something new? The adaptation concept in the climate change literature. <i>Geoforum</i> , 48, 42-53.			Ne	
16.	Catton Jr, W. R., & Dunlap, R. E. (1978). Environmental sociology: A new paradigm. <i>The american sociologist</i> , 41-49.			Ne	
17.	Stern, P. C., Dietz, T., Abel, T., Guagnano, G. A., & Kalof, L. (1999). A value-belief-norm theory of support for social movements: The case of environmentalism. <i>Human ecology review</i> , 81-97.			Ne	
18.	Guagnano, G. A., Stern, P. C., & Dietz, T. (1995). Influences on attitude-behavior relationships: A natural experiment with curbside recycling. <i>Environment and behavior</i> , 27(5), 699-718.			Ne	
19.	Hadler, M., Klösch, B., Schwarzingler, S., Schweighart, M., Wardana, R., & Bird, D. N. (2022). Surveying Climate-Relevant Behavior: Measurements, Obstacles, and Implications. Ch. 1.1 Sociology and climate research; Ch. 3. Life-Areas and How to Estimate Greenhouse Gas Emission Footprint; Ch. 6. The Multidimensionality of Consumption: Energy Lifestyles; Ch. 8 International Outlook and Conclusions			Ne	
20.	Mason, L. R., & Rigg, J. (2019). Climate change, social justice: Making the case for community inclusion. In <i>People and Climate Change</i> (pp. 3-19). Oxford University Press.			Ne	
21.	Oven, K., Wistow, J., & Curtis, S. (2019). Older people and climate change: Vulnerability and resilience to extreme weather in England. In <i>People and climate change</i> (pp. 68-83). Oxford University Press.			Ne	

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

STUDIJŲ MODULIO PROGRAMA (SMP)

Modulio pavadinimas	Informacinė visuomenė
Modulio kodas	S210D010
Modulis atestuotas iki	2026-09-01
Būtinasis pasirėngimas modulio studijoms	-

Modulio tikslas

Suteikti žinių apie informacinės visuomenės paradigą ir jos kritiką bei gebėjimų kritiškai analizuoti naujų informacinių komunikacinių technologijų poveikį visuomenei.

Siekiami modulio studijų rezultatai, taikomi studijų ir studentų pasiekimų vertinimo metodai

Eil. Nr.	Studijų rezultatai	Studijų metodai	Studentų pasiekimų vertinimo metodai
1.	Geba analizuoti ir vertinti informacinės visuomenės paradigmas.	Atvejo analizė (atvejo studijos), Diskusija, Individualus projektas, Konsultaciniai seminarai, Paskaita, Refleksyvus mokymasis, Seminaras	Egzaminas žodžiu, Individualus darbas
2.	Geba kritiškai analizuoti naujų informacinių komunikacinių technologijų poveikį visuomenei.	Atvejo analizė (atvejo studijos), Diskusija, Individualus projektas, Konsultaciniai seminarai, Refleksyvus mokymasis	Egzaminas žodžiu, Individualus darbas
3.	Geba numatyti ir vertinti informacinės visuomenės perspektyvas.	Atvejo analizė (atvejo studijos), Idėjų (minčių) žemėlapių sudarymas, Konsultaciniai seminarai	Egzaminas žodžiu, Individualus darbas
4.	Geba kritiškai mąstyti	Atvejo analizė (atvejo studijos), Konceptijų žemėlapių sudarymas	Egzaminas žodžiu

Modulio aprašymas

Kurse pristatoma informacinės visuomenės ištakų, sąlygų, istorijos ir vystymosi analizė, patekiama pagrindinių teoretikų, tokių kaip Daniel Bell, Anthony Giddens, Jurgen Habermas, Jean Baudrillard, Manuel Castells ir kitų, darbų kritinė analizė. Kurse taip pat aptariami skaitmenizacijos, atvirojo mokslo ir informacinių komunikacinių technologijų sklaidos procesai. Siekiama atskleisti interneto kaip pagrindinės infrastruktūros vaidmenį globalioje informacinėje visuomenėje ir jo sklaidos politinę, ekonominę, socialinę ir kultūrinę reikšmę bei grėsmes.

Modulio paskirtis

Universitetinių studijų lygmuo		Dalykų grupė
Pakopa	Rūšis	
Trečioji	Doktorantūros	Studijų krypties gilinimosi

Studijų kryptis, kryptių grupė pagal studijų kainų apskaičiavimo tvarką

1.1 Lingvistikos, literatūrologijos, kalbos studijų kryptys, istorijos, filosofijos, teologijos, paveldo studijų, religijos studijų, kultūros studijų, menotyros, ekonomikos, politikos mokslų, sociologijos, socialinio darbo, antropologijos,

visuomeninės geografijos, informacijos paslaugų, komunikacijos, leidybos, žurnalistikos studijų kryptys, teisės, verslo ir viešosios vadybos studijų kryptų grupės.

Dalys (skyriniai) ir temos

Eil. Nr.	Pavadinimai
1.	Įvadas į dalyką.
2.	Informacinės visuomenės konceptualizacija.
3.	Informacijos konceptualizacija ir specifika.
4.	Informacinės visuomenės istorinės ištakos bei formavimosi sąlygos: post-industrinė visuomenė, technologinė visuomenė
5.	Informacinė visuomenė ir post-moderniosios teorijos.
6.	Informacinė visuomenė, hibridizacija ir medijos.
7.	Informacinės technologijos ir tinklaveikos visuomenė.
8.	Informacinių komunikacinių technologijų sklaida.
9.	Informacinių komunikacinių technologijų sklaidos veiksniai.
10.	Informacinių technologijų netolygi sklaida ir skaitmeninė atskirtis.
11.	Atvirasis mokslas ir atviroji prieiga
12.	Virtualūs ryšiai ir bendravimas: naujos bendravimo rūšys, bendravimas virtualioje erdvėje, susietumas
13.	Virtualios bendruomenės. Virtualusis socialinis kapitalas.
14.	Virtuali kultūra: virtualios kultūros specifika ir asmens tapatybės pokyčiai virtualioje erdvėje.
15.	Asmeninės informacijos ir duomenų saugumas internete. Kibernetiniai nusikaltimai.
16.	Informacinės visuomenės perspektyvos.

Žinių ir gebėjimų įvertinimo tvarka

Taikoma dešimtbalė kriterinė skalė ir kaupiamoji vertinimo schema. Modulio galutinį įvertinimą sudaro tarpinių atsiskaitymų ir galutinio atsiskaitymo pažymiai, juos padauginant iš svertinių koeficientų (procentinių dedamųjų) ir sandaugas susumuojant.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas	Leidinio KTU bibliotekoje		Ar yra KTU knygyne	Egz. sk. fakultete
		šifras	egz. sk.		
1.	Citizen Participation in the Information Society: Comparing Participatory Channels in Urban Development (2022). Springer Nature.			Ne	
2.	Digitalization: Approaches, Case Studies, and Tools for Strategy, Transformation and Implementation (2021). Eds Daniel R. A. Schallmo, Joseph Tidd, Springer.			Ne	
3.	The Information Society Reader (2020). Eds. Raimo Blom, Erkki Karvonen, Harri Melin, Kaarle Nordenstreng, Ensio Puoskari, Frank Webster. Routledge.			Ne	
4.	Miedema, F. (2022). Open Science: the Very Idea, Springer.			Ne	
5.	Dėstytojo sudaryti skaitiniai (2022).			Ne	

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas
1.	TikTok Cultures in the United States (2022). Edited By Trevor Boffone, Routledge
2.	William J. Martin (2017). The Global Information Society.
3.	Gunilla Bradley (2017). The Good ICT Society: From Theory to Actions

Užsiemimams reikalingos auditorijos (patalpos), techninė bazė ir programinė įranga

Užsiemimo tipas	Auditorijos (patalpos) tipas	Nominalus vietų skaičius auditorijoje	Būtina įranga / pastabos
Teorija	(Klasikinė) auditorija	10	
Praktika	(Klasikinė) auditorija	10	

Dėstytojas

Pareigos		Vardas, pavardė
Atsakingas dėstytojas	profesorius	Eglė BUTKEVIČIENĖ

Padalinys

Pavadinimas		Kodas	Indėlis, %
Atsakingas padalinys	Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų akademinis centras	1241	100

Dėstomoji kalba

Rudens semestre:	Lietuvių, Anglų
Pavasario semestre:	Lietuvių, Anglų

Vedimo forma

Eil. Nr.	Vedimo forma	Semestras		Struktūra					Iš viso val.	Kred.
				Paskaitų	Pratybų	Laboratorinių darbų	Seminarų	Savarankiško darbo		
1.	Pagrindinė	R	P	16	16	0	32	96	160	6

Vedimo forma: pagrindinė

Studijų organizavimo būdas

Mišrusis	daugiau kaip 25% studijų modulio akademinį užsiemimą organizuojama kontaktiniu būdu fizinėje erdvėje ir daugiau kaip 25% akademinį užsiemimą organizuojama nuotoliniu būdu virtualiojoje erdvėje.
----------	---

Atsiskaitymas už savarankišką darbą

Atsiskaitymo forma	Galutinis atsiskaitymas	Temos (-ų) Nr.	Iš viso, val.	Įtaka paž., %	Užduoties pateikimo (*) ir atsiskaitymo savaitė (0)																
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17-20
Individualus darbas		1-16	48	50	*																0
Egzaminas žodžiu	√	1-14	48	50	*																0
Iš viso:		96	100																		

Studentų pasiekimų vertinimo strategija

Atsiskaitymo forma	Atsiskaitymo savaitė	Vertinimo kriterijai
Individualus darbas	16	<ul style="list-style-type: none"> Įžvalgų tikslumas ir aiškumas. Analizės kokybė (turinio kokybė, aiškumas, analizės išsamumas)
Egzaminas žodžiu	17	<ul style="list-style-type: none"> Atsakymų tikslumas ir kokybė. Kalbos vartojimas (kalba aiški, taisyklinga, naudojama profesinė kalba). Atsakymų išsamumas (su pavyzdžiais, demonstruojant gilų ir pilną temos išmanymą).

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

STUDIJŲ MODULIO PROGRAMA (SMP)

Modulio pavadinimas

Mokslas, technologija ir visuomenės kaita

Modulio kodas

S211D001

Modulis atestuotas iki

2026-09-01

Būtinai pasiruošimas modulio studijoms

Modulio tikslas

Suteikti žinių ir analizės gebėjimų apie svarbiausius socialinius bei institucinius mokslo ir technologijų raidos bruožus ir principus.

Siekiama modulio studijų rezultatai, taikomi studijų ir studentų pasiekimų vertinimo metodai

Eil. Nr.	Studijų rezultatai	Studijų metodai	Studentų pasiekimų vertinimo metodai
1.	Geba analizuoti svarbiausius socialinius bei institucinius mokslo ir technologijų raidos bruožus.	Diskusija, Refleksyvus mokymasis, Seminaras	Egzaminas žodžiu, Individualus darbas
2.	Gebėti suprasti ir taikyti mokslo ir technologijos raidos analizės principus.	Diskusija, Refleksyvus mokymasis, Seminaras	Egzaminas žodžiu, Individualus darbas
3.	Geba taikyti analitinio ir kritinio mąstymo įgūdžius nagrinėjant mokslo ir technologijos kaitos procesus.	Diskusija, Konsultaciniai seminarai	Egzaminas žodžiu, Individualus darbas
4.	Gebėti kritiškai mąstyti	Idėjų (minčių) žemėlapių sudarymas, Individualus projektas	Individualus darbas

Modulio aprašymas

Kursas integruoja sociologinius bei istorinius, ekonominius, filosofinius, vadybinius ir politikos požiūrius į mokslo bei technikos raidą. Šiame kurse nagrinėjama mokslo ir technologijų politika, ilgųjų bangų teorija, mokslinės-technologinės ir industrinės kaitos, socialinių-institucinių permainų, socialinės-kultūrinės teorijos kritinė analizė. Kurse analizuojamas socialinis technologinės rizikos suvokimas, piliečių mokslas, pasitikėjimas mokslu, visuomenės dalyvavimas ir technologijų vertinimas.

Modulio paskirtis

Universitetinių studijų lygmuo		Dalykų grupė
Pakopa	Rūšis	
Trečioji	Doktorantūros	Studijų krypties gilinimosi

Studijų kryptis, kryptių grupė pagal studijų kainų apskaičiavimo tvarką

1.1 Lingvistikos, literatūrologijos, kalbos studijų kryptys, istorijos, filosofijos, teologijos, paveldo studijų, religijos studijų, kultūros studijų, menotyros, ekonomikos, politikos mokslų, sociologijos, socialinio darbo, antropologijos, visuomeninės geografijos, informacijos paslaugų, komunikacijos, leidybos, žurnalistikos studijų kryptys, teisės, verslo ir viešosios vadybos studijų kryptių grupės.

Dalys (skyriai) ir temos

Eil. Nr.	Pavadinimai
1.	Įvadas į dalyką. Supažindinama su dalyko studijų tvarka ir turiniu, atsiskaitymu, vertinimo kriterijais.
2.	Sociologiniai požiūriai į mokslo raidą.
3.	Modernaus mokslo ir technologijų istorinė raida
4.	Mokslo revoliucijų struktūra. Mokslinio pažinimo paradigmos
5.	Socialinis technologinės rizikos suvokimas

Eil. Nr.	Pavadinimai
6.	Mokslo ir technologijų politika. Nacionalinės ir tarptautinės mokslo politikos principai
7.	Visuomenės dalyvavimas ir pasitikėjimas mokslu
8.	Piliečių mokslo pagrindiniai principai
9.	Mokslo bei technologijų plėtros etinės ir moralinės dilemos
10.	Naujų technologijų poveikis visuomenei

Žinių ir gebėjimų įvertinimo tvarka

Taikoma dešimtbalė kriterinė skalė ir kaupiamoji vertinimo schema. Modulio galutinį įvertinimą sudaro tarpinių atsiskaitymų ir galutinio atsiskaitymo pažymiai, juos padauginant iš svertinių koeficientų (procentinių dedamųjų) ir sandaugas susumuojant.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas	Leidinio KTU bibliotekoje		Ar yra KTU knygyne	Egz. sk. fakultete
		šifras	egz. sk.		
1.	Hannah Star Rogers, Megan K Halpern, Dehli Hannah, Kathryn de Ridder-Vignone (2021). Routledge Handbook of Art, Science, and Technology Studies. Routledge			Ne	
2.	Dėstytojo sudaryti skaitiniai (Straipsnių rinkinys skaitymui) (2022).			Ne	
3.	Science, Technology and Society: New perspectives and Directions / Pittinsky (ed). - Cambridge Books, 2019			Ne	

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas
1.	Kuhn T.S. Mokslo revoliucijų struktūra (The Structure of Scientific Revolutions). - University of Chicago Press, 1962, 1970. (lietuvių k. Pradai, 2003)
2.	An Introduction to Science and Technology studies / Sismondo, S. - Oxford: Blackwell Publishing, 2011
3.	Beck, U. 1992. Risk Society. New Delhi: Sage
4.	Slovic, P. 2000. The Perception of Risk. London: Earthscan Publications.
5.	Vohland, Katrin, et al. The science of citizen science. Springer Nature, 2021.
6.	Linda S. Hjorth, Barbara A. Eichler, Ahmed S. Khan, John A. Morello. Technology And Society: Issues for the 21st Century and Beyond. Prentice Hall, 2007.
7.	MacKenzie D. and J. Wajcman The Social Shaping of Technology. - Open University Press, 1990 (1st edition and later editions).
8.	Bucchi, Massimiano. Science and the media : alternative routes in scientific communication / Massimiano Bucchi. Abingdon : Routledge, 2011. xii, 195 p.
9.	Slovic, P. (2013). Risk, media and stigma: Understanding public challenges to modern science and technology. Routledge.
10.	Weaver, P., Jansen, L., Van Grootveld, G., Van Spiegel, E., & Vergragt, P. (2017). Sustainable technology development. Routledge.

Užsiėmimams reikalingos auditorijos (patalpos), techninė bazė ir programinė įranga

Užsiėmimo tipas	Auditorijos (patalpos) tipas	Nominalus vietų skaičius auditorijoje	Būtina įranga / pastabos
Teorija	(Klasikinė) auditorija	10	
Praktika	(Klasikinė) auditorija	10	
Savarankiškas darbas	Skaitykla	10	

Dėstytojas

	Pareigos	Vardas, pavardė
Atsakingas dėstytojas	profesorius	Aistė BALŽEKIENĖ

Padalinys

Pavadinimas		Kodas	Indėlis, %
Atsakingas padalinys	Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų akademinis centras	1241	100

Dėstomoji kalba

Rudens semestre:	Lietuvių, Anglų
Pavasario semestre:	Lietuvių, Anglų

Vedimo forma

Eil. Nr.	Vedimo forma	Semestras		Struktūra					Iš viso val.	Kred.
				Paskaitų	Pratybų	Laboratorinių darbų	Seminarų	Savarankiško darbo		
1.	Pagrindinė	R	P	16	16	0	32	96	160	6

Vedimo forma: pagrindinė**Studijų organizavimo būdas**

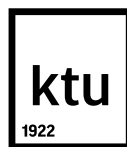
Kontaktinis	75% ir daugiau (75-100%) studijų modulio akademinį užsiėmimą organizuojama kontaktiniu būdu fizinėje erdvėje.
-------------	---

Atsiskaitymas už savarankišką darbą

Atsiskaitymo forma	Galutinis atsiskaitymas	Temos (-ų) Nr.	Iš viso, val.	Įtaka paž., %	Užduoties pateikimo (*) ir atsiskaitymo savaitė (0)																	
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17-20	
Individualus darbas		1-10	48	50	*																0	
Egzaminas žodžiu	√	1-10	48	50	*																	0
Iš viso:		96	100																			

Studentų pasiekimų vertinimo strategija

Atsiskaitymo forma	Atsiskaitymo savaitė	Vertinimo kriterijai
Individualus darbas	16	<ul style="list-style-type: none"> Turinio kokybė (aiškios pagrindinės idėjos, teorinės medžiagos sąsaja su empirika) Įžvalgų tikslumas ir aiškumas.
Egzaminas žodžiu	17	<ul style="list-style-type: none"> Atsakymų išsamumas (su pavyzdžiais, demonstruojant gilų ir pilną temos išmanymą). Atsakymų tikslumas ir kokybė. Kalbos vartojimas (kalba aiški, taisyklinga, naudojama profesinė kalba).

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

STUDIJŲ MODULIO PROGRAMA (SMP)

Modulio pavadinimas	Statistiniai metodai socialiniuose moksluose
Modulio kodas	S274D100
Modulis atestuotas iki	2025-09-01
Būtinasis pasirengimas modulio studijoms	Magistro laipsnis. Išklaustyta vienas statistikos kursas bakalauro arba magistro studijose.

Modulio tikslas

Igyti žinių apie pagrindines statistinių metodų grupes, taikomas socialiniuose tyrimuose ir išugdyti gebėjimą kritiškai vertinti kiekybinių metodų taikymą; žinoti pagrindines metodologines klaidas ir nekorektiškumus, pasitaikančius socialiniuose tyrimuose, taikant statistinius metodus bei susiformuoti žinias ir praktinius įgūdžius, reikalingus specializuotai programinei įrangai naudoti.

Siekiami modulio studijų rezultatai, taikomi studijų ir studentų pasiekimų vertinimo metodai

Eil. Nr.	Studijų rezultatai	Studijų metodai	Studentų pasiekimų vertinimo metodai
1.	Geba paaiškinti sąvokas ir teoriją pagrindinių statistikos metodų, taikomų socialiniuose tyrimuose.	Diskusija, Paskaita	Egzaminas komisijoje
2.	Geba kritiškai vertinti kiekybinių metodų taikymą, žino pagrindines metodologines klaidas ir nekorektiškumus, pasitaikančius socialiniuose tyrimuose, taikant statistinius metodus.	Diskusija, Paskaita	Egzaminas komisijoje, Uždavinio(ų) sprendimas
3.	Geba atlikti įvairių duomenų statistinę analizę panaudojant profesionalią statistikos programinę įrangą (SPSS, SAS, R).	Diskusija, Uždavinio (-ų) sprendimas	Egzaminas komisijoje, Uždavinio(ų) sprendimas
4.	Geba apibendrinti gautus rezultatus ir pateikti pagrįstas išvadas bei prognozes tirtoms socialinėms sistemoms bei rengti statistinių tyrimų ataskaitas.	Diskusija, Uždavinio (-ų) sprendimas	Egzaminas komisijoje, Individualus darbas

Modulio aprašymas

Modulis apima 3 sritis: 1. Aprašomoji, parametrinė ir neparametrinė statistika. 2. Daugiamatė analizė. 3. Socialiniuose tyrimuose taikoma statistikos programinė įranga (SPSS, SAS, R). Studijų modulio tikslas suteikti ne tik teorines žinias, bet ir ugdyti praktinius statistinių modelių sudarymo ir tyrimo gebėjimus.

Modulio paskirtis

Universitetinių studijų lygmuo		Dalykų grupė
Pakopa	Rūšis	
Trečioji	Doktorantūros	Studijų krypties gilinimosi

Studijų kryptis, kryptių grupė pagal studijų kainų apskaičiavimo tvarką

1.1 Lingvistikos, literatūrologijos, kalbos studijų kryptys, istorijos, filosofijos, teologijos, paveldo studijų, religijos studijų, kultūros studijų, menotyros, ekonomikos, politikos mokslų, sociologijos, socialinio darbo, antropologijos, visuomeninės geografijos, informacijos paslaugų, komunikacijos, leidybos, žurnalistikos studijų kryptys, teisės, verslo ir viešosios vadybos studijų kryptių grupės.

Dalys (skiriai) ir temos

Eil. Nr.	Pavadinimai
1.	Matavimo samprata, skalių tipai ir duomenų transformacijos.
2.	Aprašomoji statistika. Normalusis, Stjudento, Fišerio, Chi kvadrato skirstiniai ir jų savybės.

Eil. Nr.	Pavadinimai
3.	Parametriniai ir nparametriniai metodai.
4.	Grafinis statistinio tyrimo rezultatų vaizdavimas.
5.	Dispersinė analizė.
6.	Tiesinė ir netiesinė regresinė analizė.
7.	Faktorinė, klasterinė ir diskriminantinė analizės.
8.	Daugiamačių skalių metodai.
9.	Statistikos programinė įranga (SPSS, SAS, R)
10.	Statistinės analizės ribotumai.
11.	Socialinių tyrimų duomenų analizės modelių kūrimas.
12.	Tarptautinės ir nacionalinės socialinės statistikos duomenų bazės

Žinių ir gebėjimų įvertinimo tvarka

Taikoma dešimtbalė kriterinė skalė ir kaupiamoji vertinimo schema. Modulio galutinį įvertinimą sudaro tarpinių atsiskaitymų ir galutinio atsiskaitymo pažymiai, juos padauginant iš svertinių koeficientų (procentinių dedamųjų) ir sandaugas susumuojant.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas	Leidinio KTU bibliotekoje		Ar yra KTU knygyne	Egz. sk. fakultete
		šifras	egz. sk.		
1.	Janilionis V. Statistiniai metodai socialiniuose moksluose. Studijų medžiaga. Kaunas: KTU, 2022. Prieiga per https://moodle.ktu.edu/ (Prisijungiama nurodžius vartotojo vardą ir slaptažodį).			Ne	20
	<i>Komentaras: Virtualioje mokymosi aplinkoje Moodle pateiktos paskaitų pateiktys, atskirų temų konspektai, duomenys, taikymų pavyzdžiai, modeliavimo pratimai, nuorodos į papildomas informacijos šaltinius.</i>				
2.	Čekanavičius, V. Murauskas, G. Statistika ir jos taikymai. D.2-Vilnius: TEV, 2004.-272p.	D188586-2	10	Taip	3
3.	Čekanavičius, V. Murauskas, G. Statistika ir jos taikymai. D.3-Vilnius: TEV, 2009	D188586-3	10	Taip	3
4.	Brown, Bruce L., Hendrix, Suzanne B., and Hedges, Dawson W. Multivariate Analysis for the Biobehavioral and Social Sciences. Hoboken, US: Wiley, 2012, 475. ISBN 978-0-470-53756-5		20	Ne	1
	<i>Komentaras: Prieiga prie el. knygos per KTU biblioteką (VPN): https://ebookcentral.proquest.com/lib/ktu-ebooks/detail.action?docID=693223.</i>				
5.	Krzanowski, Wojtek J.. Statistical Principles and Techniques in Scientific and Social Research. Cary, GB: OUP Oxford, 2007, 241 p. ISBN 9780199213108			Ne	1
6.	Meyers, Lawrence S., Gamst, Glenn C., and Guarino, A. J.. Performing Data Analysis Using IBM SPSS. Somerset, US: John Wiley & Sons, Incorporated, 2013, 720 p. ISBN 9781118514931		20	Ne	
	<i>Komentaras: Prieiga prie el. knygos per KTU biblioteką (VPN): https://ebookcentral.proquest.com/lib/ktu-ebooks/detail.action?docID=1318206.</i>				
7.	Jun S., Lee S-J., Ryu J-B. A Divided Regression Analysis for Big Data. International Journal of Software Engineering and Its Applications Vol. 9, No. 5 (2015), pp. 21-32			Ne	1
8.	The R Project for Statistical Computing. http://www.r-project.org/ , 2021			Ne	100

Eil. Nr.	Pavadinimas	Leidinio KTU bibliotekoje		Ar yra KTU knygyne	Egz. sk. fakultete
		šifras	egz. sk.		
9.	Taeger, Dirk, and Kuhnt, Sonja. Statistical Hypothesis Testing with SAS and R. Somerset, GB: John Wiley & Sons, Incorporated, 2014, 292 p. ISBN 978-1-119-95021-9			Ne	1
10.	McClave James T., Sincich Terry, Statistics-9th ed.. - Upper Saddle River : Prentice Hall, 2003.- 850 p. ISBN 0-13-065598-8	E27431	5	Ne	1
11.	Salcedo J., et al. SPSS Statistics for Data Analysis and Visualization, John Wiley & Sons, Incorporated, 2017, 491 p. ISBN: 978-1-119-00355-7		20	Ne	
	<i>Komentaras:Prieiga prie el. knygos per KTU biblioteką (VPN): https://ebookcentral.proquest.com/lib/ktu-ebooks/detail.action?docID=4845212 .</i>				
12.	Encyclopedia of measurement and statistics / editor Neil J. Salkind ; managing editor Kristin Rasmussen. Thousand Oaks, Calif. ; London : SAGE, 2007. 3 vol.			Ne	1
13.	Janilionis V. , Morkevičius V., Rauleckas R. Statistinė kiekybinių duomenų analizė su SPSS ir STATA. –Kaunas: LiDA, 2008, 393 p.			Ne	100
14.	Čekanavičius V. , Murauskas G. Taikomoji regresinė analizė socialiniuose tyrimuose. VU, 2014. ISBN 978-609-459-300-0			Ne	1
	<i>Komentaras:Laisva prieiga: http://www.statistika.mif.vu.lt/wp-content/uploads/2014/04/regresine-analize.pdf</i>				

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Pavadinimas
1.	Norušis, M.J. SPSS 15.0 Advanced Statistical Procedures Companion, ISBN 9780132447126, Prentice Hall, 2007, 380 p.
2.	Robinson Kurpius, Sh. E.. Testing and measurement : a user-friendly guide . Thousand Oaks (Calif.): Sage, 2006
3.	The Sage handbook of quantitative methodology for the social sciences / editor David Kaplan. Thousand Oaks, Calif. : Sage, 2004
4.	Janilionis V. Daugialybės regresinės analizės taikymas socialiniuose tyrimuose. –Kaunas: LiDA, 2011.-37 p. Laisva prieiga: http://old.lidata.eu .
5.	DeVellis, Robert F. Scale development : theory and applications Thousand Oaks, Calif. : Sage, 2003

Užsiemimams reikalingos auditorijos (patalpos), techninė bazė ir programinė įranga

Užsiemimo tipas	Auditorijos (patalpos) tipas	Nominalus vietų skaičius auditorijoje	Būtina įranga / pastabos
Teorija	Kompiuterių klasė	10	Kompiuteris, vaizdo projektavimo aparatūra. Programinė įranga: MS Office, Adobe Reader, Internet Explorer, SAS, SPSS, R.
Praktika	Kompiuterių klasė	10	Kompiuteris, vaizdo projektavimo aparatūra. Programinė įranga: MS Office, Adobe Reader, Internet Explorer, SAS, SPSS, R.

Dėstytojas

	Pareigos	Vardas, pavardė
Atsakingas dėstytojas	docentas	Vytautas JANILIONIS
Atsakingas dėstytojas	profesorius	Vaidas MORKEVIČIUS

Padalinys

Pavadinimas		Kodas	Indėlis, %
Atsakingas padalinys	Taikomosios matematikos katedra	1501	90
Kitas vykdomasis padalinys	Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų akademinis centras	1241	10

Dėstomoji kalba

Rudens semestras:	Lietuvių
-------------------	----------

Vedimo forma

Eil. Nr.	Vedimo forma	Semestras		Struktūra					Iš viso val.	Kred.
				Paskaitų	Pratybų	Laboratorinių darbų	Seminarų	Savarankiško darbo		
1.	Pagrindinė	R	P	24	24	0	16	96	160	6

Vedimo forma: pagrindinė

Studijų organizavimo būdas

Kontaktinis	75% ir daugiau (75-100%) studijų modulio akademinė užsiėmimų organizuojama kontaktiniu būdu fizinėje erdvėje.
-------------	---

Atsiskaitymas už savarankišką darbą

Atsiskaitymo forma	Galutinis atsiskaitymas	Temos (-ų) Nr.	Iš viso, val.	Įtaka paž., %	Užduoties pateikimo (*) ir atsiskaitymo savaitė (0)																
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17-20
Uždavinio(ų) sprendimas		2-8	30	30	*													0			
Individualus darbas		2-11	26	20					*												0
Egzaminas komisijoje	√	1-12	40	50					*												0
Iš viso:			96	100																	

Studentų pasiekimų vertinimo strategija

Atsiskaitymo forma	Atsiskaitymo savaitė	Vertinimo kriterijai
Uždavinio(ų) sprendimas	13	<ul style="list-style-type: none"> Atsiskaitymas vertinamas 10 balų skalėje. Detali vertinimo schema pateikiama studijų modulio Moodle aplinkoje. Vertinant naudojami šie kriterijai: Uždavinių sprendimo ataskaitos pilnumas. Statistinių metodų pasirinkimas ir jų taikymas. Statistinių rezultatų interpretavimas. Duomenų analizės užduočių atlikimas su statistikos programine įranga. Atsakymai į klausimus apie metodų tinkamumą analizuotiems duomenims.
Individualus darbas	16	<ul style="list-style-type: none"> Atsiskaitymas vertinamas 10 balų skalėje. Detali vertinimo schema pateikiama studijų modulio Moodle aplinkoje. Vertinant naudojami šie kriterijai: Mokslinės literatūros tinkamumas. Statistikos metodų parinkimas individualaus darbo uždavinių sprendimui. Sukurtų duomenų analizės modelių kokybė. Darbo rezultatų patikimumas, interpretavimo teisingumas ir išvadų pagrįstumas. Individualaus darbo ataskaitos atitikimas jos rengimo reikalavimams.
Egzaminas komisijoje	17	<ul style="list-style-type: none"> Atsiskaitymas vertinamas 10 balų skalėje. Detali vertinimo schema pateikiama studijų modulio Moodle aplinkoje. Vertinant naudojami šie kriterijai: Tinkamas statistikos sąvokų ir terminų naudojimas. Statistikos metodų supratimas ir jų paaiškinimas. Statistikos metodų taikymo stiprybių ir jų ribotumo žinios. Statistikos metodų taikymo rezultatų interpretavimas ir argumentavimas.